

מוסף שבת

י"ח בטבת תשע"ח, פרשת שמות

איון קמחי

תחקיר מיוחד: האם הכוללים הגדולים בארץ לקראת קריסה כללית בעקבות פטירתו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל – ראשי הכוללים, אברכים, ומקורבי הגבירים מדברים על מה שהיה ומה שצפוי ● סנונית ראשונה: חלוקה ל-150 ראשי כוללים קטנים שבוטלה רשמית ● סיקור מ'עטרת שלמה', 'יששכר באהליך' ו'מגדל עוז', הכוללים של פוניבז', ארחות תורה ומיר ● וגם: מפת התרומות והגבירים שניהל מרן הגראי"ל ביד רמה

18

חיים שנאלה

אחרי הלהיט שהלחין לחני וינרוט ע"ה, יהודה דים כבר עובד על השירים הבאים ● איזה פידבק קיבל מהמשגיח של מיר, כיצד סייע למשפחה ששכלה בן ומדוע תעשיית המוזיקה פחות רווחית כיום? | ראיון

36

אומת בתי הכלא

בעוד שאוכלוסיית ארה"ב מונה רק 5% מכלל האנושות, האסירים במדינה הם כרבע מכלל אסירי העולם ● ברוך ברגמן על הסיבות לתופעה, המצב בישראל והפתרונות האפשריים

30

מכירת חיס

חליפות בלוני צמר

₪329

במקום ₪600

חליפות אקסוס

₪229

במקום ₪350

סט ווסט
+ מכנס ילד

₪100

במקום ₪150

חליפות ילדים
3 חלקים

₪200

במקום ₪300

סוודרים ילדים
100% כותנה מידות 2-10

₪49

מעילים צמר
עודפים

₪249

במקום ₪500

בני ברק: ר' עקי

XSOS

סול ענקית

מכנסיים בלוני

70% צמר

₪ 145

במקום 200 ₪

מכנסיים אקסוס

₪ 75

במקום 100 ₪

חולצות פתוחות

₪ 3 ב-100 ₪

חולצות עודפים

דוגמא

₪ 19

מעילי צמר

נוער מידות 36-42

₪ 199

סוודרים גבר

100% כותנה

₪ 2 ב-150 ₪

יבא 54 בפסג' | אלעד: בריטב"א 15

הגאון רבי אריה שטרן
רבה של ירושלים

הקיום של העם טבעי ונסיי

הטבעית הפשוטה של הקשר בין העם לארצו.
כך למשל מצינו בתורתו של ה"שפת אמת", שכותב על פרשת בא: "כשהגיע הזמן לעליית בני ישראל למקום המיוחד להם נתנו כל סדרי הטבע והזמן, להודיע כי כדאיים ישראל לבטל כל הטבע בעבורם, ושיתברר בכל העולמות כי הכל נברא בעבור בני ישראל. כמו כן יש לנו ללמוד מזה לבטל כל הטבע והגשמיות בעבור רצון הבורא שזה עיקר התכלית שנבראו בעולם לעשות רצונו יתברך. וכו'".
אנו מלומדי ניסיון של מאה שנות ציונות ויכולים כבר לראות שגם הדבר שנראה הכי טבעי אצל כל העמים, שחיים בארצותיהם ומקיימים חיים לאומיים שלווים פחות או יותר, אינו טבעי ואינו מובן מאליו בכל הנוגע לעם ישראל בארץ ישראל.
הרי זה בא ללמדנו שגם בדבר שיש שרוצים לראותו כדבר טבעי ופשוט, צריכים אנו לחסדי ה' וכפופים אנו להנהגתו המיוחדת לעם ישראל, שהיא ההנהגה שמעל הטבע.

נתקיימו ההבטחות ניתנו להם, בכל זאת לא הרהרו אחר מידותיו של הקב"ה.
כעת בזכות הברית עם האבות מתחילה ההנהגה האלוהית לעם, שאמנם היחידים שלו אינם בדרגת האבות אבל לכלל כולו יש את המעלה הנעלה של כלל ישראל שזוכה לגילוי השם, שמתגלה מעל לטבע וזה מה שמאפשר להבין ולקבל את הדברים גם מתוך הייסורים והקשיים.
מִרְן הָרֵב קוֹק זצ"ל מדבר על העניין הזה בספרו אורות הקודש וכותב: "שמזמן יציאת מצרים אף הטבע מתעלה בעילוינו כשזורה עליו הוד נשמת הנס, שכן בזכות התורה הנס והטבע מתאחדים וסדרי הקדושה הם עצמם גילויי הטבע הברורים ביותר".
דבריו אלה קשורים ומחוברים לדברים שחזרו וכותב בעל "השפת אמת", שהיה אחד מגדולי החסידות ובאופן מפתיע השפעתו רבה מאוד דווקא על תלמידי בתי המדרש הציוניים דתיים. דווקא הם שנאמנים כל כך למדינה ומחזיקים בקנאות במצות ישוב הארץ, מוצאים בספריו דברים ששייכים למציאות

הנצי"ב בהקדמתו לפרוש "העמק דבר" לספר שמות מביא את ההגדרה של בעל הלכות גדולות על חומש שמות שנקרא בשם "ספר שני", ומסביר שכאן נמשך התיאור של מעשה בראשית, שסיפור ההתהוות של עם ישראל ביציאתו ממצרים בקריעת ים סוף, במתן תורה ובבניין המשכן נחשב בעצם חלק ממשי של בריאת העולם וקביעת יעדיו.
בפרשת וארא קראנו את הדברים של ה' אל משה לאחר שמסר את תלונת העם על קושי השעבוד שגבר בניגוד למצופה בעקבות בשורת הגאולה.
בדברים עצמם יש מצד אחד הצהרה על ירידה, כלשון המדרש: "אמר לו הקב"ה למשה חבל על דאבדין ולא משתכחין, הרבה פעמים נגליתי אל אברהם יצחק ויעקב בא-ל שדי ולא הודעתי להם כי שמי ה' וגו'".
אבל מיד לאחריה התשובה המבטיחה מודיעה על תנופה רוחנית חזקה הנחוצה דווקא בגלל חולשת העם שאינו יכול לגלות את האלוהות רק ע"י הכוח המצוי בטבע. זו הייתה מידת האבות שהיו יחידים באמונתם שגם כאשר היה נראה שלא

הרב זמיר כהן
הידברות

משמעת בגיל ההתבגרות

גיל זה מתאפיין בטעויות כה רבות המתבצעות על ידי הנוער המתבגר. אולם על ההורה הנבון לזכור את סיבת הקושי של הילד לבטל את רצונו לפני דעת ההורים

המתח מתחיל להתפוגג, ניתן להתחיל בהדרכה ובביקורת, אולם רק על פי הכללים הבאים. א. לבקש רק דבר קטן שכודאי יתבצע על ידו. בשום אופן אין להתחיל בימים הראשונים בביקורת או בבקשה שידוע מראש שלא יצא מהם דבר. ב. להעדיף בשלב הראשון בקשה מסוג כזה שהוא עתיד להרגיש טוב עם עצמו לאחר המעשה. למשל: "תוכל לעזור לי להרים דבר פלוני?" לאחר שיסייע לאמו לבצע מה שלא יכלה לעשות לבדה, הוא ירגיש נעימות. ג. להודות לו לאחר מעשה ולשבחו לאחר ציوت. בשלב הבא, ניתן יהיה להרחיב את מעגל נושאי הביקורת, מתוך הקפדה על מינון נכון ועל דיבור המביע אהבה לילד, עם צער וכאב על המעשה השלילי, אשר יחליפו את הזעם הבלתי נשלט שהיה נחלת העבר ונבע מתסכול.
ומאז, יש לשמור תמיד את הביקורות ואת הסירובים לבקשותיו, רק למה באמת חשוב. וכמעט להתעלם ממה שאינו חשוב כל כך וממה שידוע מראש שהדיבורים בזה לא יועילו לא בהוה ולא בעתיד. בנוסף, בהנהגה עם ילד כזה יש להסכים יותר למה שמותר ולשמור את הסירובים למה שאסור. כלומר, אם במקרה של ילד רגיל לא היינו מאשרים עניין מסוים (משיקולים צדדיים שאינם שיקולים חינוכיים) על אף שהוא מותר, במקרה של ילד המתקשה לקבל משמעת יש להקל יותר באישור הדברים המותרים, כדי לשמור את האיסור המוחלט לנושא שבאמת יהיה חשוב לעמוד עליו. וזאת כמובן כחכמה מתוך זהירות שלא לפגוע בחינוכם של שאר ילדי המשפחה.
באופן כללי, על ההורים לעקוב "מלמעלה" אחר התנהלות הנוער המתבגר, לדעת את מעשיו בבית ובחוץ, אך להקפיד מאד שיהיה זה מבלי שיחוש חטטנות בענייניו. התעניינות אוהדת בתחומי עיסוק הנוער, בפרט בנושאים האהובים עליו, בתוספת מחמאות נכונות, מעניקות לנוער את ההבנה כי הוריו מכירים בעובדת היותו בוגר וכי הוא אהוב ומוערך על ידם. אולם אין בכך סתירה לפיקוח שלהם, עדיין, על מעשיו ודרכיו, עד אשר יגיע לבגרות ולעצמאות מלאה. זהו היעד שעל כל הורה לילד מתבגר לשאוף להגיע אליו.

התפעלות מטוב לבו של הבן, עזרתו בבית, השקעתו והישגיו בלימודיו וכדומה, הנאמרים בפני הבן, כאשר פני ההורה המדבר זורחים מאושר, מעניקים לילד תחושה בריאה של שביעות רצון מעצמו והרגשה נעימה של גדלות ומסוגלות. באופן טבעי הוא יתאמץ להצדיק את השבחים וגם יהיה פתוח יותר לקבל ביקורות הנאמרות מתוך אהבה. שהרי הוא יודע כי הוריו אינם מתכוונים לזלזל בו בביקורת הנאמרת, אלא חפצים בטובתו. אך אם רגיל הוא לשמוע מהוריו רק דברי ביקורת, חי הוא בתחושה שאינם רואים בו שום מעלה והוא ננעל בפני כל דבריהם.
גם מסר של מתן אמון מועיל מאד לעניין זה ובפרט בגיל ההתבגרות. כאשר הוא מבקש דבר מה של גדולים אשר כוונת ההורים לאשר לו, כדאי תמיד לנצל את ההזדמנות ולהוסיף מילים של אמון. למשל: "ילד אחראי כמותך, בוודאי שאני מסכים". ואם מדובר ברכישת דבר לא שגרתי הנדרש לו וההורים מתכוונים למלא את בקשתו, ניתן להוסיף את המילים: "ילד נפלא כמוך שאני ממש גאה בו, בוודאי שמגיע לקבל". בכוחם של משפטים קצרים כאלה לחולל פלאות ביחסי הילד עם הוריו וקבלת משמעתם.
ואם יחסי הילד המתבגר עם הוריו כבר נמצאים במשבר; הם צועקים וכוועסים מרוב תסכול מאופן התנהגותו והוא מגיב באותה מטבע, תחילה יש לשקם את היחסים באמצעות שינוי דרסטי. על ההורים להחליט בינם לבין עצמם שבמשך שבועיים שלשה יפסיקו להעיר לו כמעט לחלוטין (יש לזכור שבתקופה כזו רוב ההערות ואולי אפילו כולן אינן מועילות והוא עושה כרצונו). במהלך שבועות אלה ישתדלו להחמיא לו ולשבחו בטבעיות על מעלותיו ועל כל מעשה טוב שעושה. ובמקביל יגלו כלפיו גילויי חיבה בדרכים המתאימות לילד לפי גילו ואופיו, ובהתאם לרמת המתיחות שבינו לבينם. למשל, ניתן להתחיל בהכנת הפתעה קטנה שתמתין לו על מיטתו בחווורו מהלימודים, בצירוף פתק נחמד המכיל מילים קצרות וקולעות. ולהמשיך בחייון אוהב או חיבוק ידידותי קצר, עד ההגעה למליו משאלה שבעבר לא היה סיכוי שיקבל עקב התנהגותו השלילית. לאחר כמה שבועות כאלה של קירבה ובניית אימון, בהם

במקרים רבים, לילדים מתבגרים קשה לקבל מרות ומשמעת הרבה יותר מילדים צעירים יותר. וכדי להתמודד עם המצב יש להבין תחילה את שורש הבעיה.
עיקר בעייתיות גיל ההתבגרות, הגורם להתנגשויות כה רבות בין ההורים לבין הילד המתבגר, הוא השוני הגדול בהסתכלות על מעמדו של המתבגר. גיל זה הינו כידוע גיל המעבר בין הילדות לבין הבגרות. הילדות מתאפיינת בהדרכת ובהובלת הילד על ידי ההורים ואילו הבגרות מתאפיינת בעצמאות הבוגר המוביל את עצמו. וזהו מקור החיכוך בגיל ההתבגרות בין הילד לבין הוריו. הילד המתבגר החש בשינויים המתחוללים בגופו ובנפשו, מקבל הבנה בטוחה כי הוא כבר בוגר המבין לבדו מה נכון לעשות, בעוד שהוריו רואים בו עדיין את הילד הזקוק להדרכה.
מובן שבהבדלי הראיה הזו, ההורים הם שצודקים, שהרי גיל זה מתאפיין בטעויות כה רבות המתבצעות על ידי הנוער המתבגר. אולם על ההורה הנבון לזכור את סיבת הקושי של הילד לבטל את רצונו לפני דעת ההורים. הוא הרי בטוח כי הוא בוגר ומבין לא פחות מהם. לפיכך, יש לבנות קשר בריא עם הנוער המתבגר. קשר המבוסס על כבוד הדדי, המשולב עם יראת כבוד של הילד מההורה. אסור בתכלית האיסור שהערה או סירוב או כל פניה אחרת לילד בגיל זה תהיה בזלזול או בלעג ולגלוג. עלבון אחד כזה יכול לפגוע בנער פגיעה קשה, העלולה לגרום ריחוק הרסני בינו לבין הוריו למשך שנים רבות. על ביקורת צודקת להיאמר מפי ההורים לא מתוך כעס המשדר תיעוב וריחוק, אלא מתוך כאב על מה שקרה ובמבט המשדר אהבה ודאגה כנה. גישה כזו אינה מרחיקה וגם משכנעת יותר את הילד לקבל את עצת הוריו והכוונתם. בעוד שדברים הנאמרים כלפי הנוער המתבגר מתוך כעס רותח, הופכים את ההורה והנער לשני אויבים העומדים משני צידי המתרס, ונאבקים בשאלה מי יהיה זה שינצח.
כדי להכשיר את הילד לקבלת ביקורת בעת הצורך, יש לנצל כל הזדמנות לרומם את הילד ולשבחו על מעלות אמיתיות ותכונות טובות שיש בו. ואם ניתן לעשות זאת בפני המשפחה המורחבת, הרי זה משובח. למשל, בעת ביקור הסבא והסבתא הנכבדים. מילים של שבח בפניהם ודברי

יש דירות באחוזת ברכפלד!

הורים, רוצים לגור ליד הילדים? מחותנים, מחפשים דירה לזוג הצעיר?
משפרי דיור? משקיעים, רוצים ערך לכסף שלכם? שני פרויקטים איכותיים
בשלבי בניה מתקדמים במיקומים הטובים ביותר במודיעין עילית לבחירתכם:

תוצאות אפקטיביות RESULTS

מבצע
סוף שנת המס
משלמים עכשיו
רק **30%**
והיתרה רק
לקראת האיכלוס!

**'שערי העיר' המתחם החדש
והיוקרתי במודיעין עילית!**

**'הבית
מול הישיבה'
מגורי בוטיק
במיקום נפלא!**

ציפחה
אינטרנשיונל 1994 בע"מ

הסביון של תעבורת הדיו
מודיעין עילית
אחוזת ברכפלד!

מרכז מכירות שדרות יחזקאל 2, מודיעין עילית

08-9774056
www.tzifha.com | sale@tzifha.com

ספקות באמונה

שאלות וספקות בנושאים אמוניים אינם בעיה לכשעצמה, מותר לשאול אך אסור שהדבר ישפיע על קיום המצוות • לכל דבר יש תשובה, ואם נחקור ונעמול - גם נבין ונזכה לדעת אותה

למשה בגלל ההשוואה בינו ואברהם: רש"י: "עתה תראה" - הרהרת על מדותי, לא כאברהם שאמרתי לו 'כי ביצחק יקרא לך זרע' ואחר כך אמרתי לו 'העלהו לעולה' ולא הרהר אחר מדותי. לפיכך 'עתה תראה' - העשוי לפרעה תראה ולא העשוי למלכי ז' אומות כשאביאם לארץ".

נמצאנו למדים כי בעיקרו של דבר, משה העלה טענה נכונה ולכן דבריו נותרו כתובים בתורה, ללמדנו כי מותר וצריך לטעון מול קושי וכאב. עם זאת, משה גם 'חטא' במשהו וגם את זה צריכים לזכור. כיצד אמור יהודי להגיב למעשה מול רגעים שמעוררים תהיות אודות ההנהגה האלוקית?

גרעין התשובה טמון בסיפורו של האדמו"ר מזוויעהל: הרב גדליה משה גולדמן, היה האדמו"ר מזוויעהל לפני כשבעים שנה. בסוף ימיו הוא גר בירושלים ולפני כן פעל בעיירה זוויעהל באוקראינה. הוא נרדף על ידי השלטונות הסובייטיים באשמת קיום פעילות דתית והוגלה למחנה עבודה בסיביר.

החיים במחנה היו קשים ומפרכים, אבל הוא היה אדם חזק והצליח לשרוד. פעם קיבל זימון דחוף למשרד המחנה ויחד עמו זומן יהודי נוסף, מבוגר וחולה. המפקד קיבל אותם בפנים מאירות ואמר: "זה יום המזל שלכם. ההנהלה החליטה לשחרר אתכם לחופשי". הוא הגיש לרב מזוויעהל כמה טפסים, הורה לו לחתום עליהם וכך יהפוך להיות משוחרר. אך הרב התלבט, זה היה יום השבת והוא אינו יכול ליטול את העט. מצד שני זה פיקוח נפש והוא יכול להשתחרר לחופשי, אך מצד שלישי זה לא ממש פיקוח נפש. הוא אינו נמצא במחנה השמדה, הוא בריא וחזק ומצליח לשרוד. הוא דחה את העט ואמר כי לא יחתום על המסמך. המפקד צעק שהוא מסכן את החיים, אך הוא סירב לחתום.

אחר כך פנה המפקד אל היהודי המבוגר והגיש לו את הטפסים לחתום. אותו יהודי שנוכח בגדלות הנפש של הרב, סירב גם הוא לחתום, אך הרב ביקש את הטפסים של השני ואמר שהוא יחתום עבורו. שכן אותו יהודי הוא מבוגר וחולה, ועבורו זה פיקוח נפש לצאת מכאן שעה אחת קודם. המפקד השתתק. הוא מעולם לא ראה אחווה כזו. הוא אמר "לכו שניכם הביתה, אני יחתום עבורכם".

ישנו רעיון מיוחד במינו, שכתוב בספר נועם אלימלך ובו מונח רעיון כביר: אדם צריך לקבל ייסורים באהבה כל עוד מדובר בו עצמו, שכן מוטל עליו לתקן את עצמו ולערוך חשבון נפש על המסר מאחורי הייסורים. אולם כאשר מדובר באדם אחר, כאן צריך מסירות נפש לקום וללמד עליו זכות שאינו ראוי לייסורים. אדם אינו אמור לתקן אנשים אחרים ואינו יודע מה נעשה בליבם, כאן נדרש ממנו לעורר רחמים וזכות עליהם. ולכן משה הטיח דברים כלפי מעלה, כי כאן לא היה מדובר בכאב אישי אלא בצרה הנוגעת לכלל ישראל.

הרבי מליובאוויטש מבאר את הדברים בצורה מעמיקה, אופיינית ביותר לדרך החשיבה החב"דית. ואגב הביאור הזה, אנו למדים גם כמה מהלכות 'ספקות באמונה', מה מותר, מה אסור ומה הפתרון ארוך-הטווח לתהיות.

משה רבנו תובע הסבר למעשי ה', משום שמשם פתח תקופה חדשה במערכת היחסים בין ה' וישראל. משה החל את תקופת

נזק וכאב נוספים - ומשה נשבר.

משה לא מברך ברכת צידוק הדין, אלא אומר מילים קשות ביותר: ריבוננו של עולם, 'הרעת' כביכול את המצב. לא רק שהשליחות בשמך לא הועילה, היא קלקלה וגרמה כאב נוסף. המפרשים מוסיפים דבר מדהים: משה לא רק דיבר, אלא עשה. הוא קם וברח ממצרים. משה פשוט נשמט מהשליחות האלוקית.

"הכתב סופר", צילום: ויקיפדיה

כך אומר הרבנו בחיי י,ה: מיום שהתרו בפרעה, הכביד עליהם העבודה ואמר משה לקב"ה למה הרעותה ... ונתכסה שלושה חדשים - אייר, סיון ותמוז ... נמצא שהמכות התחילו בחודש אב, דם באב, צפרדע באלול, עד חודש אדר שבו הייתה מכת ארבה, מכת חושך בניסן ובכורות בליל טו בניסן.

וכל אחד עומד נדהם: כיצד מותר להטיח דברים דברים כלפי מעלה? במיוחד שגם לאברהם הייתה את הטענה הקשה שמעשי ה' 'הרעו לו' כביכול. אילו ה' לא היה מברך אותו לכתחילה בילד - ניחא, אבל נגרם לו מפח נפש כפול: בהתחלה הוא זכה לילד ושמח אתו, ואחר כך נדרש לעקוד את אותו הילד עצמו! ובכל זאת אברהם המשיך קדימה ולא הרהר ולא התריס.

רש"י כותב כי הפסוק רומז בכל זאת על תוכחה חריפה

הרב אברהם שמואל בנימין סופר, ה"כתב סופר", היה אחד הרבנים הבולטים באירופה לפני כ-150 שנה. הוא נולד במשפחת 'אצולה' עילאית: אביו היה רבי משה סופר, ה"חתם סופר", ואילו אמו הייתה בתו של הגאון רבי עקיבא איגר, מענקי הדורות הקודמים. וכמובן הוא עצמו היה תלמיד חכם עצום.

פעם עלתה במוחו שאלה הלכתית ושאל את אביו. הוא ציפה לתשובה מהירה, אך האבא אמר שהוא צריך לחשוב. הבן היה בטוח שאביו יקרא לו אחרי שעה-שעתיים, אבל חלפו כמה ימים עד שאביו קרא לו והשיב תשובה פשוטה ביותר.

הכתב סופר התפלא על העניין, אחרי הכול, החתם סופר היה עונה שאלות מסובכות מכל אשכנז. אמר האבא כך: "רציני ללמד אותך לקח שהוא חשוב יותר מהשאלה הספציפית שהעלית: אפשר יכול להיות עם שאלה. לא קרה שום דבר כשעולה שאלה. צריך להניח אותה בצד ולהמשיך הלאה..."

ספר בראשית, אותו סיימנו בשבוע שעבר, הוא ספר שמלא בשאלות. לכל אורך הספר, האבות התנסו בניסיונות ואתגרים קשים שמעלות תמיהות ותהיות, אך האבות מעולם לא שאלו: למה? "מדוע עלינו לסבול תמורת כל ההתמסרות אליך"? להיפך, המילה שמאפיינת יותר מכל את חומש בראשית היא: "הנני". אברהם אומר "הנני" ומשכים לעקדה, יוסף אומר "הנני" ויוצא אל הדרך המסוכנת לאחיו.

וכאן עולה תמיהה עצומה שמטרידה את המפרשים אלפי שנים: משה רבנו פותח סגנון חדש בקשר עם הקב"ה. כשמשא פוגש את הסבל במצרים, הוא לא מוריד את הראש ומקבל את הדין, אלא זועק את השאלה הקשה מכל: "למה הרעותה לעם הזה"? משה לא אומר בפשטות: 'אלוקים תמיד צודק', אלא זועק איפה הצדק האלוקי? כיצד יכולה להיות הנמקה לסבל כזה?

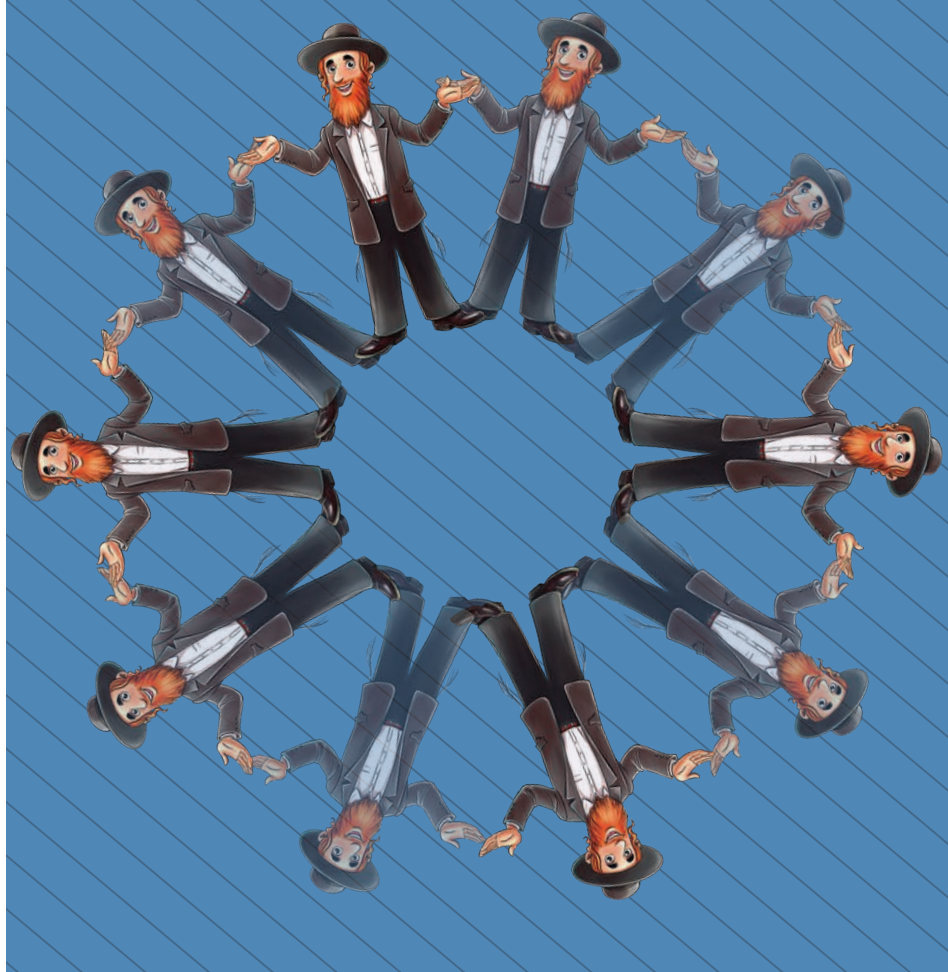
והשאלה היא מתבקשת: איפה ההכנעה בה נהגו האבות? כיצד אפשר להטיח דברים כלפי מעלה? ובעיקר: כיצד אנו אמורים לנהוג? איך אמור יהודי להגיב מול אירועים קשים שמעוררים תהיות וספקות אודות ההנהגה האלוקית? האם מותר לו לזעוק מרה או להרכין את הראש בענווה?

מה בעצם קורה השבוע: חלפו 86 שנים של סבל נורא במצרים. הגברים היו מושפלים בעבודת פרך בבניין ובלבנים, הנשים החרות נאלצו להסתתר בין השיחים, והתינוקות הושלכו באכזריות למי היאור. במקביל, משה רבנו היה רחוק משם, בארץ מדין הרחוקה. בוקר אחד צועד משה עם הצאן ופתאום שומע את קול האלוקים מדבר אליו ומצווה ללכת למצרים ולגאול את ישראל.

משה מתייצב בפני פרעה ודורש בשם האלוקים: "שלח את עמי"! אך פרעה לא מתרגש, אלא להיפך, מצווה את עבדיו להחמיר את תנאי השעבוד. פרעה מניח שכנראה עם ישראל עוד לא סבל מספיק ולכן יש לו פנאי לחשוב על גאולה. הוא מצווה לשנות את הנהלים ואם קודם היה הסדר שהיהודים עבדו בפרך בבניין והמצרים קצרו עבורם את התבן להכנת הטיט, עכשיו היהודים ייאלצו בתוך אותו זמן עבודה, גם ללקוט תבן, גם להכין אותו למלאכת הטיט וגם לבנות את אותה כמות. כמובן, העם מתרעם קשות על משה ומאשים אותו בגרימת

אל תתנו למצב חירום לסובב אתכם

גם בשגרה, נערכים לשעת חירום בשלושה צעדים פשוטים:

מכינים ציוד מתאים

2

אמצעי תקשורת, מסמכים חשובים, מזון משומר, מטען, תרופות, ערכת עזרה ראשונה, תאורת חירום, מים, מטפה לכיבוי אש.

לומדים את ההנחיות לשעת חירום

1

בהישמע האזעקה יש להיכנס למרחב המוגן, במסגרת פרק הזמן העומד לרשותכם.

מתרגלים עם המשפחה

3

לומדים, מתרגלים ומשננים היטב עם כל המשפחה, את הוראות פיקוד העורף לשעת חירום.

אין סומכים על הנס, מהיום כולנו מוכנים!

לרשימת הציוד המלאה ומידע נוסף:

ניתן לפנות לטלפון 104 חיוג
חינם מכל טלפון מענה אנושי
24 שעות ביממה, או באתר

מוכנים
בשגרה
מוגנים
בחירום

פיקוד העורף

הלימוד, תקופת התורה ולכן הוא תבע להבין באופן הגיוני את הסודות מאחורי ההנהגה האלוהית.

כאשר התורה מתארת את הקשר בין האבות והקב"ה, היא מדברת על עוצמות של קשר רגשי, לא אינטלקטואלי. האבות הביאו לידי שיא את עוצמת המסירות הרגשית לקדושה.

משה התחיל שלב חדש בקשר עם הקב"ה: "זכרו תורת משה עבדי". כאן עם ישראל נדרש לכבוש את המוח. לא רק לציית, לא רק להתמסר, אלא להבין אותו. להתעמק בטעמי המצוות, להזדהות עמם באופן שכלי וכך להתעלות ולהתרומם מבפנים. ולכן משה תבע להבין את סוד הסבל, משום שהמוח טובע הסברים. אם הקב"ה רוצה קשר שמשלב את ההיגיון ולא רק את האמונה, הרי ההיגיון רוצה להשתכנע בכלים שלו שהכול לטובה.

משה רבנו צדק ביסוד הדרישה להבין את הסבל ולכן התורה כותבת דברים כהווייתם בלי לבקר אותו. אולם מצד שני, סוף-סוף זאת לא הייתה התנהגות מושלמת, וזאת מהסיבה החשובה הבאה: משה לא רק שאל, הוא גם ענה! וזאת הבעיה הגדולה. הוא לא רק שאל 'למה הרעותה', אלא גם הסיק מסקנה שהמהלך הוא חלילה לרעת ישראל, כמו שהמשיך ואמר: "ומאז באתי לדבר בשמך, הרע לעם הזה". וזהו דבר אסור, משום שיהודי יכול לשאול על הקב"ה, אך הוא אינו יכול לענות. ולו מהסיבה הפשוטה שהוא אינו מחזיק את כל המידע הדרוש לקבלת מסקנה. כמו שהקב"ה ענה במקרה הזה למשה, כי דווקא הירידה הגדולה היא זאת שתעצים יותר את המהפך בהמשך.

בסגנון אחר: ליהודי מותר לשאול, אך אסור לו להפסיק לעשות בעקבות השאלות. הוא קודם כל מחויב לעשות ורק אחר כך מחפש תשובות, ככתוב: "נעשה ונשמע". הרעיון המהותי הוא, שהשכל נועד לשרת את האמונה ולא להחליף אותה. הוא נועד לפעול בתוך מסגרת של קבלת עול ולא לפרוץ אותה. בדיוק כמו אדם שאינו מבין את חוקי המדינה, אך מוכרח להמשיך לבצע אותם אך מה עושים למעשה עם ספקות מעיקים? מה יעשה יהודי שמקוננים אצלו ספקות ותהיות אודות ההנהגה האלוהית והאמת שבדברי התורה והנביאים? כאן צריכים להוסיף יסוד מרכזי בגישתו של הרבי מלובאוויטש: ספקות לא מעידים חלילה על נתק בין יהודי לקב"ה או על בעיה באמיתותם של המסרים, הספקות מעידים על חולשה בהארת הנשמה במוח ובלב ולכן הפתרון הוא לחזק את הנשמה – וכאשר הנשמה חוזרת להאיר הכול מסתדר.

הכוונה במילים פשוטות היא, לפעול הפוך מהספק. במקום להיבהל ממנו, לקבל התחזקות מעשית במצווה, להוסיף משהו בלימוד התורה וכאשר הקשר העצמי לקב"ה מתחזק, הספקות נעלמים. הרעיון כאן הוא מהותי: כדי להיות מסוגלים להבין את הקב"ה, אנו מוכרחים להתקרב אליו, להתעלות מהרמה הבהמית הנמוכה ולפתח רגישות לעניינים אלוהיים. אי אפשר להיות בהמה ולרצות להבין מוסיקה קלאסית, וכל שכן שאי אפשר להיות שקוע בתאוות ולפתח רגישות לעניינים רוחניים. ולכן נאמר "נעשה ונשמע", משום שה"נעשה" עצמו הוא זה שמביא בסופו של דבר ל"נשמע".

הילד אלחנן כהן למד בחיידר של 'ייקים' בניו ג'רזי. כשהתחילו ללמוד "בראשית ברא אלוקים" חזר הילד הביתה ושאל "מי ברא את אלוקים"? האימא אמרה שזאת שאלה טובה וישאל את המורה. הילד הגיע שמח על השאלה הטובה ועם תחילת הלימודים שאל מי ברא את אלוקים?

המורה נתן לו על הראש' איך ייתכן שהוא שואל שאלות של כפירה ושיתבייש לו. אבל השאלה לא נתנה לו מנוח והאימא הציעה לכתוב את השאלה לרבי מלויבאוויטש. הילד כתב מכתב בכתב ידו בו מפנה לרבי את השאלה, מי ברא את אלוקים? כעבור ימים ספורים הגיע מכתב מיוחד ע"ש הילד אלחנן כהן בו נכתב: השאלה שלך טובה, ובכלל צריך לשאול כל דבר שהרי גם משה רבינו שאל את אלוקים "למה הרעות". התשובה לשאלה שלך נלמדת בהרחבה בישיבות וכשתגיע לגיל הזה תלמד את כל הנושא. אבל חשוב שתדע, שככל שתקיים מצוות ותעבוד את השם כעת בקבלת עול, כך תזכה להבין טוב יותר את התשובה לשאלה שלך כשתלמד את הנושא.

מכתב לילד אלחנן כהן (סיון תשמ"א, תרגום אישי מאנגלית): קיבלתי את מכתבך בו אתה מבקש לדעת יותר על ה' וכו'. הרצון של ידע כזה הוא, כמובן, ראוי לשבח, ולכן המלך דוד הורה לבנו שלמה 'דע את אלוקי אביך ועבדהו בלב שלם', אך יש זמן מתאים לכל דבר, ובינתיים הדבר הכי חשוב הוא להתרכז במילוי המצוות ובלימוד התורה שלך, ובבוא הזמן, תדבר עם המורה שלך או הרב בקהילה שלך בקשר עם השאלה שיש לך. אין ספק כי אין צורך להצביע על כך שהסדר בקיום המצוות הוא 'נעשה' לפני 'נשמע' (הבנה), ובאמצעות המעשה מגיע היהודי להבנה במלוא המידה האפשרית.

הרב בן ציון נורדמן

כדת משה וישראל

החיבור של עם ישראל למשה רבינו עמוק יותר מחיבור רגיל, למרות שכמעט סקלו אותו וספג שוב ושוב מנחת זרועם - ברגע האמת פעל לפדותם מהמוות • וגם: הכרת הטוב לגדעון סער

עוד לפניו. סער הוא לא רק שר חינוך לשעבר אלא בעיקר איש חינוך שחושב חינוך. דומה ולא אכחש שהוא היה שר החינוך הטוב ביותר עבור ילדי ישראל.

בימיו התפתחו רשתות החינוך בכל ערי ישראל, הוא קידם יוזמות וחוקים עבור התלמידים והותיר סל מלא הטבות לבתי הספר. גם בעניין המסורת, הוא היה ישר דרך והגון לכל הציבורים שראו בו מודל לחיקוי.

החיבור הישראלי חב לגדעון הכרת הטוב על העבר הלא

רחוק ועל ההוראות לביצוע שהעניק למשרד החינוך ואשר רובם מיושמים עד היום בזכותו. פינה חמה ואישית יש לסער בהקמת וביסוס 'מדעים ויהדות' בזה ראה כר נרחב לפעילות עבור בני הנוער והעניק לנו את מלוא תשומת הלב והסיוע והעזרה הנדרשים באותה עת.

אין ספק שיום יבוא וגדעון חזור ויהיה חלק ממובילי ההנהגה בישראל, עד לצמרת. הוא מתאים לזה וזה מתאים לו.

○○○

בתחילת הפרשה אנו קוראים על בני ישראל היורדים למצרים "את יעקב איש וביתו באו". התורה מפרטת בפרוטרוט את רשימת הבאים בתוככי משפחתו של יעקב אבינו שירד עם שבעים נפש למצרים.

וכי למה אכן התורה מתייחסת בפירוט נרחב שכזה לנכדיו של יעקב אבינו? רק הדבר בא ללמדנו, שיעקב אבינו אכן ירד למצרים בגזירת הבורא, אבל הוא יודע שאם הוא הולך לפתוח

כאן חיים מחודשים במשך מאות השנים הבאות, יש לקבוע ולדאוג להמשך הדורות, לשלשלת שלא תיפסק ולמסורת שתמשיך להנביע כמעין המפכה.

דווקא כאן בירידם למצרים באה התורה וסופרת אותם אחד אחד, להורות כי רק הדור הבא, הוא שירים את קרנו של יעקב אבינו. רק הדור הצעיר הוא שייתן חוזקה לדור המבוגר. כי העתיד העולם תלוי לצעירים. יחד שבטי ישראל.

שבת שלום ומבורך

הרב בן-ציון נורדמן

לתגובות: nordman@jss.org.il

אחד הדברים שאנו למדים מפרשיות אלו ובייחוד ממשה רבינו הוא עניין הכרת הטוב. בפרשה שלנו, פרשת שמות, אנו קוראים על פרעה מחך מצרים שמצווה להשליך ליאור כל הבן היילוד. יוכבד בת לוי נוטלת את בנה הקטן ומניחה אותו בתוך תיבה בים סוף. בתיאור עומדת בצד ובוחנת מקרוב אחר מעשי הילד.

וכך, בעודו בים סוף ניצל הילד משה. בהמשך, כשיהפוך למנהיג ישראל יצטוו פעם אחר פעם בשליחות מאת הקב"ה

להכות בים, כדי להחיל מכות על מצרים, אבל הוא לא יעשה כן, משום הכרת הטוב. "בור ששתית ממנו מים אל תשליך בו אבן".

והרי הדברים קל וחומר: ומה אם ים שאין לו הרגשה או תחושה, וכמו לא די בכך, המים בים הרי הולכים ממקום למקום, וגם אם נהנה ממים במקום מסוים, הרי שהמים התחלפו מאז כה הרבה פעמים, ובכל זאת משה רבינו נזהר מלצער ולהכותו, בוודאי אדם שנעזר באדם אחר, שאסור לו להשיב רעה תחת טובה ויש להקפיד ביתר שאת על הכרת הטוב.

השבוע זכינו ברשת החינוך 'מדעים ויהדות' לביקור של שר החינוך לשעבר מר גדעון סער, איש עשייה ותכלית, שהעתיך

באחת החופות שערכתי בשנה האחרונה נקלעתי לסיטואציה מעניינת, דבר שלא ניתן להיערך אליו, זה תופס אותך בהפתעה. אני עומד לצד החתן מתחת לחופה ולוחש לו מילה במילה, אני אומר והוא מדקלם אחרי: הרי את - הרי את, מקודשת לי - מקודשת לי. בטבעת זו - בטבעת זו, כדת משה וישראל ואז במקום לומר כדת משה וישראל, בחר החתן לשנות ולומר כדת מושון וישראל.

הנוכחים בחופה שאגו מצחוק, מתברר שלחתן יש ידיד טוב

ששמו מושון, אז למה לא לצחוק קצת? עציתי את החופה ואמרתי לחתן שיחזור אחריי שוב מילה במילה. והפעם כנוסח המקובל.

ואז אמרתי לו: שים לב, כשאנחנו לומדים את ההיסטוריה של בני ישראל מול משה רבינו, זו היסטוריה מרתקת, רבת יצרים, מערכת יחסים מורכבת מאין כמוה. פעם אחר פעם מנסים בני ישראל את משה רבינו והולכים עמו עד קצה הסיבולת.

משה רבינו נדרף על ידי בני עמו. פעם על ידי דתן ואבירם, פעם על ידי קורח ועדתו ופעם אחרת בתלונות בני ישראל. עד לרמה של "עוד מעט וסקלוני". לפני שהוציאם ממצרים לא אבו לשמוע לו, לאחר שגאלם הטיחו בו "המבלי אין קברים במצרים", הוא ספג וספג וספג ללא הרף מנחת זרועם של בני ישראל.

אבל כשהגיעה שעת מבחן הוכיחו היהודים נאמנות למשה רבינו. ברגע הגורלי משה רבינו לא וויתר על בני ישראל ופעל שוב ושוב לפדותם מהמוות ולהצילם מהכילין והיהודים לא וויתרו על משה רבינו מהימנא - רועה נאמן.

כשאנו עומדים מתחת לחופה, אמרתי להם, אנו מרמזים על כך שאנו רוצים זוגיות וחיבור כמו שהיה לעם ישראל עם משה רבינו. חיבור אמיתי וקשר של קיימא. עם כל העליות והמורדות, ובחיים האמיתיים ישנם כאלו על בסיס יומיומי, הרי שהחיבור והקשר הם חזקים מכול.

לכן אנחנו אומרים "כדת משה וישראל", כמו אותו קשר עתיק בין משה לעם ישראל, כך יעמוד קשר זה בין הזוג, החתן והכלה, לנצח ולעד.

○○○

כשאנו עומדים מתחת לחופה, אמרתי להם, אנו מרמזים על כך שאנו רוצים זוגיות וחיבור כמו שהיה לעם ישראל עם משה רבינו. חיבור אמיתי וקשר של קיימא. עם כל העליות והמורדות, ובחיים האמיתיים ישנם כאלו על בסיס יומיומי, הרי שהחיבור והקשר הם חזקים מכול

צוות המיילדות של קפלן לשירותך עם 576 שנות ניסיון מצטבר!

שנות הניסיון שהצטברו אצל צוות המיילדות של קפלן,
יחד עם מקצוענות ללא פשרות, יחס אישי וארוחות חמות
בכשרות בד"ץ העדה החרדית, מבטיחות לך חוויה אחרת!

מחכה לבשורות טובות?

מוזמנת לערב חווייתי מהנה ומקצועי של הקפלניסטיות
חייגי עכשיו לאשת הקשר יהודית: 050-4150290

היהודי בן אהוב לבוראו

לכן המילה הראשונה שהשי"ת אמר לפרעה הייתה, "בני בכורי ישראל", שידע על מי מדובר, כל יהודי הוא היענקל'ה שלי, הוא חשוב לי ואינו מתבטל, כמו "דבר שבמניין", שאפילו באלף אינו בטל.

"כאילו סוטר לועו של שכינה!"

מאז יציאת מצרים ועד היום, כל צורת ההנהגה של הקב"ה היא מתוך שייכות הנוגעת אליו כביכול באופן אישי, המחלל שבת בנסיעה ברכב, כביכול, דורס בגלגליו את השכינה הק', הוא יתברך שציווה "ושמרתם את השבת", מרגיש נפגע ונעלב כביכול, מידת הדין המתגלה בעונשים כרעידת אדמה, סופות, שיטפונות, מחלות איזמות רח"ל וכדו', היא בעצם התגובה על מעשי בני האדם.

עוד אמרו בחז"ל, "הסוטר לועו של ישראל כאילו סוטר לועו של שכינה (סנהדרין נח ע"ב), נתת סטירה ליהודי – כביכול נתת סטירה כלפי מעלה!

אדם נעמד לברך ברכה, ובמקום לומר "ברוך אתה ה' אלוהינו", הוא אומר 'ברוך אתה אדונינו', זוהי יריקה כביכול כפי מעלה – כלפי מי שיש לו אליו יחס של אהבת אב לבנו, והיא הופכת את כל העולמות!

מספר הגרש"ד פינקוס זצ"ל, פעם שמעתי בחור מברך כך, וכשהעירתי לו, הוא חשב שכוונתי לומר שזו ברכה לבטלה, אמרתי לו, לא זו הנקודה, זו אינה ברכה כלל! אתה לא ברכת לפני האכילה!

כלומר, זו גולה? הוא המשיך ושאל.

זה לא נושא של גולה, זה עלבון, זו יריקה בפנים.

כל המצוות שאנו מקיימים, אלו לא מעשים שביני לבין עצמי, אלא ביני לבין השי"ת, והקשר של השי"ת עם עם ישראל הוא קשר של אהבה, קשר של הבורא יתברך עם "בני בכורי ישראל".

בברכת שבת שלום ומבורך
צוראל

להתאוורר, לפני כן הוא מתבונן סביבו, רואה שכולם לומדים בחשק ובהתלהבות, והוא מגיע למסקנא, 'אם אצא, הרי זה לא יהיה ניכר, לא תהיה השפעה על ההתמדה הכללית בשיביבה', והוא יוצא החוצה בלב שקט.

אך אילו הוא היה יודע שכשיצא מבית המדרש יעמוד משהו ליד הבימה, ייתן דפיקה ויכריז, 'יענקל'ה יצא, מפסיקים ללמוד'! הרי ודאי לא היה יוצא, כי בשום אופן לא היה רוצה לבטל ישיבה שלימה מלימוד, אבל, ב"ה הוא רואה שלא קרה כלום כשהוא יצא, הכל בסדר, מה רע במה שעשה?!

אלא שהוא טועה טעות יסודית.

נתאר לעצמנו שבדיוק ברגעים אלו מגיע אביו של יענקל'ה לבקר את בנו בישיבה, הוא נכנס לבית המדרש ורואה לשמחתו שהישיבה ממש בוערת ברתחא דאורייתא, הוא פונה לראש הישיבה ושואל "יענקל'ה שלי נמצא כאן"? וראש הישיבה עונה לו, "יענקל'ה שלך שם בחוץ"...

האב מחוויר ופניו מביעות צער ואכזבה עמוקה, מה? יענקל'ה שלי לא לומד?!

מה אכפת לך? תמה ראש הישיבה, הרי קהל שלם של בחורי חמד יושבים כאן ולומדים בהתמדה, מה בכך שבחור אחד – יענקל'ה – מסתובב בחוץ?!

לא מעניין אותי כל הישיבה, מסביר האב בכאב, לי אכפת מיענקל'ה שלי, מדוע הוא אינו יושב ולומד כעת?!

הקב"ה, אבינו אב הרחמן, מגיע לישיבה, וגם הוא כביכול שואל, איפה יענקל'ה שלי? ישאלוהו, רבונו של עולם, מה אכפת לך? הנה הבט סביב, ישיבה שלימה יושבת ולומדת?

לא, אומר הקב"ה, לא מעניין אותי הישיבה, העיקר, איפה יענקל'ה "שלי"?! אם יענקל'ה שלי לא נמצא, הכל נגמר!

כשיהודי יגיע לדין, ישאל אותו הרבונו של עולם, מדוע תפלתך נראתה כך, מדוע לימוד התורה שלך לא היה כמו שבאמת היה שצריך להיות? והוא יענה, רבונו של עולם, מה אכפת לך, הנה ברוך ה' כל הקהל למד טוב, הייתה התלהבות עצומה, אבל הקב"ה לא יקבל זאת ויאמר, כל זה אינו נוגע לי, אני מדבר אליך, כי אתה ה"בני בכורי ישראל".

זוהי אמונתנו, מי שלא מבין זאת לא יודע מהי יהדות.

כה אמר ה' בני בכורי ישראל (ד, כב) בפסוק זה מתגלה יסוד מופלא בצורת הנהגת השי"ת עם הכלל – ישראל.

משה רבינו נשלח לדבר עם פרעה שישלח את עם ישראל, ומה עליו לומר? הקב"ה אינו מבקש ממנו להוכיח את פרעה במילים קשות, כגון, "אינך מתבייש להתנהג כרודן אכזר"! הלא יוסף החיה את כל העם המצרי, ואתה משעבד את אחיו בני עמו של יוסף בעבודת פרך, חוצפה נוראה?!

לא! לא זה המסר שביקש הקב"ה להעביר לפרעה ע"י משה. הדבר הראשון שאמר משה לפרעה בשם ה' היה, "בני בכורי ישראל"! כל יהודי הוא "בני בכורי", והקב"ה כביכול אומר לנו, בני, אינך יודע כמה חשוב אתה בעיני! אתה לא אחד מתוך הכלל, אתה יהודי, וכל יהודי הוא בן יחיד שלי.

הדבר הראשון שעל כל יהודי לדעת הוא, הקשר המיוחד שלו עם הקב"ה הוא כאב לבנו, קשר של אהבה, קשר של שייכות ואכפתיות.

וזהו שציווה הקב"ה על משה לומר לפרעה, דע לך, במעשיך אתה פוגע ביענקל'ה שלי, ובכך אתה גורם לי "לצאת מהכלים", מרוב כעס!

המכות במצרים, הפיכת כל ארצם לדם באין מים לשתות, מכת צפרדע בכל מקום ושאר המכות, הן כביכול "יציאה מן הכלים" מתוך כעס של השי"ת.

משל לאדם הידוע באופיו הנוח ובסבלנותו המיוחדת, ואעפ"כ, בשעה שפגע אי מי בבנו האהוב – ניתן לראותו רץ כולו כועס ומכה בחוזקה את הפוגע, כך השי"ת הוא מלך רחום וחנון, בעל חסד ומרבה להיטיב, אך כשנוגעים הדברים ל"בני בכורי ישראל", הוא מעניש ומכה לכל מי שפוגע בהם, כי הקב"ה כואב את כאבם של הכלל-ישראל, ו"בכל צרותם לו צר" (ישעיה סג, ט).

היכן "יענקל'ה" שלי?!

זהו אחד מיסודות היהדות, לדעת שהשי"ת מסתכל על כל יהודי כעל בן יחיד, אהוב וחביב, זוהי האמת לאמיתה.

לפעמים בחור לומד בישיבה, וה"סדר" נגמר בשעה שבע, ובשעה שש נמאס לו ללמוד והוא מחליט לצאת החוצה

לרגל ספירת המלאי

דש ●

אופטומטריסטים
מומחים עם נסיון
של שנים

אופטיקה
Signer
טוב לראות אותך

החנות רשאית לסיים את המבצע בכל עת

Ray-Ban Silhouette MONT BLANC PRADA
GUCCI TOM FORD DOLCE & GABBANA

בני ברק: הרב שך 3
03-9791900

מול איצקוביץ

ביורוקרטיה יקרה

חקירתו של יו"ר הקואליציה לשעבר חושפת שוב בעיה שורשית הרבה יותר שגם משפיעה על מחירי הדיור המאמירים במדינת ישראל • אם כחלון רוצה באמת לטפל בבעיה - עליו לצמצם את הביורוקרטיה

לנגישות", עלות, כסף, זמן, וקיבלת חתימה. נדיר ש"המומחה" שוזף בעיניו את "נשוא מומחיותו". אדריכל הבניין המנוסה עשה זאת נאמנה. זו דוגמא אחת מיני אלף!

בכסף וזמן יקר, או על ידי "מאכר" אתה צולח כל דרישה, הזויה, מיותרת, מטומטמת ככל שתהיה. מרכיב הזמן, המימון, עלות הכסף, ועלות שכר המתעסקים, בנוראות מכת הביורוקרטיה והרגולציה, מייקרים את הדירה משמעותית לצרכן הסופי. אין בכך שום תועלת ו-או רווח למאן דהוא. ביורוקרטיה לשמה. פחד קמאי מיועצים משפטיים מתוסכלים שלא מצאו פרנסתם בשוק הפרטי ומכבידים עולם בדיעבד, בשוק הציבורי.

מחוקקים הזויים רודפי פרסומת שמחדשים חדשות לבקרים דרישות מטורפות, קניית שקט תעשייתי מוועדי עובדים מיליטנטיים המכתיב חשש מפיטורי עובדים, גם באם מיותרים ולא יעילים בעליל. בקיצור מערכת שמתעלמת מהאזרח וצרכיו.

כבוד השר משה כחלון רוצה והבטיח להוזיל את מחירי הבנייה. הכישלון כבר כתוב על הקיר! מחירי הדיור מטפסים, החקיקה לא עוזרת, אגדת מחיר למשתכן, מיתנה את השוק זמנית, לקראת הקפיצה שתבוא, השאלה רק מתי - והיא תבוא. יש ירידה אמיתית בהתחלות הבניה, בגלל אי הוודאות בשוק. התוצאה המובטחת, עליית מחירים כבר בטווח הבינוני.

באם כבודו, השר כחלון הנכבד, היה מוכן להפשיל שרוולים, לנסות ולפתור את הבעיה הכואבת והאמיתית, הוא חייב להתנתק מיידית מ"וועציו", "מומחיו", שהכשילוהו והכשילו את כל קודמיו. חקיקה, מחיר למשתכן, זו שפיכת מים צוננים על אש בוערת, זה יכול לעזור זמנית, נקודתית, כשלאש יש מקור בעירה מתחדש! זה לא יפתור את הבעיה.

הפתרון האמיתי להוזלת מחירי הדיור, הוא מלחמת חורמה ברגולציה ובביורוקרטיה, הצפת השוק בקרקעות זמינות מיידית, גם בהסכמה שבדיעבד של היועצים המשפטיים. חיסול וביטול עשרות דרישות אבסורדיות מצד המחוקק, על ידי הטלת האחריות על המתכנן והיזם כמו במתקנות שבמדינות. לקחת את "פקיד היערות" ולהגלות אותו ליער ביריה בצפון. אתה כורת 4 עצים או 14! תשלם לקרן שתיועד לנטיעת עצים חדשים ברשות המקומית. לא הסרבול המטורף שקיים היום. פשוט וקל.

"כבודו" מר כחלון הנכבד! באם אתה באמת מעוניין בחיסול הבעיה ולדורות, יש דרכים ויש מי שיעץ לך. אתה רק צריך לרצות. בהתחלה זה לא יהיה פופולארי, קל, או מצטלם יפה. באם תצליח, תצחק כל הדרך אל הקלפי.

המכיר את מסדרונות השלטון. קוראים לזה היום "שתדלן", "מקדם עניינים", "ניהול וקידום הליכי אישור", "משרד לליווי הליכי הוצאת היתר", "ליווי יזמים". שמות נוצצים, למילה המוכרת והמשומשת, "מאכר". מוציאים לך חשבונית כדת וכדין, משלמים מיסים כחוק, הכל בסדר. רק שעבודתם החשובה מאד ליזם וליצרן, מיותרת בארץ מתוקנת. מה שנקרא עבודה לא פרודוקטיבית. לא יצרנית.

"שלטון הפקידים" מנציח את עצמו ומשמר את מעמדו. לכל פקיד "חותמת" והוא דואג שיצטרכו אותה לכל אישור, נייר, בכל שלב ועת. כשהוא חסר, או עייף, או כשלא בא לו,

ח"כ דויד ביטן חזר לכבב בכותרות. יו"ר הקואליציה לשעבר נחקר בשלל פרשיות שכולן קשורות לעיסוקיו בעבר וקשריו הנוכחים ברשויות מוניציפליות. למשל בראשל"צ, שם שימש כסגן ראש העיר ויו"ר הוועדה המקומית לתכנון ובניה, ובנוסף, קשריו הענפים ויכולותיו, אפשרו לו לטענת החוקרים "לדאוג" ליזמים ובונים ל"קיצור הליכים" שמתן שכרו בצידו גם בת"א, כך לפחות לדברי החוקרים.

שום דבר לא הוכח, "חזקת החפות" עומדת לו ולכל שלל הנחקרים האחרים. הרבה עשן, שמועות, הדלפות מתוזמנות ונחקרים לא תמיד מעידים על אש, אשם ו-או אשמה. כבר היו דברים מעולם.

בעצת עורכי דינו החליט ח"כ דויד ביטן, מהחקירה הרביעית לשמור על זכות השתיקה. מה שמותר לח"כ בוזי הרצוג, מועמד לראשות ממשלה לשעבר, בוודאי מותר ליו"ר קואליציה לשעבר. ימים יגידו כיצד תתפתח החקירה, האם יוגש לבסוף כתב אישום ובאיוזה האשמות? האם עד המדינה באם יהיה כזה, יהיה אמין מספיק, או עצם העובדה שהוא "נהנה" מעדותו תטיל עליה ספק ותפגע במהימנותה? כותרות רבות עוד יורצו בפרשה, חלקן מוזמנות, חלקן מודלפות ורק חלקן אמיתיות, עיתונאות לא במיטבה.

רצף הפרשיות, האישים הרבים שקשורים בהן, העובדה שכמעט בכל מקום שחוקרים, יש מה ועל מה! מחייבים חשבון נפש, ובדיקה מעמיקה, יסודית, ואמיתית. למה? מה קרה? וקורה?

עוד לפני הדיון, למה? חייב להיות ברור ומוחלט. כל מי שסרח, כל מי שהשתתף באיזושהי פעולה לא חוקית בעליל שטובת הנאה בצידה, בפועל, במעשה, בדיעבד, בעצימת עיניים, חייב להיות מודח ומוענש על פי כללי החוק המחמירים ביותר. אין פשרות. ניקיון כפיים בשירות הממשלתי והציבורי, שקול לטוהר הנשק בצבא, ומהווה דרישת סף אולטימטיבית.

ואם כן, למה? והתשובה: מדינת ישראל סובלת מעודף רגולציה חמור ביותר. מדינת "כל פקידה". קבלת כל אישור, רישיון, היתר-בניה, היתר עבודה, הינה סבל סיוזיפי המועצם מהצורך להזדקק לחתימות מיותרות, לפעמים עשרות. האיש הקטן ומנכ"ל החברה הגדולה, שאין להם קשרים אישיים עם הפקיד האחראי, נאבדים במבוך ובסרבול הביורוקרטי המחבלים בכל חלקה טובה.

לשם כך נוצרו ה"מאכרים", איתם יקר, בלעדיהם בלתי אפשרי. כך נבנית המדינה. חברת בניה ארצית שמחליטה לבנות בעיר שאין לה שם היכרות מוקדמת, חייבת "מאכר" מקומי

או כשסתם הוא מחליט לגלות חריצות יתר, לחפור ולחקור בעניינך, תחכה! תמתין, סבלנות. מה קרה? הוא יקבל את אותה משכורת, ללא קשר לכמות עבודתו. ואתה, תחכה. ברשויות המוניציפליות עשרות משרות מיותרות, כפולות, משולשות, מכבידות, מסרבולות. על זה אמרו חז"ל "לא עכברא גנב, חורא גנב" המציאות יוצרת את העובדות.

הרגולציה המטורפת, מכבירה דרישות אבסורדיות ללא אח ורע בעולם המערבי. אדריכל הבניין שהינו אדריכל מנוסה בעל ניסיון, לא יכול לחתום ולאשר בכדי "להתאים" את הבניין לנכים! הוא רק מתכנן את הבניין ואת צרכי ודרישות הנגישות. האישור הפורמלי מחייב חתימה מיוחדת, של "מומחה

אגודה פוגל

טובים בחרוזים?

רכשו 3 מוצרים של ופלים ועוגיות מן השלימו את המשפט הבא עם חרוז מקורי ומתוזמן ותוכלו לזכות בפרסים שחבל על הזמן!

- ✈ פרס ראשון טיסה משפחתית בשמי הארץ
- 🚗 3 זוכים בטיולים משפחתיים בטרקטורוני שטח
- 🎁 3 זוכים במנוי שנתי לשבועון מרווה לצמא
- 🏠 2 זוכים בחוויה משפחתית בחדר בריחה
- 🎁 50 זוכים במארזים משפחתיים של מוצרי מן במתנה

"גדלתי על הופלים והעוגיות של מן" מן _____

הקליטו את המשפט בתיבת הטלואל: 03-9411441 או שלחו למייל: mivzaman@gmail.com

רדו מהמרכולים

מתוך אבלו של גליק עשוי לצמוח חבל הצלה שימנע את חוק המרכולים המסוכן, שעשוי לחזור כבומרנג ולפגוע בכולנו • וגם: ההתערבות המסוכנת של פוליטיקאים בשוק הבנקאי ובתחרות החופשית ופייק רפורמה בחברת החשמל

ההצבעה על חוק המרכולים נדחתה ברגע האחרון, בגלל אבלו של ח"כ יהודה גליק על אשתו ז"ל שנפטרה השבוע, ומכך נוצרה גם מבוכה ציבורית כאשר חברי כנסת ממפלגות חרדיות ניסו לשדלו להגיע להצבעה במהלך השבוע. יתכן כי מבוכה זו תמנע מבוכה ובכייה לדורות, אם כתוצאה מהדחיה החוק לא יעבור. מדובר בחוק אשר טומן בחובו הרס עצום ליהדות החרדית.

חקיקה דתית, זו חקיקה רעה. חלפו עברו הימים בהם אפשר היה לעשות שימוש בכוח החוק כדי לאכוף נורמות דתיות או נורמות חרדיות על המרחב הציבורי. היום כל ניסיון לעגן עניינים דתיים בחוק יוצר אנטגוניזם חריף. אין דרך יעילה יותר להשניא את היהדות על הציבור, מאשר לחוקק חוקים דתיים. בדיוק כפי שבעבר נפוצה הייתה הפרקטיקה החינוכית של "חוסך שבטו שונא בנו", והיום מקובל על הכל כי אסור לנקוט בדרך זו כנגד ילדים ותלמידים כיון שיוצרת ריחוק בלבד, כך בדיוק גם כלפי אזרחים מבוגרים. אסור לעשות שימוש בשבט החוק כדי לקדם דת, זה מרחיק, זה משניא, זה מפלג, זה מקטב. יהדות לא תצא מזה.

אינני יודע מה גרר את המפלגות החרדיות למרוץ החקיקה המזיק הזה, אך אף פעם לא מאוחר לרדת מן העץ. בפועל, חוק המרכולים הרי לא יגרום בשום צורה ליותר אנשים לשמור שבת, החוק גם לא ימנע שום הדרדרות במצב השבת במרחב הציבורי. כל מהותו של חוק זה היא עניין הצהרתי, ובשביל הצהרה בעלמא וכי צריכה השבת לשלם מחיר יקר כל כך של שנאה? והמחיר הוא יקר, מאד. יקר עד כדי סיכון של כל הקיום החרדי בישראל.

בראייה קצרת טווח, חקיקה דתית מזניקה את הפופולאריות של מפלגות השמאל האנטי חרדיות, כך שגדלים הסיכויים שבבחירות הבאות מספר שונאי החרדים בכנסת יגדל. אך העניין החשוב יותר זה העניין העקרוני, חקיקה דתית זו שבירה של העיקרון החרדי החשוב ביותר של הסתגרות והתבדלות. חקיקה היא כפייה של אנשים אחרים לתפיסת העולם של המחוקק. כאשר החרדים באים ומנסים לכפות את עקרונותיהם על החילונים, אזי זו שבירה של חומות הגטו החרדי, שבירה במטרה לכבוש את המרחב הציבורי שבחוק. ומרגע שהחומות נפרצו, אזי

הן פרוצות לשני הכיוונים. כעת, קל יהיה לשונאי החרדים לחוקק חוקים ערכיים שיכפו תפיסות עולם על החרדים. זה מאפשר השתלטות על הגטו החרדי, עד כדי ביטולו המוחלט.

חובה לזכור – לכל חוק יש שני צדדים. אם מוסכם עליכם העיקרון שלגיטימי לכפות על אחרים תפיסת עולם אם רק יש לכם רוב פרלמנטרי, אזי גם האחרים יכולים לכפות עלינו את תפיסת העולם שלהם כאשר להם יהיה רוב פרלמנטרי. הרי אף אחד לא יתקע לידינו שמצב כזה לעולם לא יקרה. אם אנחנו יכולים לחוקק ולכפות חילונים לשמירת שבת, אזי גם חילונים יכולים לחוקק ולכפות אותנו ללימודי ליבה, לגיוס לצה"ל, ובכלל לאימוץ ערכים זרים במרחב הציבורי. אסור להעניק לשונאי חרדים את הכוח הזה במו ידינו.

מאז ומתמיד קידשו החרדים את עקרון ההתבדלות, והתבצרו במרחב המוסכמה של "תן לחיות. אתה לא כופה עלי ערכים, ואני לא כופה עליך". החרדים היו תמיד מאחורי החומות, וכעת חוק המרכולים שובר כל מוסכמה, ומנסר את הענף עליו נשען הקיום החרדי בארץ ישראל. המקום ינחם את חברת הכנסת יהודה גליק בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ויתכן גם כי לנחמתו תתווסף הזכות של ביטול חוק המרכולים, ובכך יסייע להמשך הקיום החרדי בארץ ישראל. בבניין ירושלים ננוחם.

הצעת חוק מיזוג הבנקים

ח"כ רועי פולקמן מסייעת "כולנו" הגיש השבוע הצעת חוק, אשר קובעת כי מיזוג בין בנקים שנתח השוק המצטבר שלהם הוא מעל 10%, יהיה כפוף לאישור שרי האוצר והכלכלה. הצעת החוק באה על רקע העסקה למכירת בנק אגוד ל'מזרחי טפחות', והיא נועדה לטרפד אותה. הצעה זו הנה מסוכנת מבחינה כלכלית, ויש בה גם כדי להביא להשחתה פוליטית.

כל תחום ההגבלים העסקיים (רגולציה ממשלתית שבאה לוודא קיומה של תחרות בכל שוק ולמנוע יצירת מונופולים), עוסק בעיקר במראית עין של תחרות. הרגולטור, הוא אדם, וכאדם חשוב לו שיהיו תוצאות

גלויות וניכרות לפעילותו, או יותר נכון – שאי אפשר יהיה לייחס לו רשלנות וטעויות. ולכן, כל פקיד מעדיף לקבל החלטות שקל יהיה להסביר בעתיד מדוע הן נכונות, ומראית העין הפכה להיות השיקול השולט בכיפה. ומראית העין, כמעט תמיד, אינה באמת המהות החשובה.

כיום, הממונה על ההגבלים העסקיים צריך לאשר עסקאות מיזוג של חברות, כדי לוודא שהתמעטות החברות לא מייצרת אוליגופולים ומונופולים. דא עקא, שכדי שתהיה תחרות אפקטיבית, מה שחשוב זה לא מספר השחקנים הנמצאים בפועל במגרש, אלא דווקא הגמישות והאפשרות של שחקנים חדשים להיכנס לזירה.

כך למשל, יתכן מצב בו יש רק יצרן אחד בתחום מסוים, אך הוא ימכור את מוצריו במחירים זולים יחסית, פשוט כי הוא יודע שיצרנים נוספים יכולים להיכנס לשוק כמתחרים אם וכאשר יתרשמו שתחום זה יש בו רווחיות. ולכן עדיף לו לכתחילה לוותר על רווחיות גבוהה, ובכך לייצר לעצמו יציבות. מבחינת הצרכן, הרי הוא מקבל את המוצר במחיר הזול האפשרי.

לעומת זאת, יתכן גם מצב בו בשוק מסוים יש מספר חברות, אך כולן מוכרות מוצרים במחירים גבוהים, ולאף אחד אין אינטרס להוזיל עלויות לצרכן. זה קורה כאשר סף הכניסה לשוק הוא גבוה, ושחקנים נוספים לא יכולים להצטרף. לרוב, קשיי הכניסה לשוק הם דווקא יציר כפיה של הממשלה. זה בדיוק מה שקורה בתחום הבנקאות, וזה גם מה שהיה בעבר בתחום הסלולר.

עד רפורמת הסלולר (אז, כשהשר משה כחלון עשה עבודה נכונה), היו בתחום הסלולר שלושה שחקנים גדולים (ושחקן קטן נוסף – מירס), ושלושתם היו בעלי רווחיות עצומה, וכמעט שלא התחרו זה בזה. חברות הסלולר ידעו דבר פשוט – מתחרים לא יכולים להיכנס לשוק. חסמי הכניסה היו גבוהים מאד, קשה מאד היה לקבל רישיון מהמדינה לפתיחת חברה בתחום ולקבל תדרים לשימוש. ולחברות הייתה אורה ושמחה וחשבון סוף חודש יקר (לצרכן).

במסגרת הרפורמה, כחלון פישט את הדרישות לכניסה לפעילות בתחום, וכך מתחרים נוספים נכנסו לזירה. המחירים צנחו דרמטית. העיקרון פשוט, כאשר השוק חופשי, אזי התחרות בו תהיה אפקטיבית לרוב, גם אם

תנו לבנקים, ולכל הגופים העסקיים, את החירות לקבל את החלטותיהם העסקיות באופן חופשי ופשוט, והתחרות הגוברת תכריח אותן לקח אחריות ולפעול בתבונה, וזהו תמריץ חזק יותר מכל רגולציה

ח"כ גליק בהלוויית רעייתו. באדיבות המצלם

המשבר הבא

ניתן לראות כי בתחנות הכוח הפרטיות החדשות שקמו בשנים האחרונות, מעט מאוד כוח אדם מועסק בהן. תחנות אלה יעילות יותר בעזרת טכנולוגיה חדשנית, וביכולתן לספק חשמל זול יותר. אין שום סיבה שכלל הציבור בישראל ישלם ביוקר עבור טכנולוגיות ישנות, ואז יפצה עובדים על עצם הסכמתם לכך שהמחיר לציבור (לא) ירד.

שר האוצר משה כחלון מסכים לכל הפארה הזו כי הוא פייק שר אוצר, הוא לא שומר על הקופה הציבורית, אלא מחייך ומפזר ממנה לכל מי שדורש בקולניות. והציבור? ימשיך לשלם. כחלון הוא לא איש של רפורמות, הוא לא איש של מאבקים, למעשה הוא לא נאבק באף אחד. רק מחייך ומפזר כספים לכל מי שמגדיר עצמו "חברתי", והעול על משלמי המסים רק יגדל. וזה המדיניות הכי אנטי חברתית שאפשר לממש.

שר האנרגיה יובל שטייניץ, אשר ברזומה שלו יש לא מעט מאבקים עם מיני צקצקנים "חברתיים" אשר רוצים לנגוס בקופה הציבורית, הפעם לא הרים דגל אדום. אולי לא הבין מהן השלכות ה"רפורמה" הזו על הציבור, ואולי סנוורו עיניו למשמע המילה "רפורמה", אשר הפעם אין קשר בינה לבין מה שקורה במציאות. פייק רפורמה.

המשק הישראלי מיושן, פריון העובדים נמוך, הקיבעון התעסוקתי במגזר הציבורי ובמונופולים הגדולים יוצר מעמסה כלכלית גדולה על המדינה. חובה לקיים רפורמות, ועבור זה חובה שיהיו פוליטיקאים בעלי כתפיים רחבות שיכולים לקדם רפורמות. כי בלי שינויים מבניים דרמטיים זה רק עניין של זמן עד שנגיע למשבר הבא. ומשבר, אתם יודעים, מייצר הרבה כותרות גדולות ואדומות שלא עושות טוב לפוליטיקאים שהיו בעבר חייכנים לכל דורש.

הכותרות בישרו על רפורמה היסטורית בחברת חשמל, רפורמה שכבר למעלה משני עשורים כולם מסכימים על הצורך בה, לאור חוסר היעילות המשוער של חברת החשמל והמחיר הגבוה אשר כולנו משלמים, והתוצאה – העובדים מרוצים. וזהו. לא המתחרים, לא הציבור, ולא הממשלה הולכים ליהנות מהרפורמה הזו.

במסגרת מתווה הרפורמה המדוברת, העובדים שיפרשו יקבלו פיצויים מוגדלים וגם עובדים שיישארו בחברה יזכו ל"פיצוי" לכבוד עצם הסכמתם לרפורמה. חברת החשמל עצמה תבנה שתי תחנות כוח נוספות, כך שבפועל חלקה בשוק לא יקטן, התחרות בשוק החשמל לא תגבר, והמחיר לצרכן יישאר גבוה. לא ברור מה הועילו פוליטיקאים בתקנתם, הציבור ישלם, אוהו ישלם, מדובר על כ-5 מיליארדים של דמי לא יחרץ, כדי לקבל למעשה שוב מאותו הדבר. לא רפורמות, לא בשורות ולא נעלים. פייק רפורמה.

הפספוס כאן גדול במיוחד על רקע המצב הכלכלי היציב של המשק, אנו נמצאים כעת במצב שמוגדר כ'תעסוקה מלאה', כלומר האבטלה נמצאת בשפל היסטורי, יש ביקוש גדול לעובדים ולכן קל למצוא עבודה, ולכן כאשר יש צורך להביא לפיטורים של אנשים, אין זמן נכון, ראוי ומתאים יותר מכך. אסור לחכות לשעת משבר, ואז להגיע לרפורמה בלית ברירה, ובשעה הלא מתאימה ועם סבל רב לאנשים. חשוב לקיים רפורמה בזמן, וכך למנוע את המשבר, ולסייע לאנשים להשתלב במהירות וביעילות בשוק התעסוקה.

מספר המתחרים אינו גדול. כאשר השוק סגור, אזי גם אם מספר המתחרים גדול, עדיין הפקעת המחיר משתלמת לכולם. אין זה אומר כי בכל רגע נתון כל תחום יהיה תחרותי ובמחירי מינימום, יתכנו בהחלט מצבים בהם למשך תקופת מה שחקן יחיד יפקיע מחיר. אך בטווח ארוך, הדרך היעילה ביותר לקדם תחרות, היא פתיחות מקסימלית לפעילות ולכניסת שחקנים חדשים.

לכן, הצעת החוק של ח"כ רועי פולקמן, הנה מסוכנת לשוק בהיבט הכלכלי. היא לא מסייעת לייצר תחרות חדשה, אלא רק מונעת משחקנים קיימים לקבל החלטות עסקיות מושכלות, ומכריח אותם לאי וודאות בגלל דעותיהם הלא צפויות של האנשים בדרג הפוליטי. אך חשוב יותר – סכנה גדולה היא לתת לדרג פוליטי סמכות כה גדולה, וחזקה עליה שתשחית את כולם.

פוליטיקאים אינם צריכים להיות מעורבים בכלכלה, וכאשר ניתנת בידי הפוליטיקאים הסמכות להתערב בה, אזי באורח פלא נעשה בה שימוש רעה. הרי בנקים שירצו להתמוגג לא ישקטו על השמרים, אלא ינסו להפעיל את השפעתם על הפוליטיקאים כדי שיאשרו זאת. פוליטיקאים הרי אינם מאשרים דברים בחינם, וכך נפתח כאן פתח רחב לשיקולים זרים, ומאכרים לרוב שיכנסו בדיוק לפעול בתחום אפרורי זה. עדיף מלכתחילה לא להניח מכשול בפני נושאי קופת שרצים. נכון וראוי לתת לשוק החופשי לעשות את מלאכתו, והוא סך הכל הוכיח עצמו היטב בכל מקום נוסה.

תנו לבנקים, ולכל הגופים העסקיים, את החירות לקבל את החלטותיהן העסקיות באופן חופשי ופשוט, והתחרות הגוברת תכריח אותן לקח אחריות ולפעול בתבונה, וזהו תמריץ חזק יותר מכל רגולציה.

אל תחטאו בנער

ידם של המשגיחים קלה על ההדק כשמדובר בזריקת בחור מהישיבה, בלי לחשוב על התוצאות ההרסניות לו ולצאצאיו • כמה עובדות ממרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, שנלחם בכל מאודו נגד התופעה

מהישיבה. עדכנתי את הנהלת הישיבה בדברי הרב שטיינמן, ושוב אותה ישיבה פונה אלי לאחר תקופה שאגש שוב לרב שטיינמן לשאול אותו האם לזרוק את אותו בחור מהישיבה, כי הבחור עבר את כל הגבולות האפשריים.

"נכנסתי שוב לרב שטיינמן ואני מספר לו שהישיבה טוענת שהבחור עבר כל גבול אפשרי ופשוט לא שייך להחזיק אותו בישיבה, ומרן הגיב 'תביא את הבחור אלי'. לאחר כשבוע נפגשתי עם אותו בחור ואמרתי לו שהרב שטיינמן רוצה לראות אותו.

"נכנסתי אתו לרב שטיינמן, הוא הסתכל עליו ושאל 'מה אתה עושה בישיבה?' הבחור שהיה מעט עם תעוזה ענה 'אני עושה מה שבא שלי'.

'ומה אתה אוהב לעשות?' הוסיף מרן לשאול, והבחור ענה 'אני אוהב ללמוד תורה...' 'ומה עוד אתה אוהב לעשות?' מוסיף לשאול הרב שטיינמן, והבחור ענה: 'ללכת לים ולדוג דגים, לנסוע באופניים, לראות סרטים ולשמוע רדיו' (ואני מצטט מילה במילה).

'האם תהיה מוכן להמשיך לנסוע לים ולדוג דגים ולנסוע באופניים, אבל תהיה מוכן לוותר על לראות סרטים ולשמוע רדיו ותמשיך ללמוד בישיבה כרגיל?' שאל מרן. 'על סרטים אני מוכן, על רדיו קשה לי', השיב הבחור. 'אולי תנסה תקופה?' שאל הרב שטיינמן והבחור הסכים לנסות, ובכך הסתימה השיחה, תוך כדי שהוא מברך את הבחור בברכה והצלחה.

"עברו שנים ואותו בחור נהפך לאברך והוא גם נהיה ר"מ בישיבה, וכן מטפל בישיבה מיוחדת בנוער מתמודד. עכשיו תעלו על דעתכם אם היו זורקים את אותו בחור מהישיבה מה היה קורה אתו..."

עוד סיפר לי הרב ברנשטיין, שקרוב משפחה שלו שהוא משגיח בישיבה, ניגש פעם למרן הרב שטיינמן וסיפר לו על אחד מהבחורים שהוא ממש מציץ לו באופן לא רגיל והוא לא יכול להחזיק אותו בישיבה.

'אתה אוהב אותו?' שאל הרב שטיינמן,

'איך אני יכול לאהוב אותו? הבחור מפריע לי ומתחצף ללא הפסקה. אני אגיד לרב, זה או שהוא יוצא מהישיבה או שאני יוצא מהישיבה, אני ממש כבר לא מסוגל', אבל מרן ענה בנחרצות: 'אם אתה שואל אותי אם אתה או הוא, אז תצא אתה מהישיבה.

"קרוב המשפחה שלי היה בהלם למספר רגעים והוא שאל שוב 'הרב מתכוון ברצינות שאני אעזוב?' ענה הרב שטיינמן 'לא התכוונתי שתעזוב את הישיבה, התכוונתי שתאהב את הבחור ותדאג לו...'.

מקורבו של מרן, המחנך הרב מרדכי בלוי, סיפר לי פעם על בחור שרצו לזרוק מהישיבה וניגשו לרב שטיינמן, אמר לו המשגיח 'אין כבר מה לעשות עם הבחור הזה'.

שאל אותו הרב שטיינמן 'איך קוראים לאמא של הבחור?' ואתו משגיח לא ידע להשיב, אמר לו הרב 'תשאיר אותו בישיבה כי יש בטוח מה לעשות, אפשר להתפלל על אותו בחור. תתחיל להתפלל עליו...'.

לתגובות: machon.rot@gmail.com

ישבנו לארוחת ערב יחד וראיתי את השותף שלו, לא נראה יהודי דתי כלל וכלל אך הוא דיבר עברית שוטפת. חברי פנה ואמר לו תספר לו בבקשה מאיפה הגעת.

וכך הוא סיפר לי: "למדתי באחת הישיבות הטובות, הייתי מונח בלימוד כל הזמן. יום אחד תקף אותי איזה רצון ללכת ללמוד נהיגה. זה ממש ניקר לי במוח ולא יכולתי להתאפק והלכתי ללמוד נהיגה, כמובן לא על חשבון הסדרים. לאחר תקופה המשגיח בישיבה גילה שיש לי רישיון ולעוד מספר בחורים, הוא זרק אותנו ללא רחמים, בכיתי לו בדמעות שלישי. אמרתי לו שההורים שלי גרושים, אני יושב ולומד רציני בישיבה, רחם עלי תשאיר אותי בישיבה - אך ליבו היה אטום.

"המקרה שבר אותי לרסיסים והתחלתי להידרדר לאט לאט, עד שהגעתי למצב שהייתי מחלל שבת אוכל אוכל לא כשר. עד שעברתי לגור בניו יורק, אשתי לא דתיה, הילדים

שלי לומדים בבית ספר לא דתי. אני בטוח", הוא אמר לי בלחש עם עצב עמוק בקולו, "שאם זה לא היה קורה, כנראה הייתי עד היום יושב ולומד באיזה כולל. בהכל אשם המשגיח הזה".

כמובן שכאן המקום להגיד שלא הכל תלוי רק במשגיח. לי אישית יש זיכרונות טובים מאוד ממשגיחים מסוימים שליוו אותי בדרכי, ואני מבין שלפעמים גם להם אין שליטה על הנעשה.

עוד סיפר לי הגאון רבי נחום ברנשטיין, משגיח בישיבת גאון יעקב שהייתה בנשיאות מרן הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן זצ"ל, שפעם פנו אליו מאחת הישיבות שישאל את הרב שטיינמן על בחור מסוים האם לזרוק אותו מהישיבה. אותו בחור כפי שהתבטאו בישיבה - היה עושה מה שבא לו, פשוטו כמשמעו.

"נכנסתי לרב שטיינמן", מספר רבי נחום ברנשטיין, "סיפרתי לו בהרחבה על הישיבה ועל הבחור, והרב שטיינמן אומר לי בנחרצות בשום פנים ואופן לא לזרוק אותו

אחד הנושאים שבוערים בנשמתי, זה כשאני שומע שזורקים בחורים מישיבות. פשוט לקחת בחור ולזרוק אותו מהישיבה ללא שום רגישות והתחשבות. אני מכיר באופן אישי עשרות בחורים שירדו מהדרך בגלל שזרקו אותם, הייתי מדבר ומחזק אותם תקופות ארוכות לאחר מכן.

יש משגיחים שזורקים בחורים מהישיבות משל היו פירות רקובים שזורקים אותם לפח ללא אכפתיות מה יהיה איתם ומה יצא בגורלם. שמעתי מהגאון רבי נחום ברנשטיין שאמר לו מרן הרב שטיינמן זצ"ל שבשביל לזרוק בחור מהישיבה צריך להושיב סנהדרין על זה, אבל היום שאין סנהדרין, מי בכלל יכול לזרוק בחור מהישיבה?

סיפר לי פעם אברך אחד שהיו אצלו בשיעור בישיבה 31 בחורים, יום אחד המשגיח העיף עשרה בחורים מהישיבה. ניגשתי למשגיח ואמרתי לו: המשגיח יודע שאם הוא מעיף אותם הם יצאו חילונים?

הוא סילק אותי בבושת פנים ונזף בי "מה אתה רוצה? לא הכל אתה מביין... לפעמים צריך לזרוק את התפוחים הרקובים". "אני יכול להעיד", סיפר לי אותו אברך, "שכל אותם עשרה בחורים שהוא זרק נהיו חילונים לגמרי".

אותו משגיח בטוח ישלם על כך. הרי מה יהיה עם אותן נשמות ועם כל הדורות הבאים שלהם. ממש נאבעך, באבחת יד אחת נקטעה שרשרת דורות ששמרו על תורה ומצוות.

אותו משגיח שזרק את הבחור, גם אם הוא טוען שהבחור רקוב וצריך לזרוק אותו, אם זה היה הבן שלו הוא גם היה מוכן שיזרקו אותו מהישיבה?

פעם אמר מרן הרב שטיינמן: "מארבעת התלמידים הטובים בכיתה יש למורה עולם הזה, בזכות ארבעת התלמידים הבעייתיים בכיתה יקבל המורה עולם הבא, ועל שאר הכיתה הוא מקבל משכורת."

במקום שמשגיח ייקח את הבחור שהוא

רוצה לזרוק אותו כפרויקט וינסה לעזור לו, לתמוך בו, לדבר אתו. אני בטוח שהבחור היה חוזר לתלם. אבל הרבה מהמשגיחים לא רוצים להתאמץ ואם משהו לא מסתדר הם פשוט זורקים ללא שום מחשבות ותהיות.

סיפר לי ר"מ אחד שהרב ראובן יוסף גרשנוביץ שהיה ישן בישיבה באותו חדר עם מרן הרב שטיינמן, יום אחד הוא שלח אותו להגיד לאחד הבחורים שהיה קצת בעייתי שירחם עליו, כי אין לו כבר כוח לצום על הבחור הזה.

אז היום לא מבקשים ממשגיחים לצום על בחורים. רק לגלות קצת רגישות ולדעת שמאוד קל לזרוק, החכמה היא לעבוד עם מה שהוא קשה.

לפני כחמש שנים נסעתי לניו יורק לחבר חסיד סטאמר שגר בבורו פארק. הוא איש עסקים, יהלומן, וממש ביקש ממני שאעבור לגור בניו יורק והוא רוצה לפתוח ישיבה גדולה לנוער נוסף.

הכרתי אותו עוד בתור בחור והתעניינתי ממתי מעניין אותך נוער נוסף? ועוד ללכת ולפתוח ישיבה לכאלו בני נוער. הוא ענה לי "תכיר את השותף שלי לעסק ואז תבין הכל".

מהרו לחווית טיפוס בלתי נשכחת!

מנהל ישיבה? מארגן קאמפ?
מנהל סמינר? מרכזת קייטנות

קירות טיפוס
למתחילים ומתקדמים

מדריכים וציוד אבטחה במקום

◀ מתאים מגיל 5 ומעלה
◀ אין צורך בידע מוקדם

אפשרות לטיפוס לילה
בתאום מראש

לקבוצות תינתן הנחה מיוחדת!

מהרו להרשם - מספר המקומות מוגבל!!

קיר iclimb ירושלים | אצטדיון טדי - 02-6482264
להזמנות: אבישי - 050-6322047

צילום יוסי רוזנבוים

תחקיר מקיף: האם הכוללים הגדולים בארץ
לקראת קריסה כללית בעקבות פטירתו של מרן
הגראי"ל שטיינמן זצ"ל - ראשי הכוללים, אברכים,
ומקורבי הגבירים מדברים על מה שהיה ומה שצפוי
● סנונית ראשונה: חלוקה ל-150 ראשי כוללים
קטנים שבוטלה רשמית ● חשש משמעותי ברשתות
הגדולות, שנמצאות בהליך הדומה לפשיטת רגל
מזה מספר שנים ● סקירה מקיפה

יענקי קצבורג

תקלות כמעט. בסניפים האחרים של הרשת בהם 1200 אברכים בכל הארץ המצב שונה לחלוטין, הם מקבלים מידי חודש רק את מלגת הרתות וכל השאר 'סומכים על הנס', והנס הזה היה מגיע מידי ערב חג, כאשר הגיעו מים עד נפש, או אז היו מתגייסים נגידים בהוראת הגראי"ל זצ"ל לסייע.

"בערב חג הסוכות האחרון הרב ויסבורד כבר כתב מכתב על סגירת הרשת, הכל היה מוכן לקריסה רשמית. הנכד של הגראי"ל הרב דוד שפירא יצא לחו"ל לנגיד ידוע שיש לו שותף בישראל, שמו חסוי.

הוא הציג לו את חומרת המצב וביקש בדמעות בשם סבו את הכסף, הנגיד תרם 4 מיליון דולר והציל את הרשת". מספר מנהל סניף של רשת 'יששכר באהליך' ל'קו עיתונות'.

"בעוד בכוללים אחרים ראשי הכוללים בגלל המצב הכלכלי משלמים גם את מלגת הרתות באיחור של חצי שנה עד שנה, הרב ויסבורד מקפיד בכל מקרה ובכל מצב להעביר את הכסף של משרד הרתות לאברכים בזמן".

סיפר הרב אלחנן ויסבורד: "לפני כשנתיים, הייתה תקופה קשה שלא שילמתי כמה חדשים ושאלתי את מרן זצ"ל האם גם הפעם להתחיל עם רישום לזמן החדש ואז אמר לי: 'פרעה גזר על הזכרים לזרוק את כולם ליאור, אם המיילדות היו שומעות בקולו, משה רבנו לא היה נולד ולא הייתה מגיעה גאולה לעם ישראל, אתה צריך לקבל עוד אברכים ודווקא מזה תצמח לך הישועה'. קבלנו אז עוד מספר גדול של אברכים וב"ה נפתחו צינורות חדשים שלא כדרך הטבע".

"לא רק אותי מרן זצוק"ל כיוון", אומר הרב ויסבורד, "אלא גם את הגבירים. הוא היה מדבר איתם בשפה שהם לא מכירים. כמוכן שהמדובר על גבירים שהם חניכי הישיבות והוא היה מדבר איתם בשפה של עולם הבא וללא שום קשר לרמת העשירות. הוא היה תמיד אומר ש'מעשר וחומש זה

מודיעין עילית, אלעד, פ"ת, צפת, רכסים, ירוחם, נתיבות, בית מאיר, חיפה, יסודות, טבריה, בית חלקיה, אופקים ועוד. אחרי פטירת מרן הגראי"ל זצ"ל, אמר הגרש"ב סורוצקין ראש ישיבת 'עטרת שלמה': "יש שיאמרו שאני חברה'מן ויודע לגייס כספים, אתם רוצים ראייה שהכול נבע מכוחו של רבנו הגדול מרן זצ"ל? תראו את הרה"ג ר' אלחנן ויסבורד, יהודי שכולו מסירות נפש וחי את עולמם של האברכים, ובזכות כוח התורה של מרן זצ"ל מחזיק רשת כוללים מוצלחת וגדולה

לפני כשנתיים, הייתה תקופה קשה שלא שילמתי כמה חדשים ושאלתי את מרן זצ"ל האם גם הפעם להתחיל עם רישום לזמן החדש ואז אמר לי: 'פרעה גזר על הזכרים לזרוק את כולם ליאור, אם המיילדות היו שומעות בקולו, משה רבנו לא היה נולד ולא הייתה מגיעה גאולה לעם ישראל, אתה צריך לקבל עוד אברכים ודווקא מזה תצמח לך הישועה

מאוד. והדבר המפליא שמרן זצ"ל מעולם לא אמר לגביר כמה לתת ולא ביקש, רק היה מסביר להם כמה חשוב להחזיק תורה ובמיוחד אברכים ואנחנו רואים בזה נסים גלויים. יש לנו גם כוללים חסידיים שהקמנו בהכוונה של מרן זצ"ל שהורה לנו גם לקחת ראשי כוללים חסידיים כי המטרה היא להעמיד עוד ועוד אברכי כוללים והכל היה בנקיות מופלגת. לאחת מנסיעות החיזוק לארה"ב רציתי להצטרף ומרן זצ"ל לא הסכים כי אמר שאם אבוא יאמרו שהוא נסע בשביל כסף". ל'קו עיתונות' נודע כי כשבוע אחר פטירת מרן הגראי"ל זצ"ל, הגיעו ראשי רשת 'עטרת שלמה' למרן הגר"ח קנייבסקי, ותינו לפניו את כאב האברכים, ענה להן מרן: "אין לכם מה לדאוג, מרן זצ"ל מהשמיים יפעל למענכם. בודדים מקומות התורה כמוכם, וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, ואתם יכולים תמיד להיכנס ואעשה כל אשר ביכולתי למענכם".

הצלה בדקה ה-90

ברשת 'יששכר באהליך' המצב דומה אבל מעט שונה, ברשת שבראשות הגאון ר' אלחנן ויסבורד ישנם עשרות כוללים שלהם נגיד אישי שמחזיק אותם, מדובר על כ-800 אברכים שמקבלים את המלגה מידי חודש בחודשו ללא

ישראל ישנם כיום כ-800 כוללים לאברכים הלומדים יום שלם, רבבות אברכים יושבים מדי יום בהיכלי התורה ושוקדים בהתמדה על תלמודם, לרבים מהם אין מושג עד כמה מעבר למהפכה עצמה ולשינוי הסטטוס של הכוללים ולומדיהם, עשרות ומאות רבות של

כוללים באין ספור מקומות - נוסדו והוחזקו בתמיכה צמודה של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל שדאג להפצת התורה בכל אתר ואתר. המנהיג הגדול שישב בדירתו הצנועה בכני ברק ומשם לימד את נדיבי העם כי אין לנו בזמננו עניין המבטיח שלא תשתכח תורה בישראל יותר ממסדות הכוללים. לא זו בלבד, אלא שעצם התופעה בה כיום מהצפון ועד הדרום אין מקום ישוב שאין בו כולל, אינה נובעת רק מגידול טבעי, אלא מהקברניט שניווט את ספינת הכוללים ועולם התורה.

כאשר יצאנו לבדוק האם חלילה הכוללים עלולים לקרוס בעקבות פטירתו, מתברר כי המצב קשה בהרבה, והקריסה לא 'עומדת להתרחש' אלא כבר התרחשה. ברשתות הכוללים הגדולות מזה מספר שנים שהמלגות מתאחרות, ורק בערבי חגים משיגים ראשי הכוללים בדוחק רב וברגע האחרון את הסכום הנדרש או את חלקו, מרבית ראשי הכוללים הללו ניצבו כבר מספר פעמים מול שוקת שבורה וכבר הרימו ידיים, אך הגיעו ברגע האחרון לבית בחזון איש 5 ושם בסיועו של מרן הגראי"ל זצ"ל הצליחו להציל את הרשת.

בסניף הכולל הגדול של 'עטרת שלמה' במודיעין עילית קיים גמ"ח קבוע שמשלם לאברכים מידי חודש את הכסף המגיע להם כהלואה, וכאשר המלגות מופקות לאברכים - הכסף נכנס ישירות לגמ"ח. "המצב הזה התחיל כמצב זמני אבל הפך לנוהג קבוע, ההתנהלות הזו היא התנהלות מתמשכת שנבעה מרצון של הנהלת הכולל שהאברכים יקבלו כסף בזמן, ומידי כמה חודשים נגידים משלמים את החסר, בכולל במודיעין עילית יש גמ"ח, אבל בשאר הסניפים אברכים רעבים ללחם", אומר לנו אברך מרשת עטרת שלמה.

רשת הכוללים של 'עטרת שלמה' כבר החלה בשנים האחרונות בתהליך של סגירת סניפים, והרשת מתמקדת בערים הגדולות ומגדילה בהם את מספר האברכים במקום בפריפריה. הרב אברהם ישעיהו (אבי) רפול, יד ימינו של הגרש"ב

סורוצקין, מספר ל'קו עיתונות' על השאלה האחרונה ששאל הרב סורוצקין את מרן הגראי"ל זצ"ל, האם לבנות לכולל בבית שמש מבנה שמכיל מקום ל-1,500 אברכים על אף שכיום אין דרישה לזה, אבל העתיד של התפתחות בית שמש מחייבת זאת.

"מרן זצ"ל ענה: 'למה אתה חושב שאתה עושה משהו? הכל ניתן משמים, וודאי בתורה שהוא הגבוה מעל גבוה של הקב"ה, לך יש רק זכות להיות הצינור, תעשה כלי והקב"ה ימלא את זה'. ושאל מרן 'האם הבניה זה על חשבון השוטף? או שזה כמו עד היום שזה בא מגבירים שנותנים רק לבניה, אז אני אומר לך אל תבנה עד שיהיה לך גביר מיוחד לזה'".

מצוקת האברכים ברשת נובעת מכך שמלגת הרתות לא משולמת לאברכים בזמן בנפרד, אלא רק בעת שמשולמת המלגה המלאה, זאת בשונה מהנעשה בכולל מיר, כולל פוניבז' ועוד, שאמנם מעכבים פעמים רבות את תשלום המלגות, אבל מפקידים לאברכים לכל הפחות את מלגת הרתות. הסיבה להתנהלות הזו נובעת מרצון להיטיב עם האברכים בכך שמלגתם גבוהה לעומת הרשתות שהוזכרו, וכן הרצון לגרום להם לקבל מלגה מכובדת ולא טיפין טיפין, אך בשל הקריסה בעולם הכוללים, רבים מן האברכים נשארים ללא מלגה בכלל במשך חודשים ארוכים.

רשת הכוללים 'עטרת שלמה' התחילה את דרכה בכולל קטן אחד בבית שמש והיום היא פרוסה בירושלים, ב"ב,

צילום: שלומי כהן

עניין של צדקה, אבל להחזקת תורה אין שיעור. מה תיקחו אתכם למעלה? הרי הכסף לא ילך אתכם... פעם אחד טען שיש לו יורשים ומרן זצ"ל ענה לו: 'אתה רוצה שהילדים שלך לא ידברו אחד עם השני? יום אחד הכול ייגמר ואתה יכול לצבור כל כך הרבה זכויות'. הוא היה מדבר לנשמה שלהם."

חלוקה ידנית

כולל אברכים גדול נוסף הוא כולל פוניבז' הממוקם בגבעת הישיבה, בבניין "אוהל קדושים", ומיועד לבוגרי הישיבה שנישאו, ובו לומדים למעלה מאלף אברכים. בראש הכולל עמד כידוע מרן הגרא"ל זצ"ל, בנוסף לכולל, יש מאות אברכים הלומדים בישיבה עצמה.

מרן הגרא"ל זצ"ל, מלבד היותו ראש הכולל, שימש גם כראש ישיבה בישיבת פוניבז' לצעירים, תפקיד אשר גם עליו קיבל את המשכורת החודשית מנשיא הישיבה הגאון רבי אברהם כהנמן זצ"ל ולאחר מכן מבנו הגאון רבי אליעזר כהנמן. מכיוון שכך, ומשום נקיות כדי שלא יאמרו חלילה שהוא דואג למשכורתו, היה מסרב לצאת מגדרו למען הכולל אלא נהג לספק מכתב תמיכה כפי שכתב לראשי הכוללים הגדולים האחרים.

גובה המלגות בכולל פוניבז' הוא מהנמוכים ביותר בעולם הכוללים, המלגה עומדת על כמאה דולר תוספת למלגת הדתות. אברכים צעירים מקבלים בסך הכל כ-1000 שקל מלגה, כולל מלגת הדתות. הכסף מחולק מידי חודש על ידי מזכיר הכולל הרב שלמה יעקובוביץ במעטפות, כאשר חלק מן האברכים מקבלים את הכסף לחשבון הבנק.

אברך בכולל פוניבז' מסביר: "אברכים לא מגיעים לכאן בשביל הכסף, אלא בגלל היוקרה של הכולל", ומדוע מעדיפים חלוקה ידנית? "היות והיו מקרים של אברכים שנרשמו ולמדו במקומות אחרים או קיבלו משרה תורנית והמשיכו לקבל גם את כספי הכולל, החלו בכולל להעביר את אותם אברכים נעדרים לחלוקה ידנית. והמציאות הוכיחה שאלו שלא נמנים באמת על אברכי הכולל חדלו מלהגיע לחלוקה הידנית."

משיחות שקיימנו עם אברכים נוספים מכולל פוניבז',

מתברר שישנה ירידה חדה בכמות האברכים בוגרי הישיבה שממשיכים מהישיבה לכולל פוניבז'. "בעבר לא היה לאברכים אופציה נוספת איכותית, כיום בגלל הכוללים דוגמת הכולל של הנגיד דן גרטלר שבהם אברך טוב יכול לקבל אפילו ארבעת אלפים שקל - פי ארבע ממלגה של אברך בכולל פוניבז' - האברכים מעדיפים את הכוללים האחרים, לנושא הכלכלי יש השפעה גם על איכות האברכים,

כאשר רבים מהאברכים המובחרים מעדיפים כולל עם מלגה מכובדת כדי להיות שקוע בלימוד."

רשת 'עטרת שלמה' הולידה רשת נוספת לפני כמה שנים, ואשר הוקמה אף היא בעידודו של מרן הגרא"ל זצ"ל משום "קנאת סופרים תרבה חכמה" - 'מגדל עוז' של הרב יחזקאל אתרוג, שממשיכה עד היום להחזיק בסניפי כוללים רבים ברחבי הארץ. הרב אתרוג היה ראש הכולל של 'עטרת שלמה' במודיעין עילית, עד שפרש והקים רשת משלו.

בחג הסוכות האחרון הגיע מרן הגר"ח קניבסקי בעת ביקורו בירושלים לשמחת בית השואבה של אברכי הרשת כהוקרה על פועלו של ראש הרשת הרב אתרוג, "בגלל שמדובר על כמה מאות אברכים, הרשת מצליחה לעמוד בתשלומים ובדרך כלל גם בזמנים. מרן הרב שטיינמן היה זה שעמד מאחורי הרשת מאז הקמתה לפני שלוש שנים, בשנה האחרונה מסייע מרן הגר"ח קניבסקי בפניות לגבירים ומכתבי תרומות", אומר ל'קו עיתונות' גורם בכיר ברשת.

לרשת כיום שבעה סניפים במודיעין עילית, חיפה, רחובות, בני ברק, ושלוש סניפים בירושלים. בסך הכל לומדים ברשת כ-500 אברכים. אחד האברכים מסכם את המצב הכלכלי

ב'מגדל עוז': "האיחורים הם עד שבוע שבועיים, וברוך השם אחרי שנה קשה שהייתה לרשת - כיום אין כמעט איחורים."

קרנות ונגידים

יצאנו לבדוק את מקורות הכסף של ראשי הכוללים הגדולים, מתברר כי מחזיק התורה הגדול ביותר בימינו הוא הנגיד ר' שמעון גליק מארה"ב, שלבקשת מרן הגרא"ל זצ"ל הקים קרן החזקת תורה לפני עשור שנים, הקרן מחלקת מיליוני דולרים להחזקת כוללים וישיבות באופן קבוע. גליק, שנולד במנהטן, התקרב מאוד כתלמיד ישיבת באר יעקב לגדולי ישראל בארץ ולימים הפך לאיש עסקים מבריק ומצליח.

"אצל שמעון גליק זאת לא הייתה שאלה - אם הרב שטיינמן מבקש עושים. הוא היה עוזב ישיבות חשובות וגורליות כאשר הטלפון מבני ברק צלצל, אם מרן הרב שטיינמן היה מבקש ממנו למכור את כל נכסיו ולתת לצדקה, הוא היה עושה זאת בלי להסס רגע אחד. אלא שהראש ישיבה ידע מה הגבולות. הקרן תמשיך גם אחר פטירת

הראש ישיבה אבל ה'מרן האישי שלו' כבר לא אתנו", אומר ל'קו עיתונות' מקורב.

במשבר הגדול בעולם התורה בשנת 2012, בעת ממשלת לפיד ובנט שהוגדרה 'ממשלת שמד', העביר גליק סכום של שבעים ושתיים מיליון דולר לישיבות, הכסף עבר בידי הנכד של הגרא"ל זצ"ל, הרב דוד שפירא. לולי הכסף הזה כוללים היו נסגרים על מנעול ובריה.

קרן נוספת היא הקרן של הנגיד שלמה יהודה רכניץ מלוס אנג'לס, גם הקרן הזו מזרימה מיליוני שקלים מידי חודש לכוללים, הנתרמים היותר בולטים של הנגיד רכניץ הם ישיבות מיר וחברון ורשת 'עטרת שלמה', שהבניין עצום

בעבר לא היה לאברכים אופציה נוספת איכותית, כיום בגלל הכוללים דוגמת הכולל של הנגיד דן גרטלר שבהם אברך טוב יכול לקבל אפילו ארבעת אלפים שקל - פי ארבע ממלגה של אברך בכולל פוניבז' - האברכים מעדיפים את הכוללים האחרים, לנושא הכלכלי יש השפעה גם על איכות האברכים, כאשר רבים מהאברכים המובחרים מעדיפים כולל עם מלגה מכובדת כדי להיות שקוע בלימוד

הממדים שלה במודיעין עילית נקרא על שמו. קרן ידועה נוספת להחזקת תורה היא הקרן של הנגידים לבית וולפסון, אך בשונה מהקרנות האחרות, וולפסון מעניקים תרומות ללימוד תורה המשולב עם קירוב וחוקים בלבד. הקרן תומכת בעשרות כוללים הנמצאים ברובם בערים חילוניות. האברכים הנתמכים נדרשים לגור עם משפחתם בעיר, ללמוד במשך היום בכולל ובערב ללמוד עם חילוניים ומסורתיים. הקרן תומכת גם בפרויקטים בקרב יוצאי חבר המדינות. נציגותה המרכזית של הקרן בארץ נמצאת בירושלים. לאחר פטירתו של זאב וולפסון עומדים בראשה כיום בניו ממשיכי דרכו. יו"ר הקרן בישראל הוא הגאון הרב אברהם יצחק גרינבוים, ראש ישיבת נהורא.

לפני כ-15 שנה הוקמה קרן נוספת של הנגיד רובי שרון, הקרן מנוהלת על ידי הרב אליעזר יוטקובסקי, ומחלקת מידי חג מלגה של כאלף שקל לאברכי הכוללים לפי קריטריונים מוגדרים. הקרן הוקמה כדינו בסוכת ישיבת 'גאון יעקב' בראשות מרן הגרא"ל זצ"ל והגאון הגדול רבי בנימין בירנבוים זצ"ל לצד גדולי ישראל שיכלחט"א מרנן הגר"ח קניבסקי, הגרי"ג אידלשטיין ועוד. מידי שנה בחג הסוכות מתקיים הדינר בבית הנגיד רובי שרון כהוקרה על מיליוני השקלים שהעביר לאברכים.

תמיכה משמעותית נוספת בהשפעת מרן הגרא"ל זצ"ל היא של היהלומן דן גרטלר, שהחל לתמוך בכוללים לבקשת הגרא"ל, ולפני מספר שנים אף הקים בעצמו רשת כוללים. "בתחילה הוא היה תורם ללימוד לילל פורים למאות אברכים בבני ברק מלגה מכובדת עבור לימוד בתענית דיבור, בהמשך

הרעיון התרחב ללימוד בכל לילות שבת בבית הכנסת הגדול בבני ברק, עד להקמת כולל גדול בקומה שרכש מעל בית הכנסת. מלבד הכולל האישי, כאשר מרן הרב שטיינמן היה מבקש ממנו הוא מעולם לא סירב, רק לאחרונה תרם סכום עתק של כמעט מיליון דולר לרשת כוללים גדולה", מספר אחד מאברכי הכולל של הנגיד גרטלר.

"דן גרטלר התחיל לתמוך בתורה לבקשת מרן הרב שטיינמן, אבל בשנים האחרונות הוא הפך מתומך תורה לאוהב תורה, כל התרומות הגדולות להחזקת אברכים, הכל בזכות מרן זצ"ל", אומר לנו אחד מבאי ביתו של מרן זצ"ל. מלבד הקרנות הללו, עד לפני כשנתיים מרן ראש הישיבה הגראי"ל זצ"ל היה מחלק מידי חודש מלגה קבועה לכ-150 כוללים קטנים ברחבי הארץ, וראש הישיבה עצמו החליט למי לתת, לפני שנתיים מינה את מקורבו הרב יצחק רוזנגרטן לחלק את הכסף, כשראש הישיבה עצמו ממשיך להורות למי לתת וכמה, ממש עד החודשים האחרונים.

"ראשי הכוללים וראשי ישיבות וכמה תלמודי תורה היו פונים ישירות לראש הישיבה, והוא היה שולח לברר על המקום ולפי זה היה מחליט. חולקו לכ-150 מוסדות מידי חודש סכומי עתק בשנה", אומר אחד מראשי הכוללים בשיחה ל'קו עיתונות' ומוסיף: "אנחנו היינו מקבלים 2500 דולר לחודש, וזה היה מחזיק לנו חצי מהכולל ערב של הרשת".

מקורבי הרב יצחק רוזנגרטן מעריכים בשיחה עם 'קו עיתונות' כי החלוקה של הכספים לכ-150 ראשי כוללים תיפסק בלידת ברירה. תלמידו וכן ביתו של מרן, הרב יעקב רוזנשטיין, אומר ל'קו עיתונות': "זאת חלוקה שמרן היה מחלק בידי ממש, הוא היה סופר את השטרות ומחליט בעצמו כמה בדיוק לכל ראש כולל".

הצלת מיר

הכולל הגדול ביותר בעולם הוא ללא ספק הכולל של ישיבת מיר בבית ישראל בירושלים, כבר בחיי חיותו של ראש הישיבה הנערץ, הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, הכולל עמד לקרוס. 'קו עיתונות' חושף לראשונה כי הגרנ"צ פינקל עמד בתשע"ב לצאת ללוס אנג'לס יחד עם עו"ד יעקב וינרוט לבקש מהנגיד רכניץ שיציל את הרשת, אך שבוע לפני מועד הנסיעה ראש הישיבה התמוטט ונפטר. אחד מנאמני ביתו של הגראי"י פינקל אומר ל'קו עיתונות' כי "אין לנו ספק שהראש ישיבה זצ"ל התמוטט בגלל העול הכלכלי וזאת הסיבה שנפטר באופן פתאומי".

כך או כך, מיד לאחר פטירתו החל משבר עצום, הכולל צבר חובות עתק שלא נשאר מי שיגלגל אותם. בנו של הגרנ"צ שמונה לראש ישיבה תחתיו, הגראי"י פינקל, התקשה לקחת על עצמו את העול החריג, האברכים לא

קיבלו משכורות וכל כספי התרומות שימשו רק לשם החזרת החובות. הנגיד שלמה יהודה רכניץ שהרגיש מחויבות כבוגר הישיבה, הבטיח סכום כפול עבור כל תרומה שראש הישיבה ישיג, הגראי"ל התגייס עבור ראש הישיבה הצעיר שנסע עם אמו הרבנית למסע של תרומות בחו"ל וכך גויס הסכום המלא עבור החובות. לפי הדיווח מאותה תקופה, הסכום שתרם רכניץ אז היה 5 מיליון דולר. מאז ועד היום האברכים מקבלים מלבד הסכום של המלגה הרגילה, גם תוספת מרכניץ.

"מלבד הנגיד רכניץ יש לכולל מיר 15 נגידים גדולים

שתורמים בגלל פניות חוזרות ונשנות שהיה פונה אליהם הגראי"ל זצ"ל, כולנו תקווה שהם ימשיכו בתרומות הללו",

אומר מקורב לראש ישיבת מיר. רשת נוספת של כוללים שהקים הגראי"ל היא הרשת של 'אורחות תורה', לשיבה 23 כוללי אברכים לבוגרי הישיבה, ובין השאר בבני ברק (2 סניפים) ירושלים (3 סניפים), מודיעין עילית (3 סניפים), ביתר עילית, טלז סטון, רכסים, עוצם, כרמיאל, אלעד, הר יונה ובית שמש.

מ ש ג י ח הישיבה הגר"ח מישקובסקי הגיע בעבר לגראי"ל וסיפר שקשה מאוד למנהל הרב יעקב וירד'בינסקי להחזיק את הכוללים, וביקש עזרה ממרן, הראש ישיבה

השיב: "אני עוזר להם מידי יום, אני מתפלל עליהם". מקורביו של הרב וירד'בינסקי מקווים כי הרשת תמשך להחזיק מעמד, "עכשיו יש את התנופה שאחרי הפטירה לעילוי נשמתו, אבל לא ברור כיצד בהמשך יצליח הרב וירד'בינסקי להחזיק הלאה את הרשת. אבל לא אלמן

עשרות מכתבים כתב מרן זצ"ל לגדולי הגבירים בעולם כולו, כדי שיתמכו באברכי הכולל. לא יאומן כי יסופר, איך חתם הסכם שותפות אמיתי עם שלושה עשירים, שיהיו עמו במחיצתו בגן עדן, בתנאי שיתמכו בלומדי הכולל ביד נדיבה. שלושה גבירים חתמו אתו הסכם כתוב, שיהיה להם חלק בשכרו בעולם הבא, אם יתמכו באברכי הכולל אותו ייסד

ישראל".

מעורבות אישית

חברותא של אחד מראשי הכוללים בו לומדים מאות אברכים סיפר ל'קו עיתונות': "מרן רה"י זצ"ל אמר לראש הכולל שבכל פעם שיהיה חסר לו כסף למלגות האברכים - הוא עצמו ידאג לזה. עשרות מכתבים כתב מרן זצ"ל לגדולי הגבירים בעולם כולו, כדי שיתמכו באברכי הכולל. לא

יאומן כי יסופר, איך חתם הסכם שותפות אמיתי עם שלושה עשירים, שיהיו עמו במחיצתו בגן עדן, בתנאי שיתמכו

בלומדי הכולל ביד נדיבה. שלושה גבירים חתמו אתו הסכם כתוב, שיהיה להם חלק בשכרו בעולם הבא, אם יתמכו באברכי הכולל אותו ייסד".

מוסיף אותו אחד ומספר: "זכורני שלראש הכולל נולד בן. באותם הימים שימש רבינו כסנדק רק בביתו. אך כשראש הכולל ביקש שרבינו יהיה סנדק, אמר רבינו: 'אתה נוסע כל הזמן לאמריקה, ואשתך נמצאת לבד בבית. צריך לתת לה תשומת לב והרבה הכרת הטוב. אז תעשה את הברית בכולל ואני אגיע להיות סנדק'. וכך היה. הברית התקיימה ביום שישי, בדיוק ביום בו אין סדרי לימוד בכולל, ומרן זצ"ל נכח בברית, מסר שיחה בסוף הברית וגם ביקש להודות בעצמו לרבנית על חלקה בנשיאת עול הכולל. באחד הימים, בעת

שנסע ראש הכולל לחו"ל, ציווה עליו מרן לרכוש חלוק לשבת, מתנה לאשתו על מאמציה הרבים. במקרה אחר, כשראש הכולל שב סחוט ועייף מאחת מנסיעותיו בחו"ל, הוציא רבנו זצ"ל שטרות כסף מכיסו ואמר לו: 'קח ותיסע עם אשתך לנוח בשבת קודש. מגיע לה!' מרן זצ"ל, שלא נהנה כלל וכלל מכל מנעמי העוה"ז, ידע היטב שיש אנשים שצריכים את הנופש. הוא גם ידע כמה צריך לשלם על הנופש הזה - והוא שילם אותו מכיסו..."

סיפור נוסף: "גביר גדול בארה"ב, נותן צדקה רק לאלו ששובתים בביתו בשבת. המשולחים יושבים אצלו בבית

במשך שבת שלמה ומספרים על המוסד התורני שלהם ובמוצ"ש מעניק להם העשיר סכום גדול. ראש הכולל היה זקוק נואשות לסכום גדול למענקי חג הסוכות, ורצה מאד לנסוע לאותו גביר, אך דא עקא, באותה שנה, שבת חלה יומיים לפני יום כיפור, ואם הגביר יקבלו רק לשבת, לא הייתה אפשרות שישבו ארצה ליום כיפור. ראש הכולל אמר למרן שהוא מתלבט מאד. מצד אחד, התרומה חשובה לכולל, אך מצד שני, אם ייאלץ לשהות בשבת שובה בארה"ב, לא יוכל לשוב ארצה ליום כיפור וכך ישהו ילדיו בלעדיו ביום כיפור. שאלו הגראי"ל זצ"ל: 'ואיפה אביך מתפלל?' ראש הכולל השיב שאביו מתפלל ביום כיפור בישיבת סלבודקא בבני ברק. אמר רבינו זצ"ל: 'אם ככה, עדיף שהבנים שלך יתפללו בסלבודקא, יהיה להם חיוזק גדול מאד בישיבה. תיסע, תיקח אתך את הקיטל והמחזור, והקב"ה יעזור שהגביר יסכים לקבל אותך עוד לפני שבת. אני אכתוב לו כעת מכתב אישי וכך תחזור הביתה עוד לפני יום כיפור'.

ראש הכולל הסביר לראש הישיבה שהגביר לא מקבל אנשים, באופן עקרוני, בימות החול, אך מרן זצ"ל התעקש ואמר שיהיה בסדר, ואף כתב מכתב חס ולבבי לגביר - וראש הכולל טס לארה"ב. בסוף הסכים העשיר לקבלו לפני שבת, נתן לו סכום גדול מאד וראש הכולל שב ארצה לפני יום כיפור.

"באחד הימים הגיע אחד מעסקני העירייה לראש הכולל ואמר לו שישנו אדם שהסתבך עם מס הכנסה וברצונו לתרום לכולל \$ 100,000 כדי שיבנו מבנה רחב ידיים. האיש הסכים לתת את הסכום בתנאי שיתחילו לבנות את הכולל תוך שלושה חודשים, אך ראש הכולל סירב, באומרו שהוא לא יכול להתחיל בנייה כשיש לו רק סכום זה. האיש לחץ וראש הכולל נכנס לשאול בקודש פנימה. מרן זצ"ל השיב: 'אל דאגה, תיקח ממנו מאה אלף דולר ובסוף הוא ייתן לך את כל הסכום כולו. תגיד לו שבעזרת ד', כשכל הקומה תהיה מוכנה, הוא ייצא מכל הצרות שלו ממס הכנסה'. וכך היה, לפרטי פרטים. האיש תרם בהתחלה רק מאה אלף דולר, אך כשהבנייה התקדמה, הוא העניק את כל הסכום, עד הפרויטה האחרונה, כולל רכישת 'אוצר הספרים' וסטנדרים וספסלים לכולל.

ביום 'חנוכת הבית' שנערכה בכולל, בהשתתפות מרן ראש הישיבה זצ"ל, הודיעו לתורם ממס הכנסה שהתיק נגדו נסגר והכל הסתדר על הצד היותר טוב".

התורה לא היה שורד את המשבר בעת ממשלת לפיד-בנט בלעדיו, אבל לא אלמן ישראל". היו פתרונות בעבר של הקמת קרן כללית לכלל הישיבות... "מרן זצ"ל התנגד בכל התוקף לאיסוף כספים בצורה מרוכזת כי כולם יפסידו מזה. הוא אמר שהגבירים צריכים להתרגל לתת והרבה".

הרב יעקב רוזשטיין, נאמן בית מרן הגראי"ל זצ"ל, מוסיף ואומר ל'קו עיתונות': "הסוד שלו בנושא התרומות היה ניקיון כפיים בנושא של צדקה, יש גביר מאוד גדול שהיה מוכן לשלם מאות אלפי שקלים בחודש כדי לקבל מהראש ישיבה 10 דקות של תורה, והראש ישיבה חתם אתו הסכם יששכר וזבולון".

"פגש אותי בעבר אברך מקרית ספר שחמיו החזיק כולל והודיע שמוכרח לצמצם בסכום שנותן לאברכים, ושאלתו האם להוריד מהסכום לכל אברך ואברך או לצמצם את מספר האברכים, נסעתי אתו לראש ישיבה, ומרן זצ"ל שאל באיזה גיל האברכים, ואותו אברך אמר שהם בני שלושים. הראש ישיבה אמר לו 'תבוא אליי כל חודש, אני אתן לך מה שחסר', ומאז אותו אברך הגיע וקיבל אלפי דולרים.

"שאלתי את ראש הישיבה למה החליט לתת לו, והראש ישיבה אמר בגלל שהם בני שלושים וגם ראה שהוא לא ראש כולל שילך לאסוף כסף, אם לא יהיה לו הוא יצמצם ויסגור, ואסור שמקום תורה ייסגר. אחרי תקופה השתנה שער הדולר והראש ישיבה רשם על פנקס בדיוק כמה חסר לו והשלים כל פעם את ההפרש, זו נקיות שלא נתפסת. דאגה לכולל קטן ונידח".

מה יהיה הלאה?

"הכוללים ימשיכו כי הנגידים הללו הגדולים ר' שמעון גליק ור' דן גרטלר, והנגידים מרמורשטיין, בודנר, וולפסון, ידעו היטב את ערך התורה, הראש ישיבה היה אומר להם 'אל תיתנו בניינים, תנו לתורה'. גדולי ישראל יישאו את העול הלאה, הנגידים מגיעים למרנן ר' חיים ור' גרשון שדואגים לעולם התורה, ראשי כוללים בעת צרה ימשיכו להגיע ולבקש וידאגו לאברכים, עולם התורה פרח באופן בלתי מוסבר בשנים האחרונות וההנהגה תדאג להמשך".

הרב יעקב רוזשטיין, נאמן בית מרן הגראי"ל זצ"ל, מוסיף ואומר ל'קו עיתונות': "הסוד שלו בנושא התרומות היה ניקיון כפיים בנושא של צדקה, יש גביר מאוד גדול שהיה מוכן לשלם מאות אלפי שקלים בחודש כדי לקבל מהראש ישיבה 10 דקות של תורה, והראש ישיבה חתם אתו הסכם יששכר וזבולון"

"גדולי ישראל יישאו את העול"

הרב שלמה ברילנט, מזכ"ל איגוד הישיבות, אומר ל'קו עיתונות': "כל נדיב שהיה בארץ והחליט לתמוך בכוללים עבר דרך מרן הגראי"ל זצ"ל, ואם החליט לתרום מיליון הוא יצא מחזון איש 5 עם החלטה לשלש את תרומתו".

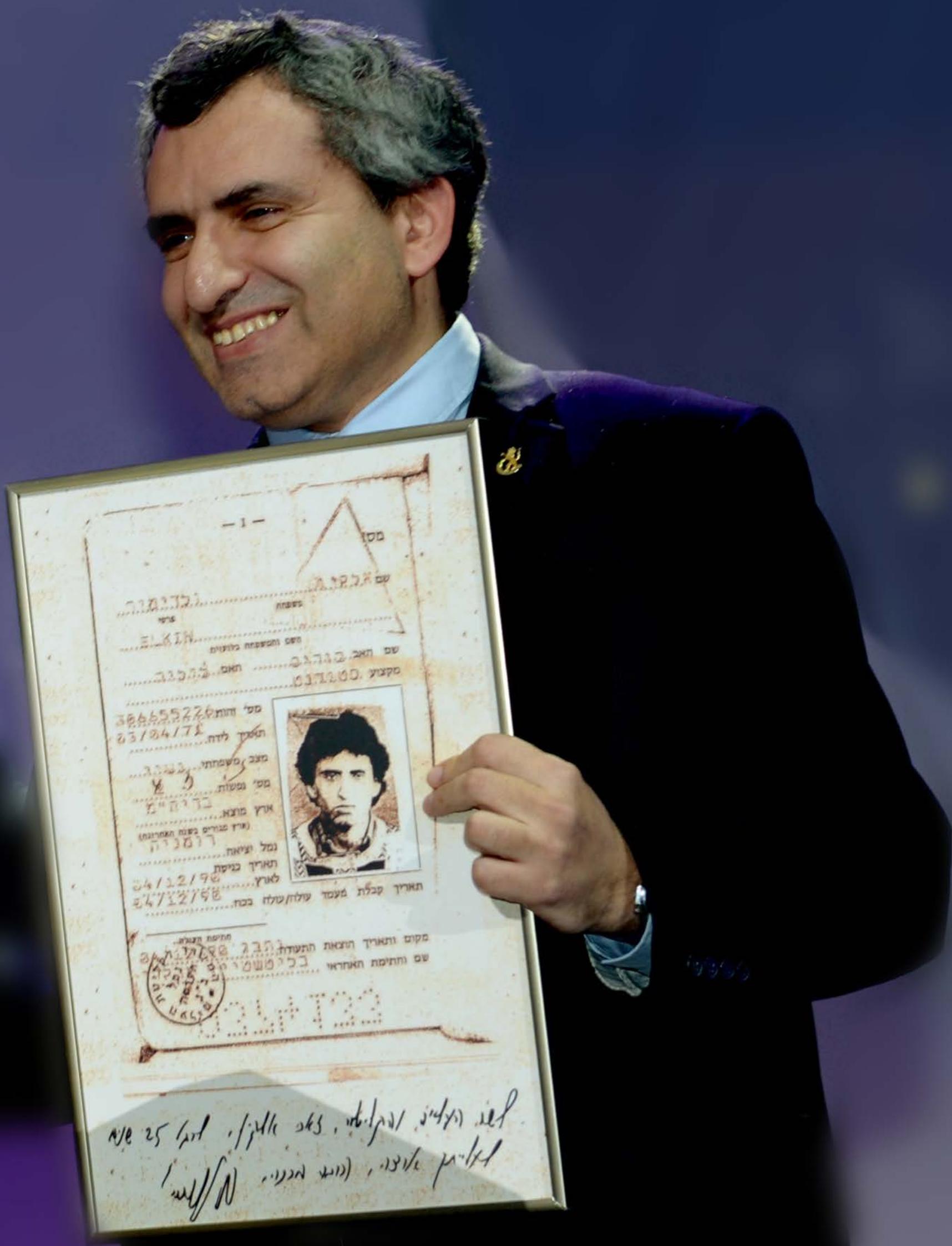
מה היה הסוד של מרן זצ"ל בשכנוע נדיבים? "הוא ידע איך לדרוש, ובאיזה שפה לדבר. ובגלל שהם ידעו עד כמה הוא פרוש מכסף ומ'עולם הזה' הם פתחו את הארנק בפניו. ומה יהיה עכשיו?

"קשה מאוד לדעת, במשברים הכלכליים הקודמים הכל נפל על כתפיו, חד משמעית עולם

יעקב כהן

זאב בן דוד

השר זאב אלקין, ששומר כמעט לבדו את שלמות הממשלה, בראיון נרחב ל'כל ישראל', מתייחס למפלגות החרדיות, חקירות ראש הממשלה, משברי השבת ושאיפותיו הפוליטיות האישיות • על חוק הגיוס: "החרדים חייבים להתגמש" • על חוקי השבת "המשבר מאחורינו, זה מחזק את לפיד אבל צריך לקיים הסכמים קואליציוניים" • על חוק ליצמן: "גימיק יפה אבל זה לא ייכנס לספר החוקים" • ועל מועד הבחירות: "אם נעבור את מבחני הגיוס והתקציב, הבחירות יהיו ב-2019"

ארי קלמן

לך ראש הממשלה לסייע לו. המשבר תם? האם אפשר לומר שהוא מאחורינו, או שנראה 'פיוצי משנה' בקרוב? "סיימנו את התהליכים שסיכמנו שנעשה כדי לסיים את המשבר. המשבר כמשבר לדעתי הוא מאחורינו, רק בשבוע שעבר סיימנו את הליכי החקיקה של מסורת ישראל והשבוע את חוק המרכולים". (שני חוקים שממוקדים בנושא השבת ונחקקו לדרישת המפלגות החרדיות, אם כי רבים מטילים ספק ביעילותם. א.ק.)

אנחנו רואים את ראשי הרשויות במודיעין, גבעתיים, חולון, רמת גן, ראשון לציון ואולי נוספים, שמיהרו לחוקק חוקי עזר לפתיחת מרכולים לפני שחוק המרכולים יעבור סופית בכנסת. מה הפתרון בעיניך?

"יכול להיות שלטוון הזה יכנסו כמה רשויות כמו תל אביב ויפתחו בשבת. אבל אם לא נחוקק את חוק המרכולים לא נצליח לבלום את התופעה בכלל".

היו שרים שהתריעו כי כל המאבקים של החרדים בנושאי דת בכלל ובענייני שבת בפרט מחזקים את לפי. אתה שותף לחשש הזה?

"עקרונית יש חשש כזה. מצד שני אני תמיד פעלתי בשיטה שצריך לקיים הסכמים קואליציוניים. תמיד ימצאו חשש כזה או אחר, אבל המפלגות החרדיות הן שותפות טבעיות שלנו ולכן חשוב לקיים הסכמים אתם".

"החרדים הם חלק אינטגרלי מירושלים"

אנחנו עוברים לתפקידו הרשמי של השר אלקין, כאחראי על המשרד לענייני ירושלים, ואנו מתעניינים אלו הדגשים חשובים בעיניך לקידום העיר, וכיצד הוא רואה את המורכבות הבין-מגזרית המאפיינת את בירת ישראל בשנים האחרונות.

"אני חושב שמאז שנכנסתי לתפקיד הייתה טענה מוצדקת של הנציגים החרדים בראשות העיר, שפעילות הממשלה בירושלים והמשרד לענייני ירושלים לא לוקחים בחשבון את האוכלוסייה החרדית", מפתיע אלקין.

"אני נכנסתי למשרד כאשר אני יודע ומבין שהאוכלוסייה החרדית היא חלק אינטגרלי מתושבי העיר ואני צריך להיות הכתובת של התוכניות השונות שלנו. יש לנו כבר דברים שניתן לראות במציאות. יש לנו תכנית של פרקים ציבוריים, ולא מזמן

השר זאב אלקין ממונה בעת האחרונה על הקשר בין המפלגות החרדיות לאונו של ראש הממשלה, בפרט אחרי שעמיתו בתפקיד זה, השר יריב לוין, נקלע ליחסים מורכבים עם המפלגות החרדיות ובשלב הנוכחי הנציגות החרדית אינה סומכת עליו, מה שמותיר בידיו של אלקין את האחריות לשלמות הקואליציה והממשלה.

בראיון מיוחד ל'קו עיתונות' שוטח אלקין את משנתו בנושאים האקטואליים שעל הפרק, מתייחס לשאיפותיו הפוליטיות ובכלל וסוקר את תפקידו כשר לענייני ירושלים.

בפתח הדברים אומר השר אלקין שעסק בעבר בחוק הגיוס, ואף ניהל מול המפלגות החרדיות את המשא ומתן בעת הרכבת הממשלה. "ברור שאי אפשר להביא לבג"ץ בדיוק את אותו חוק שהוא עצמו פסל, ולכן יצטרכו להביא פה משהו אחר".

כמי שמכיר את רגישות החוק ואת הפשרות שעשו החרדים, לאן עוד ניתן להתפשר?

"אני לא עוסק בחוק הגיוס, עסקתי בחוק בוועדת פלסנר, היינו אז קרובים להגיע להבנות. בסוף כידוע הדבר לא הסתייע כי מופז פרש לפתע מהממשלה והלכנו לבחירות. בקדנציה הזו לא עסקתי בזה מלבד במשא ומתן הקואליציוני".

אתה מכיר את הרגישות של החרדים בכלל בנושא הגיוס ובפרט במצב הנוכחי, האם יש עוד מקום להתגמש אחרי פסיקת בג"ץ?

"ברור שאי אפשר להביא לבג"ץ בדיוק את אותו חוק שהוא עצמו פסל. ולכן יצטרכו להביא פה משהו אחר".

אנחנו יודעים שבסיבוב הקודם מתחו מכל הצדדים את החבל למקסימום, אז מה עוד ניתן לעשות?

"לצבא אין עוד לאן להתפשר משום שהבג"ץ פסל את החוק הקודם, אם צה"ל יתפשר עוד יותר - אין סיכוי שהבג"ץ יאשר חקיקה שכזו".

אז אתה אומר בעצם שהחרדים יצטרכו לוותר על משהו? אם הם רוצים שהחוק יעבור את בג"ץ?

פסקת ההתגברות היא פתרון הולם?

"זה פתרון הולם בהרבה בעיות. אנחנו ביקשנו את זה במו"מ הקואליציוני, אפילו הצלחנו לשכנע את המפלגות החרדיות, אבל כחלון התנגד והטיל ווטו וזה לא נכנס, ולכן לא תהיה פסקת התגברות בכנסת הזו".

יש מצב שמי שמונע את קידום החוק זה דווקא שר הביטחון אביגדור ליברמן?

"אני לא חושב שלכחלון יש בעיות עם חוק הגיוס עצמו, כי מי

עם ליברמן ונתניהו: צילום: לע"מ

פתחנו עם ראש העיר את פארק 'סנהדרין' אחרי שיפוץ יסודי, זה מהפכה של ממש באזור ואני מאוד גאה בהם. אבל יש לנו גם אירועים בירושלים כמו 'עולים לירושלים' - אירוע ענק שעשינו בקיץ למגזר החרדי, שם היינו המתקצב המרבי שלו ובלעדינו הוא לא היה קם.

"גם עכשיו, כשעבדנו על תכנית חומש בירושלים לקראת תכנית היוכל, התעקשתי שנכניס גם את התעסוקה במגזר החרדי בירושלים, אנחנו תומכים במוסדות חינוך ובפרויקטים

שיעשה בלגן זה רק בג"ץ. לגבי ליברמן זו באמת שאלת המיליון דולר ששואלים ראשי הקואליציה, זה אתגר גדול, אני לא יודע כיצד הוא יצביע על חוק הגיוס, אני לא מי יודע מה אופטימי... לפי מבחן חוק המרכולים אין סיבה להיות אופטימי ולהניח שהוא ילך עם הקואליציה ויתמוך במה שיוצע".

"חשוב לקיים הסכמים"

רק לאחרונה עברנו 'משבר שבת' בקואליציה, במהלכו קרא

"לגבי ליברמן זו באמת שאלת המיליון דולר ששואלים ראשי הקואליציה, זה אתגר גדול, אני לא יודע כיצד הוא יצביע על חוק הגיוס, אני לא מי יודע מה אופטימי... לפי מבחן חוק המרכולים אין סיבה להיות אופטימי ולהניח שהוא ילך עם הקואליציה ויתמוך במה שיוצע"

ביצוע כל סוגי עבודות האלומיניום

גלאסדור
Aluminum Industries
תעשיות אלומיניום
חלון ההזדמנויות שלך!

חלונות | דלתות | סגירת מרפסות
חלונות הזזה | חלונות בלגיים
חלונות דרייקיפ | תריסים | מעקות זכוכית

מתחייבים למחיר הכי זול בעיר!*

לפגישת ייעוץ ללא התחייבות:

1-700-500-380

glasdoor73@gmail.com

בקר באתרינו:

www.glass-door.co.il

יצרנית לוחות החברה

סורגדור

תעשיות מתכת

להרגיש בטוח!

Grates

ביצוע והתקנת כל סוגי הסורגים
ביצוע כל עבודות המתכת למוסדות ופרטיים

חלונות | דלתות | מרפסות | מעקות
קונסטרוקציות מתכת
מבחר ומגוון של כל סוגי הסורגים

המחיר הכי זול העיר! בהתחייבות!*

מחיר מיוחד
לקבוצות רכשה
(מינימום 10 יחידות)

להזמנת יועץ מיגון ללא התחייבות:

1-700-555-055

מייל: soragdoor@gmail.com

בקר באתרינו: www.soragdoor.com

יבכפוף לתנאי החברה

אלקין עם ראש הממשלה. צילום: לע"מ

"בתור מי שגר במדינה הזאת אני לא רוצה לחשוד במשטרה, כי היא של כולם ואני מקווה שזה לא מה שמפעיל אותה. אבל היה לי מאוד תמוה העיתוי של מעצר המעורבים והזימון לחקירה, ממש יום לפני שחוק ההמלצות היה צריך לעלות לדיון. זה יצר הרבה דם רע."

של השכלה גבוהה. דווקא נציגים של כל המפלגות החרדיות בעיריית ירושלים כולם אומרים שבשנתיים האחרונות יש מהפכה שלימה בתחום הזה."

איזו השפעה יש להצהרת טראמפ על ההכרה של ארה"ב בירושלים כבירת ישראל, כמובן מלבד העניין המדיני? "ההצרה הזו הועילה בזה שנשיא ארה"ב קם ואמר שהוא מכיר בירושלים כבירת ישראל, מפה אתה מכיר בירושלים גם כישראל. זה לא משנה את חיי היום יום של תושבי ירושלים, אבל בוודאי זה נותן קיבוע לעמדה הברורה הישראלית שאומרת שירושלים תישאר בירת ישראל בכל תסריט. מבחינת הרגשת ביטחון של מי שגר בירושלים, שפה אנחנו נשארים לעולמי עד ואיש לא יזיז אותנו."

"אין סיבה שביני ילך"

ראש הממשלה יוכל להמשיך לתפקד גם אחרי המלצת היועץ המשפטי לממשלה אביחי מנדלבליט, אם וכאשר, להעמידו לדין? ואם כן, אז גם אחרי כתב אישום במידה ויוגש נגדו באחת הפרשות שנחקרות לאחרונה?

"קודם כל הנושא של הגשת כתב אישום זה בכלל לא רלוונטי, אנחנו מאוד רחוקים מזה. גם אם המשטרה תמליץ, זה צריך לעבור את מבחן הפרקליטות ואת מבחן היועץ המשפטי לממשלה. אם הוא לא יסגור בשלב הזה את התיק יהיה שימוע ורק אז יבוא כתב אישום, לכן אנחנו גם בלוחות זמנים רחוקים מזה וגם מבחינת התיק אני מקווה ומאמין שזה לא יגיע לשם. "לגבי המלצות המשטרה: אין שום סיבה שראש הממשלה לא ימשיך לתפקד. יש חוק במדינת ישראל שאומר שראש הממשלה צריך להתפטר רק במקרה ויש הרשעה סופית בבית המשפט – שזה הרבה מאוד שלבים מעל ההמלצות."

"דבר שני כבר נחקרו ראשי ממשלות בישראל והיו גם המלצות משטרה כולל ראש הממשלה הזה בקדנציה הראשונה שלו, מה שנקרא בזמנו פרשת 'בראון חברון', היו המלצות של המשטרה ובסוף הפרקליטות סגרה את התיק. אריאל שרון היה אחרי המלצות פרקליטות שזה שלב יותר מתקדם מהמלצות המשטרה, ובסוף נסגר התיק. גם לפי כל התקדימים וגם לפי ההיגיון הפשוט אין שום סיבה שהוא ילך הביתה לפני ההרשעה אם תהיה."

אם אתה כבר מזכיר ראשי ממשלות קודמים, היה גם את אולמרט ואז נתניהו אמר כיו"ר האופוזיציה שראש ממשלה בחקירות לא יכול לתפקד. מה שונה עכשיו?

"אני רוצה להזכיר לך משהו, זו שאלה של לגיטימיות, של תפקוד, כי משפטית לאף אחד אין מחלוקת על מה דורש החוק. אולמרט היה אז באחוזים בודדים של תמיכה בסקרים, עוד לפני שנפתחו נגדו החקירות, הוא עצמו העיד על כך בנאום המפורסם שלו 'אני ראש ממשלה לא פופולארי'. זאת אומרת שהוא היה ראש ממשלה שאיבד את אמון הציבור והתווסף לכך עניין החקירות לראש הממשלה שאיבד את אמון הציבור ושבמקביל הוא ניסה ללכת למהלכים מדיניים מאוד מרחיקי לכת, צירוף של כל זה יחד בעיני נתניהו אז, ובצדק, הפך את אולמרט לראש ממשלה לא לגיטימי."

תמונה עם אייכלר. צילום: דוברות הכנסת

"זה לא הסיטואציה כאן, נתניהו בכל סקר הוא המועמד המוביל לראשות הממשלה וכולם רחוקים מאחוריו. אז כרגע אין שום סיבה שילך הביתה, ורואים גם ברור שהוא לא איבד את אימון הציבור, ולכן גם מההיבט המשפטי וגם מההיבט של אהדת הציבור, אין סיבה שהוא יאכזב את מי שמאמין בו וילך הביתה."

חוק ההמלצות הכל כך מדובר עבר בשבוע שעבר. עכשיו, אחרי שזה עבר, אולי אפשר להודות שהייתה פה טעות בעיתוי, במיוחד שבסופו של דבר זה לא חל על ראש הממשלה עצמו? "הוא לא היה כזה הליך מהיר, החוק המתין זמן מה מקריאה טרומית עד לראשונה, וגם בין קריאה ראשונה לאישור הסופי היו המון שעות של דיונים ולכן כמות השעות והדיונים שעסקו בחוק הזה הייתה הרבה מעל הממוצע. אין כאן שום בעיה."

הופתעת מחקירות דוד ביטן? "ברור שכן, אין לי מקורות מודיעין בלהב 433. אני מכיר את דוד ומאחל לו שיצא מזה נקי, כדאי לזכור שבעשייה הציבורית עם כל מה שמדליפים משם, שגם עם מה שמודלף התמונה שעולה היא שבסוף מה שקרה לדוד ביטן שהוא נכנס לחובות מחובות ציבוריים בכלל, שהוא לקח ערבויות ציבוריות על קבוצת כדור רגל שהעירייה שמרה עליה."

"כל הכסף הזה לא הלך לו לכיס, הוא הלך לו לכיסוי חובות ציבוריים. לא יודע אם זה נכון או לא, לדוד יש גרסה משלו שאסור לו לומר אותה בתקשורת, אבל אני מציע לכולנו להתאזר בסבלנות. רק חשוב להדגיש שכל התדמית שלו כאילו מדובר באיזה פושע היא לא במקום, כי גם אם כל מה שהמשטרה מדליפה ונניח שזה נכון, רואים שכן אדם לא התעשר פה, אלא לקח על הגב שלו חובות ציבוריים כבדים מאוד, הוא נכנס לחובות קשים וזה הסיפור."

אתה שותף למחשבה שהמשטרה 'חיפשה' אותו? נזכיר שהוא כבר נחקר ב2012...

"בתור מי שגר במדינה הזאת אני לא רוצה לחשוד במשטרה, כי היא של כולם ואני מקווה שזה לא מה שמפעיל אותה. אבל היה לי מאוד תמוה העיתוי של המעצר של המעורבים והזימון לחקירה, ממש יום לפני שחוק ההמלצות היה צריך לעלות לדין. זה יצר הרבה דם רע. מישוהו במשטרה היה צריך לשים לב."

לדעתך, ביטן צריך להישאר בכנסת? זה לא עושה נזק לליכוד?

"יש חוקים, ביטן לא צריך להתפטר."

"חינוך תחילה"

לאן אתה שואף להגיע?

"למשרד החינוך, זה התחום שבגללו הגעתי לפוליטיקה. אני חושב שזה תחום אסטרטגי במדינת ישראל וזה תחום שאשמח להגיע אליו ולהשקיע בו."

מה אתה חושב על החוק של ליצמן שמציע לקבוע כי ראש ממשלה יחויב להחזיק בתואר אקדמי או ברקע אישי שכולל שירות צבאי משמעותי?

"זה גימיק יפה. ניצלתי את זה שהייתי שר תורן במליאה ושאלתי את לפיד, ראינו שהוא מתחמק וסירב להתחייב שיש עתיד תתמוך בחוק... מה שמראה שליצמן הצליח להביך את לפיד."

"אני לא חושב שהחוק הזה ייכנס לספר החוקים. אני בטוח שליצמן יחזור לממשלה לפני שהחוק יקודם (שר אינו יכול להגיש הצעות חוק, בניגוד למצבו הנוכחי של ליצמן כח"כ מן השורה. א.ק.). החוק מבהיר שבסופו של דבר כשאתה מצביע לראש ממשלה, אתה בוחר אדם ראוי לתפקיד. עם כל הכבוד, לראות את לפיד מול נתניהו זה מגוחך... אפילו אם תשים את לפיד מול אבי גבאי, לפיד נראה מגוחך."

תאריך מעודכן לבחירות יש?

"שנת 2019 לפי ההיגיון, אבל לא הכל הולך לפי ההיגיון בפוליטיקה... נראה איך נעבור את המבחנים הקרובים. גיוס, תקציב ועוד."

יש שמן, ויש שמן זית משובח!

חפשו את
תו האיכות
על השמן!

לפח

**עוברים לשימוש בשמן זית ישראלי
עם תו האיכות, הכי טרי, הכי בריא, הכי ישראלי.**

שמן זית אמיתי, הוא שמן שעמוד בסטנדרטים גבוהים ההופכים אותו לאיכותי וטהור. "ענף הזית" אמון על שמירת איכות שמן הזית בישראל ומקיים בקרה קבועה על בתי הבד. כל מיכל או בקבוק שמן זית החתום בחותמת תו האיכות של ענף הזית מעיד על בקרה ואיכות השמן. בחרו רק שמן זית עם "תו איכות", גם שם טוב, גם שמן טוב!

אומת בתי הכל

א

האסיר היהודי שלום רובשקין ניצל
בנס ממלתעותיה של מערכת המשפט
האמריקנית, אך מלבדו יש רבבות נוספים •
בעוד שאוכלוסיית ארה"ב מונה רק 5% מכלל
האנושות, האסירים במדינה הם כרבע מכלל
אסירי העולם • ברוך ברגמן נבר בארכיונים
והעלה את הצעת החוק המאובקת שביקשה
לייסד בישראל את הפרטת בתי הכלא -
הגורם המכריע לכאוס המשפטי בארה"ב

ברוך ברגמן

בארה"ב.

13 מדינות בארה"ב מוציאות מדי שנה יותר ממיליארד דולר על כליאת אסירים. הוצאות הכליאה של ארבע מדינות - משיגן, קונטיקט, ורמונט ואורגון - עולות על הוצאותיהן על השכלה גבוהה. נתונים אלו פורסמו לפני עשור ועוררו הפתעה גדולה בעולם. כך לדוגמה מדינת קליפורניה הוציאה בשנה אחת סכום שיא של 8.8 מיליארד דולר על כליאת אסירים. בממוצע, היווה תקציב בתי הסוהר במדינות ארה"ב 6.8% מכלל התקציב.

עסקים משגשגים

מכון מחקר שביקש לבדוק מדוע מספר האסירים כה גבוה, ייחס את השינוי להחמרה בעונשים שגוזרים בתי משפט בארה"ב על עבריינים מאז אמצע שנות ה-80. מומחים אחרים מצביעים על כך שההחמרה בענישה התרחשה במקביל לתהליך הפרטת שירותי הכליאה בארה"ב, אשר יצר לדבריהם אינטרס כלכלי להגדלת מספר האסירים.

העסקנים שטיפלו בתיק רובשקין בשנים האחרונות, יודעים לומר כי כל הסימנים מצביעים על אינטרס מובהק מצד אחת השופטות במשפט רובשקין שבעלה מחזיק בכמה בתי כלא פרטיים באזור המפעל בו נעצרו עובדיו של רובשקין. העובדה כי נעצרו במפתיע 400 עובדים, הובילה לכך שבעלי בתי הכלא הרוויחו ממעצרים של החשודים. עוד עלה במהלך התחקיר שערכו העסקנים, כי השופטת הנ"ל נפגשה עם נציגי התביעה עוד הרבה לפני פרוץ הפרשה, מה שמעלה את החשד כי מדובר בתיאום לטובת עסקיו של הבעל.

כאמור, גם הנתונים מוכיחים זאת: מאז נפתח בית הסוהר הפרטי הראשון בשנת 1984, מספר האסירים בארה"ב קפץ ב-240% - זאת למרות ירידה שנרשמה בפשיעה אלימה ובעבירות רכוש בארה"ב מאז שנות ה-90. כך למשל, במדינת קנטאקי, נרשמה עלייה של 3% בלבד בשיעור הפשיעה במהלך 30 השנים האחרונות - אולם מספר האסירים במדינה זינק ב-600%.

במדינת פלורידה, גדל מספר האסירים ב-75% מאז 1993, בעוד ששיעור הפשיעה האלימה נפל ב-41% באותה התקופה. מספר האסירים במדינת ניו יורק ירד באותה התקופה ב-2%, לצד נפילה של 59% בפשיעה אלימה.

הפרטת בתי סוהר בארה"ב נעשית באחת משתי דרכים עיקריות: בנייה של בתי סוהר חדשים על ידי חברות פרטיות וכליאת אסירים בהם, תמורת תשלום יומי עבור כל אסיר על ידי המדינה; או על ידי העברתם של בתי סוהר קיימים לניהולה של חברה פרטית, גם זאת תמורת תשלום מהמדינה. כשני שלישים ממתקני הכליאה הפרטיים בארה"ב הם מהסוג הראשון, וכשליש הם מהסוג השני. הריכוזיות במגזר בתי הסוהר הפרטיים היא גבוהה ביותר, וכשלושה רבעים משוק זה נשלטים על ידי שתי חברות: קורקנס קורפוריישן אופ אמריקה ו-ווייקנהאט קורפ.

חברות המפעילות בתי סוהר פרטיים בארה"ב - בהם כלואים כיום קרוב למאה אלף בני אדם - מעסיקות בתפקידי ניהול ושתדלנות מספר רב של עובדי ציבור בכירים לשעבר, משפטנים וסוהרים הפועלים לקידום חקיקה לענישה פלילית מחמירה יותר. הלובי שמפעילות החברות הצליח בעשורים האחרונים להביא לכך שיותר מעשרים מדינות בארה"ב אימצו חוקים הקובעים כי אחרי שלוש עבירות, גם אם העבירה השלישית היא זניחה, העונש הוא מאסר עולם, מבלי שלבית המשפט תהיה אפשרות לשקול כל מקרה לגופו.

דו"ח שפרסם ארגון "רופאים לזכויות אדם" הראה כי הניסיון בעולם בהפרטת בתי כלא מצביע על פגיעות קשות בזכויות האסירים וברוחותם, בין השאר בתחומי החינוך והבריאות -

חברות המפעילות בתי סוהר פרטיים בארה"ב - בהם כלואים כיום קרוב למאה אלף בני אדם - מעסיקות בתפקידי ניהול ושתדלנות מספר רב של עובדי ציבור בכירים לשעבר, משפטנים וסוהרים הפועלים לקידום חקיקה לענישה פלילית מחמירה יותר

נתחיל מהסוף: שיטת השפיטה האמריקנית שגויה מיסודה. כך טוענים אינספור משפטנים ברחבי העולם ואף בארה"ב עצמה. בשבוע שעבר נחשף גם הציבור החרדי להוכחה רלוונטית להנחה זו: הנשיא טראמפ החליט במחי יד – ובצדק לא מבוטל – לשחרר את האסיר היהודי המפורסם בעולם – שלום רובשקין, שריצה עונש מאסר של 27 שנים שגזרה עליו שופטת בבית משפט בארה"ב. ללא החנינה המפתיעה, יתכן כי רובשקין היה מבלה עוד שנים ארוכות בבית הכלא, אך הנשיא, לאחר בדיקות מעמיקות, החליט כי הפסיקה אינה הוגנת והשיב את חירותו של רובשקין אחרי שריצה כבר כשמונה שנות מאסר.

וכעת לעובדה נוספת: אוכלוסיית ארה"ב מונה חמישה אחוזים מכלל בני האדם החיים בכדור הארץ, אך במספר האסירים העולמי מקבלת ארה"ב נתח מכובד העומד על כרבע מכלל האסירים בעולם. כלומר, מספר האסירים בארה"ב ביחס לשאר מדינות העולם, הוא פי חמישה (!). על כל מאה גברים אמריקאים, תמצאו אחד היושב במאסר. בדיקת "הניו יורק טיימס" מלפני מספר שנים גילתה גם כי האסירים האמריקאים נותרים זמן רב יותר בכלא מאשר חבריהם בשאר העולם.

ויש לכך כנראה גם היבט כלכלי: ההוצאות של 50 מדינות ארה"ב על כליאת אסירים בתחומן זינקו ליותר מ-49 מיליארד דולר בשנה שעברה, לעומת פחות מ-11 מיליארד דולר בשנת 1987, והן צפויות לנסוק ל-75 מיליארד דולר עד שנת 2011; כך עולה מדו"ח חדש של מרכז המחקר פיו (Pew Center)

הפרטת בתי סוהר בארה"ב
נעשית באחת משתי דרכים
עיקריות: בנייה של בתי
סוהר חדשים על ידי חברות
פרטיות וכליאת אסירים
בהם, תמורת תשלום יומי
עבור כל אסיר על ידי
המדינה; או על ידי העברתם
של בתי סוהר קיימים
לניהולה של חברה פרטית,
גם זאת תמורת תשלום
מהמדינה. כשני שלישים
ממתקני הכליאה הפרטיים
בארה"ב הם מהסוג הראשון,
וכשליש הם מהסוג השני

(בסמוך לבאר שבע), ובו תפוסה של 800 אסירים. כן נקבעה אוכלוסיית היעד של בית הסוהר.

בנובמבר 2005 זכתה חברת א.ל.א. ניהול והחזקה, בבעלותן של אפריקה ישראל ומנרב, במכרז להקמתו ולהפעלתו של בית הסוהר למשך 25 שנים. עלות ההסכם בין המדינה לבין החברה נאמדה ב-1.4 מיליארד דולר, מתוכם הוקצו 250 מיליון דולר להקמת בית הסוהר.

במרץ 2005, הגישו חטיבת זכויות האדם של המרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת גן וגונדר (בדימוס) שלמה טוויזר עתירה לבית המשפט העליון, בבקשה להורות על ביטולו של תיקון מס' 28. מאוחר יותר הצטרף לעתירה האסיר המשוחרר ידין מכנס. המשיבים היו שר האוצר, השר לביטחון הפנים וחברת א.ל.א. ניהול והפעלה. מאוחר יותר הגישה גם הכנסת תשובה לעתירה מטעמה.

ראשית, טענו העותרים כי החוק עומד בסתירה לסעיף 1 לחוק יסוד: הממשלה, הקובע כי "הממשלה היא הרשות המבצעת של המדינה". לפי הטענה, העברת סמכויות שלטוניות לידי גורמים פרטיים עומדת בסתירה לעיקרון זה, ועל כן יש להורות על בטלותה. טענה נוספת בהקשר זה הייתה כי מדובר בשינוי של חוק יסוד: הממשלה, ועל כן, בהתאם לסעיף 44 לחוק יסוד: הממשלה, היה על הכנסת לאשרו ברוב של 61 מחבריה בכל שלוש הקריאות. משלא עשתה זאת, טענו העותרים, החוק בטל.

טענה נוספת הייתה כי זכויותיהם של האסירים ייפגעו באופן שאינו עומד במבחני פסקת ההגבלה שבחוק יסוד. העותרים טענו כי החוק אינו עומד במבחני פסקת ההגבלה, משום שתכליתו, שהיא תכלית כלכלית, אינה ראויה בנסיבות אלה, וכן כי החוק פוגע בזכויות האסירים לכבוד ולחירות

וכן על התעללות, הזנחה, ניצול פיסי, אלימות מצד הסגל ותקיפות של אסירים בידי אסירים. מניע הרווח מביא קבלנים לקצץ בשירותים שהם מספקים ולשאוף לתפוסה מקסימלית בבתי סוהר, נכתב בדו"ח.

הדבר משפיע על תכניות השיקום שהם אחראים להן, יוצר אצלם אינטרס פוליטי בענישה מחמירה ומביא אותם לשכור כוח אדם זול וחסר הכשרה, הסובל מתחלופה גבוהה. מנגד, האסירים הקשים יותר נותרים בדרך כלל בטיפול מערכת הכליאה הציבורית, מה שמטיל עליה עומס יתר, שגורם בתורו לפגיעה באיכות השירותים שהם מקבלים בה.

מקרה רובשקין הוא רק סימפטום למערכת המשפט ההולכת ומחמירה בארה"ב. מאז הועברו לפני למעלה מעשור הנחיות פסיקה חדשות של הקונגרס האמריקני, החשודים מעדיפים לחתום על הסדר טיעון עם התובע הכללי ולא להזדקק לחסדיהם של השופטים שיטילו עליהם עונשים קשים. לפי הנחיות אלו, גם עבירות קלות זכו לענישה המקסימלית על פי החוק, מה שיצר אבסורד. אזרח אמריקני עשוי לשבת שנים ארוכות בכלא אם זייף מסמך פעוט באופן חד פעמי.

המשמעות האמיתית לתהליך שעברה מערכת המשפט, היא ויתור טוטאלי על סמכותם של חבר המושבעים שמורכבים מנציגי ציבור. אלו אמורים לקבוע גזר דין של נאשמים או לאשר כל הליך משפטי, אך על ידי הסדר טיעון, התיקים הפליליים, לא מגיעים כלל לשולחנם. "זה הפסד", אמר בשנה שעברה השופט האמריקני לואיס קפלן, "כשחושבים על מערכת המשפט האמריקאית, חושבים על מערכת משפט וצדק שבה פוסק חבר מושבעים מקרב הציבור". קפלן לא ניהל מזה כשנתיים משפט פלילי אחד, זאת בשל תרבות הסדרי הטיעון הרווחת.

בתי המשפט בהם המגמה בולטת להחריד הם אלו המרכיבים את המחוז הדרומי של ניו יורק — שניים במנהטן ואחד בווייט פליינז. שם, היעדרם של משפטים פליליים מעולם לא היה כה בולט. לפי נתונים רשמיים, בשנה אחת התנהלו רק 50 משפטים בהם פסק חבר המושבעים לעומת פי שניים בשנים קודמות. "זה מאכזב ביותר", אמר לניו יורק טיימס השופט לשעבר ג'ד רייקוף, שכיהן בבית המשפט הפדרלי במנהטן יותר מ-20 שנה, "משפטים הם המקומות היחידים שבהם ישנה הזדמנות לבדוק שמערכת המשפט מתפקדת. כל השאר נעשה מאחורי דלתיים סגורות".

החשש מפסיקה מחמירה, העבירה כוח רב לידי התובע הכללי, אשר מחליט באופן יומיומי על סגירת תיקים באמצעות הסדר טיעון ולמעשה פוסק את גזר דינו של הנאשם. "חבר מושבעים אמורים למנוע בדיוק את התופעה הזאת — ניצול לרעה של סמכות התובע", אמר פרדריק האפץ, סניגור פלילי שכיהן כראש החטיבה הפלילית במשרדי התביעה הפדרלית במנהטן, וכיום חוקר את הירידה במספר המשפטים הפליליים הללו.

בג"ץ למען האסיר

בישראל, התקבל לפני למעלה מעשור תיקון לחוק פקודת בתי הסוהר, שלפיו יוקמו בתי סוהר מופרטים גם בארץ הקודש, מה שהיה מוביל למודל כלכלי בבתי הכלא, אך ההחלטה עוררה התנגדות רבה, ואף הוגשה עתירה לבג"ץ נגדה. החוק נחקק ביוזמת משרד האוצר והמשרד לביטחון הפנים, במטרה להתמודד עם המצוקה במקומות הכליאה בבתי הסוהר בישראל.

לפי החוק, הוסמך שירות בתי הסוהר, באישור השר לביטחון הפנים, להתקשר עם זכיין פרטי לשם הקמה, ניהול והפעלה של בית סוהר. מאחר שדובר על ניסיון ראשון, נקבע בחוק כי יוקם בית סוהר אחד בלבד במתכונת זו

הנוגע להגשמת מטרות הענישה, הדבר פוגע בלגיטימיות של הפעולות שהוא מבצע. כאשר התכליות הציבוריות המובהקות של המאסר נמהלות בשיקולים שאינם ממין העניין, קבעה ביניש, יש חשש טבוע ומובנה כי האסירים יהפכו לאמצעי להפקת רווחים כספיים על ידי התאגיד שמנהל ומפעיל את בית הסוהר.

בג"ץ כאמור ביטל את החוק והיזמים ביקשו לתבוע את המדינה. לבסוף, נחתם הסכם פשרה בין המדינה לבין הזכיין, ולפיו המדינה תרכוש את בית הסוהר תמורת סכום של 279 מיליון ש"ח, הכולל גם פיצוי בגין אובדן הכנסות. ב-2010 החל שירות בתי הסוהר בהפעלתו של בית הסוהר, בית סוהר אלה, הנמצא כמתחם כלא באר שבע. גורמים בשירות בתי הסוהר טענו כי הפעלתו של בית הסוהר בידי שירות בתי הסוהר תהיה, בסופו של יום, זולה יותר מאשר הפעלתו בידי הזכיין הפרטי.

הסדרי טיעון לרוב - גם בישראל

לא רק בארה"ב נסגרים תיקים רבים מחוץ לכותלי בית המשפט. גם בישראל התובע הכללי – הלא היא פרקליטות המדינה - מגיעה להסדרי טיעון בתיקים רבים. בשנה ממוצעת כ-70% מכתבי האישום מסתיימים בהרשעה בהסדר טיעון. 15% נוספים שלא במסגרת הסדר, ורק כ-4% מהמקרים נאשמים מזוכים או שהפרקליטות חוזרת בה מכתב האישום. לפי מחקר שערך פרופ' אורן גזל־אייל מאוניברסיטת חיפה עם ד"ר קרן וינשל־מרגל מהאוניברסיטה העברית, מתוך 42,000 כתבי אישום שהוגשו לבתי משפט השלום והמחוזיים, וכוללים הן את התיקים של התביעה המשטרית והן את אלו של הפרקליטות, רק כ-4,000 תיקים – פחות מעשרה אחוזים – נוהל בפועל משפט עד תומו, ולא נערך הסדר טיעון עם הנאשם, או שההליכים הופסקו מסיבה אחרת. מתוך אותם 4,000 תיקים, על פי המחקר, כ-2,300 מקרים הודה הנאשם במיוחס לו שלא במסגרת הסדר וב-1,700 כפר הנאשם באשמתו וניהל משפט. מתוך אלו שטענו כי הם חפים מפשע, 170 תיקים הסתיימו בזיכוי מלא מכל הסעיפים.

גזל־אייל הסביר את הבעיות בעריכת הסדרי טיעון מרובים: "אי אפשר, במערכת הנוכחית, לחיות בלי הסדרי טיעון. אבל הבעיה היא, בין היתר, החשש שנאשמים חפים מפשע יסכימו להודות במסגרת הסדרי טיעון, או שיסכימו לעונשים חמורים מדי, או שיודו ביותר ממה שהם עשו רק כדי לסיים את ההליך".

לדברי גזל־אייל, המדובר הוא בסוגיה שבה גם השיקול הכלכלי הוא משמעותי: "החששות האלו מתקיימים בעיקר במקרים של נאשמים שעצורים במהלך הדיונים, או במעצר בית, ולכן לא יכולים להתפרנס במשך ההליך הארוך. נאשמים כאלו מעדיפים לעתים להודות ולרצות עונש קל, במקום להמתין זמן ארוך למשפט". לדבריו, ישנם מקרים הפוכים, "בתיקים סבוכים, הסדרי טיעון מעניקים יתרון לנאשמים חזקים יותר, שיש להם יש הכוח והאינטרס למשוך את הזמן בידועם שהעונש עשוי להיות קל משמעותית בהסדר, כי התביעה תרצה לחסוך את ניהול ההליך הסבוך".

אם רוב הנאשמים עושים הסדר, אז אלו שמתעקשים על חפותם נדונים לעונשים כבדים יותר אם הם מורשעים. המערכת חייבת להבטיח שמי שלא מודה ייענש בחומרה – אחרת היא לא תוכל לשכנע אחרים לעשות הסדרים. התוצאה היא שמי שמבקש להתגונן מפני ההאשמות נענש על זה. מבין אלו שמסרבים להסדר יש גם נאשמים חפים מפשע, וכך יוצא שדווקא אלה שמורשעים בטעות נענשים בחומרה רבה יותר בממוצע מאלו שהרשעתם מוצדקת".

בשנים האחרונות עלתה המודעות למצב הבלתי ניתן להכלה. ב'אקונומיסט' הבריטי סיקרו את הסוגיה בהרחבה והציגו בעבר מספר פתרונות שהראשון בהם הוא הפיכת בתי הכלא לממשלתיים ולא לפרטיים

פתרון באופק?

בשנים האחרונות עלתה המודעות למצב הבלתי ניתן להכלה. ב'אקונומיסט' הבריטי סיקרו את הסוגיה בהרחבה והציגו בעבר מספר פתרונות שהראשון בהם הוא הפיכת בתי הכלא לממשלתיים ולא לפרטיים. שלב נוסף לדבריהם הוא תיקון או ביטול חוקים המונעים משופטים מלפסוק בכל תיק לגופו על פי שיקול דעתם, כגון חוק עונש המינימום על עבירות מסוימות, וחוקי "שלוש ההרשעות", המאלצים שופטים לגזור עונשי מאסר על עבריינים חוזרים בגין עבירות קלות יחסית, שבגינם הם מבלים את רוב חייהם מאחורי סורגים.

"מדינת ניו יורק הצליחה בדרך זו לצמצם את אוכלוסיית בתי הסוהר באופן חד", נכתב במאמר. "התביעה בניו יורק הונחתה להגביל את מספר העבריינים הנשלחים לבית הסוהר, והדבר עודד את המערכת לכלוא רק את העבריינים המסוכנים ביותר. לתובעים יש סמכות להחליט אלו כתי אישום להגיש, והתביעה בניו יורק נעזרת במודיעין משטרה לשם כך. אם העברייני בתא הנאשמים נראה לא מזיק, יחסית – מקלים עליו. כשהרשויות מאתרות פושע מקצועי שחמק מעונש מאסר לאחר שאיים על עדים, הן פועלות נגדו במלוא הכוח. שיעור הפשיעה במדינת ניו יורק צנח, וציבור הבוחרים לא מחה".

עם זאת, צמצום אוכלוסיית בתי הסוהר עד לרמה האירופית אינו נראה סביר, משום שארה"ב היא מקום אלים בהרבה, אף שרוב האזורים בה בטוחים יחסית. בבתי הסוהר במדינות ארה"ב כ-165 אלף רוצחים. גם אם ארה"ב תשחרר את כל האסירים שלא הורשעו ברצח, עדיין יהיה שיעור האסירים לנפש גבוה משיעור האסירים לנפש בגרמניה, למשל.

עם זאת, ארה"ב לא צריכה לדון כל פושע אלים לעונש מאסר ממושך כל כך. עונשי המאסר בארה"ב ארוכים מעונשי המאסר בכל מדינה עשירה אחרת. כ-49 אלף אמריקאים מרצים עונשי מאסר עולם ללא אפשרות חנינה (באנגליה ובוויילס המספר הוא 55). נוקשות זו אינה מחויבת מציאות. 50 שנות מאסר אינן עונש מרתיע יותר מעשר שנות מאסר (אף שהוא עולה למשלם המסים פי חמישה). הכסף שמבזבז על מימון עונשי מאסר ארוכים אינו משמש לתפיסת עבריינים - גורם הרתעה יעיל בהרבה.

הכותב קובע כי קשה להנהיג רפורמות. לדבריו, "שופטים ותובעים הם פקידים ציבור נבחרים בארה"ב. רבים מהם מבקשים את תמיכת הבוחרים בהבטחת להקשיח את המדיניות לעומת קודמיהם. פוליטיקאים שנתפשים כסלחנים כלפי פושעים מסתכנים בקלפי".

הכותב מסיים את מאמרו בנימת אופטימיות קלה. "בגלל הצניחה החדה בפשיעה בשני העשורים האחרונים, אזרחי ארה"ב אינם חיי בפחד כבעבר והם פתוחים יותר לשינוי. תושבי קליפורניה הצביעו בשנה שעברה במשאל עם שהציע להפוך כמה סוגי פשעים לא אלימים לעבירות קלות".

מדינות אחרות מנסות להוציא לפועל תכניות לרכישת השכלה בבתי סוהר ולהרחבת השימוש באזיקים אלקטרוניים המדרווחים על מיקומו של העונד, גם כחלופה לכליאה. כמה מדינות משקיעות בשיפור תנאי הכליאה, בין היתר במניעת תקיפות בתחום בתי הסוהר. "מטרת עונשי המאסר צריכה להיות צמצום הנזק לחברה ולא נקמה", קובע הכותב. "חוקי נשק מחמירים יותר עשויים לסייע בפתרון הבעיה, משום שכלי נשק יכולים להפוך קטטות בין שיכורים למקרי רצח. לרוע המזל, לא סביר שהדבר יקרה כעת, וזאת מסיבות פוליטיות. אין פתרון אחד בודד לבעיית בתי הסוהר של ארה"ב, אבל יש 2.3 מיליון סיבות לנסות למצוא פתרון".

הסרת משקפיים בלייזר

התאמה מלאה לציבור החרדי

מחיר קבוצתי!

- ימי בדיקות נפרדים לנשים ולגברים
- בדיקות לנשים ע"י נשים בלבד
- בדיקות לגברים ע"י גברים בלבד

אסותא
הסרת משקפיים בלייזר
אופטיק

לבדיקת התאמה חינם:

03-7922031

הסרת משקפיים עושים בבי"ח

אחרי שהלהיט שהלחין לחני וינרוט ע"ה התפרסם עם
פטירתה, יהודה דים כבר עובד על השירים הבאים •
הזמר והיוצר שמככב כבר עשורים המציא את עצמו
מחדש עם להקות ילדים, מוזיקה 'ישראלית' ומילים
חודרות • איזה פידבק קיבל מהמשגיח של מיר, כיצד
סייע למשפחה ששכלה בן ומדוע תעשיית המוזיקה
פחות רווחית כיום? | ראיון

אוריאל צייטלין

צילום: דניאל מאיר

זה מאוד קשה למצוא מישהו שאם אתה מלחין את השירים והוא כותב את הלחנים וזה עדיין יושב על אותו תדר שלי

בכל מיני נושאים. אנחנו בעצם רוצים לגעת בנושאים מהיום יום. אז יש את השיר 'תודה' ויש את השיר 'שבבניק', 'גשם', טרבלניקה על השואה. נגענו באמת בכל מיני מצבים נפוצים מהיום יום."

טרבלניקה הוא שיר מאוד קשה... "כן, כן זה שיר קשה. לשמחתי זה שיר שמלווה כמעט כל מסע למחנות ההשמדה. עם משרד החינוך, בתי ספר ועוד. בדרך, כאשר הם נוסעים ברכבת לטרבלניקה במהלך המסע, משמיעים להם את זה שם. שלחו לי הרבה סרטונים וזה מאוד מרגש שזה הגיע עד לשם. אגב, זאת הייתה המטרה. רצינו שזה יעבור את כל הרבדים של הציבור."

אתה לעיתים, גם מושפע או מתרגש מהמוזיקה של עצמך? "תראה, כשאני מקבל את הטקסטים עוד לפני שהלחנתי, כאשר זה רק בחיבור – אני בדרך כלל קודם מקבל את הטקסטים ואז מלחין, היו רק מקרים בודדים שקודם שלחתי לחן ואז קיבלתי מילים. כשאני מקבל את המילים, אני מנסה להתחבר, אם הצלחתי להתחבר אז גם מגיע הלחן ואם פחות התחברתי, אז אני לא מצליח לעשות את זה. בשלב הזה של העבודה, בהחלט זה עושה לי המון תחושות."

"אמן חייב לשמוע את השיר שלו עשרות אם לא מאות פעמים לפני שהוא מגיע לתוצר מוגמר. השלב של הסקיצה, ואחר כך נגנים, קולות ומיקס – ככה שאחר כך לא יוצא לי ליהנות מהשיר כמו אדם ששמע את השיר בפעם הראשונה, אבל בשלב העבודה, זה נותן לי המון. מה גם שבשלב השירה, אני צריך להיות מאוד ממוקד ומאוד מחובר לשיר, כדי שהוא יצא טוב."

אתה והרב אהרון לוי גם מוסרים הרצאות במשותף? "כן. יש לנו ערבים משותפים שעשינו. ישיבות, קמפוסים, כמה תרבויות תורניות, סוג של תכניות תרבות – זה נקרא הסיפורים שמאחורי השירים."

הלחנים כולם שייכים לך, ומהיכן אתה שואב השראה? "הלחנים כולם שלי. לחן זה משהו רוחני שפחות אפשר להסביר. ללחן אני קורא פירוש המילות. כשאני מקבל טקסט ואני מתחבר אליו, אני יושב עם גיטרה והפירוש שלי מגיע בצורת מנגינה שאנשים יבינו את הטקסט בצורה הטובה ביותר. אם זה משהו שמח, מן הסתם זאת תהיה מנגינה קצבית יותר, ואם זה משהו יותר עצוב כפי שאנחנו עושים הרבה, אז מן הסתם נביא מנגינה שתסביר את המילים בצורה הטובה ביותר. לשמחתי זה בדרך כלל קורה, ובעיקר זה סייעתא דשמיא."

איך נוצר הקשר בינך לבין הגברת חני ויינרוט ז"ל? "חני ויינרוט ז"ל, לפני כ-3 שנים, אם אני לא טועה, היה לה יום הולדת 32. רצו לעשות לה הפתעה דרך ארגון עזרה למרפא, יש לי חבר טוב שעובד שם, חיים גיטלר שהוא רכז פרויקטים, והיות והיא נעזרה בהם ואחר כך עזרה להם המון, כי הם שלחו אותה לכל מיני מקומות של חולים ל"ע, כדי לעודד ולשמח ולהכניס תקווה. הם הרגישו שהם חייבים לעשות לה הפתעה והחליטו

אתה מנסה להגיש אלטרנטיבה למוזיקה החסידית או שזה הסגנון שלך?

"לא, לא. אני לא מנסה להביא אלטרנטיבה. אחרי שלושה דיסקים חסידיים שהוצאתי, ראיתי שיש צורך במוזיקה ישראלית. עד שיצא מחשבות, שמתי לב שבדיסקים החסידיים, הם נוהגים לשלב שיר אחד ישראלי, ואם הם מחו"ל, הם מוסיפים שיר בשפה המדוברת. בדיסק שלי 'שובי השולמית', היה שיר ישראלי בשם 'עשה שלום', וראיתי שאנשים התחברו אליו בצורה מאוד חזקה. זה דיבר לאנשים וקלטתי שיש חיבור מאוד חזק לבן אדם שאתה שר ומדבר אליו בצורה ישירה ולא דווקא ציטוטים מהתפילה ופסוקים מהמקורות, ואז חשבתי על דיסק שלם כזה – 'מחשבות'."

"חיפשתי כותב שיכתוב לי מילים מתאימות ובערב משותף מסוים של ערכים, פגשתי את הרב אהרון לוי, שהוא מבכירי המרצים שלהם. יצא לנו לדבר אחר כך, והוא שאל אותי אם אני מחפש חומרים. אמרתי לו שישלח לי והוא שלח, החומרים היו מדהימים והחיבור בינינו היה מיידי."

אתם עדיין עובדים יחד?

"כל הזמן. גם אם לא רואים דברים יוצאים החוצה, יש לנו בסביבות ה-40 שירי מגירה שעוד אמורים לצאת בהמשך."

"זה מאוד קשה למצוא מישהו שאם אתה מלחין את השירים והוא כותב את הלחנים וזה עדיין יושב על אותו תדר שלי, ואצל הרב אהרון לוי יש את זה. אם אני הייתי כותב – בדיוק ככה הייתי כותב! זאת אומרת, ישבנו בהתחלה ואמרנו בינינו שצריכים למצוא איזה-שהוא סגנון שידבר אל האנשים בארץ ונגענו

הזמר והמלחין הראשון ששילב בין מחשבה למוזיקה איכותית, הוזכר בשבועות האחרונים בעקבות המקרה המצער של פטירתה של הגברת חני ויינרוט ע"ה – שכן, היא כתבה את השיר 'החיים האלה' לפני מספר שנים ומי שהיה אחראי על הביצוע – שרבים מאתנו מוזילים דמעות בעת שהוא מתנגן – הוא יהודה דים. 'השבבניק', 'תודה', 'דף גמרא' ועוד מגוון שירי מחשבה לצד שירים חסידיים בסגנון ייחודי, לא מונעים ממנו לפתוח את היום למאזיני 'קול חי מיוזיק' בקונספט החדש והראשון ב-102.5fm.

את שירי, לא תשמעו ביום רגיל, בחתונה או אירוע כזה או אחר. כדי לשמוע את שירי צריכים להצטייד במטען רורבי של דמעות שצפויות לזלוג לאורך כל ההופעה, הקומיז'ן או הכינוס וכו'. אבל מה שמעניין אצלו במיוחד הוא השילוב הייחודי – שירים רבים באמתחתו של דים והוא רק צריך לבחור את העיתוי לכל שיר, על מנת להפיק חוויה מוסיקלית-רוחנית מושלמת.

על איזה חומרים אתה עובד היום?

"אני עובד היום במקביל על דיסק חדש חסידי שהוא כמעט גמור ובנוסף אני עובד גם על חומרים בסגנון ישראלי – כך אני קורא לו – עם הרב אהרון לוי, סטייל 'מחשבות' ותכל'ס, ובזה יש לנו כבר שניים-שלושה שירים."

אתה מגדיר את המוזיקה שלך ישראלית?

"ישראלי וחסידי. יש לנו את מחשבות שיצא לפני כעשר שנים ואת תכל'ס שיצא לפני כשש שנים. אלו דיסקים יהודיים באווירה ישראלית, התוכן יהודי והעיבוד והביצוע ישראליים."

חיים וכפר חסידים ועוד. בכל קיץ בס"ד אנחנו משובצים במספר ישיבות לא מבוטל ומדובר בישיבות מהשורה הראשונה. התגובות גם הן נהדרות. אני יכול להגיד לך, שהיינו בישיבת מיר ורבי אהרון חדש, משגיח הישיבה, ישב כל הערב. אני בתחילה חשבתי שהוא מגיע למספר דקות, הרי זה יהודי בסביבות גיל 85. התחלנו באזור 22:30 וסיימנו בערך ב-1:30 בלילה והוא היה ממש עד הדקה האחרונה. לאחר מכן הוא ניגש אלינו ובירך אותנו ועודד, וזה היה ממש מרגש לראות את זה."

הזמר שהתחבב על בחורי הישיבות ולא רק, למד בצעירותו בישיבת 'מאור התלמוד' ברחובות, תקופה נוספת ב'אור יהודה' וכמו כן תקופה קצרה בישיבת מיר בירושלים. באותם ימים המוזיקה ששמע הייתה בעיקר חסידית, אך לא רק: "בכל דור יש את ההשפעות המוסיקליות החיצוניות שלו, וכמובן שלי כחובב מוזיקה לא קטן גם היו העדפות מוסיקליות מסוימות", הוא מסביר. אך כאמור, המוזיקה החסידית תמיד הייתה במרכז חייו ובפרט מוזיקה ישנה יותר, החל במרדכי בן דוד וכלה במיכאל שטרייכר, וכמו כן, להקות אמריקאיות חסידיות מהדורות הקודמים. "זה מה שנתן לי את הבסיס למוזיקה שלי", חושף דים את מקורות המוזיקה הייחודית לו.

יש הרגשה כזו, שהיום להיות זמר זה לא ממש רווחי כלכלית וגם מבחינת המוזיקלית,

אמביציה פנימית להתקדם ולהרגיש שווים. אתה יודע, הם עומדים על כמה ולפני שהם יורדים כולם מוחאים להם כפיים, מה שהם אומרים לעצמם: 'עשיתי את זה' וזה דבר שבאמת נותן המון המון. זה סיפוק שלדעתי אין לו תחליף."

יש מספיק פלטפורמות ולהקות ילדים חרדיות במגזר? "אני חושב שעולם התרבות החרדי גדל והצריכה מתגברת. התרבות שלנו היא פחות הצגות וסרטים – אצל הנשים כן, אבל איפה שכן יש תרבות חזקה, זה העולם המוזיקלי, ואם עד היום בשביל בחור ישיבה חתונה זה היה 'ערב תרבות', היום זה גדל ויש יותר פלטפורמות. מלונות, העריות והתרבויות התורניות היום מזמינות לבוא. אני הופעתי עם הלהקה משדרות ועד עמק החולה. לפעמים צריך ליצור את הביקוש הזה, אבל בגדול הביקוש קיים ורק גדל כי הציבור שלנו מתרבה ב"ה והצורך במוזיקה טובה מתגבר וכשיש צורך במוזיקה טובה, גם הלהקות הללו מתבקשות."

מה האופי של הלהקה?

"מאוד מגוונת. זה יכול להיות שירים חסידיים, שירי אמצע וגם שירים מזרחיים מסורתיים. הקהל היום מאוד רחב וגם בתוך המגזר החרדי, הגבולות היטשטשו בין המוזיקה החסידית למזרחית ובין האותנטית לדאנס – ככה שאנשים שומעים היום הכל, חסידיים שומעים היום חיים ישראל. אין היום קווי הפרדה ברורים כמו שהיו לפני עשור."

אם כך, בזמן שאנשי החינוך פחות ופחות משפיעים על המוזיקה, האמנים הם אלה שמרוויחים בעקבות טשטוש הגבולות...

"צריך שתהיה איזו שהיא הפרדה וקווים ברורים. גם אצלנו (המגזר החרדי א.צ.), יש אמנים חיוביים יותר ויש אמנים חיוביים פחות. יש אמנים שבאים נטו לפאן ויש כאלה שיש להם ערך מוסף והם נותנים מסרים חיוביים. יש אמנים כמו אהרון רזאל, אודי דויד, חיים ישראל, שאחרי המופע שהם נותנים הבחורים מרגישים תחושה התרוממות, לפעמים זה הרבה יותר טוב. אני לא מדבר על כאלה שמביאים להשתוללות, זה אני חושב פחות נצרך אצלנו במגזר החרדי. אני חושב שאין לנו מה להתבייש, יש לנו מספיק אמנים טובים, שמצד אחד מגישים מוזיקה טובה ומצד שני עושים מוזיקה עם תכנים טובים. החל מהחסידי ועד לאלטרנטיביים, שעושים את זה כמו שצריך."

אתה מופיע בפני בני ישיבות?

"כן. גם עם הרב אהרון לוי וגם לבד הופעתי כמעט בכל הקעמפים של הישיבות. בקיץ האחרון היינו בישיבות מיר ודעת

להפיק לה שיר. הם לקחו ממנה מילים ואני הלחנתי ושרתי את זה עם להקת ילדים (שנגיע אליה בהמשך) בשם 'השמחה בויס'. זה בעצם היה משהו במסגרת פנימית של עזרה למרפא – חוג חברים של חני ויינרוט. אחרי שהיא נפטרה, זה זכה לחשיפה מאוד גדולה."

השיר קיבל משמעות אחרת לאחר שנפטרה?

"בוודאי! כל הזמן הרי זה היה בנס. היא קיבלה את המחלה בגיל 24 או 25 וקצבו לה רק כמה חודשים, היא מבחינתה הרגישה שכל יום, ואפילו כל שעה שהיא ממשיכה לחיות מעבר, זה בונס. היא נתנה את התחושה הזאת גם לאנשים שהיו לצידה – כל אחד לקח חלק במכלול הגדול שנקרא 'חני ויינרוט'. זה לא היה שיר ולא היה סרט, זה היה מכלול של אישה אחת שהייתה בולדוזר שעשתה דברים שעשרה אנשים לא יכולים לעשות. ביקורים, חיוקים, ומה שהיא עשתה לאנשים אחרים זה היה דבר מדהים. אני הייתי שם בשבעה והסיפורים שבעלה סיפר ושאלים שלה סיפרו, פשוט דברים מדהימים. אתה לא מאמין שזו אישה אחת! זה בעצם היה ארגון של אישה אחת!"

בוא נדבר על להקת הילדים...

"במקביל לעשייה המוזיקלית שלי, קיבלתי פניה מערייית בני ברק לנסות להקים איזו שהיא קבוצת מוזיקה, כלומר מקהלה. לאחר שראיתי הצלחה בלעבוד עם ילדים, קיבלתי פנייה לעבוד עם ילדים מכל מיני מקומות עם תנאים קצת יותר בעייתיים. לאו דווקא חידודים או בתי ספר רגילים. יותר משכבות סוציו-אקונומיות נמוכות. ילדים עם בעיות קשב וריכוז ובעיות משפחתיות וכו'."

"זה התחיל לתפוס תאוצה, ובארבע השנים האחרונות פנו אליי מ'קרן הילד'. קשה לתאר מה שמוזיקה עושה לילדים ונערים שלא כל כך מוצאים את עצמם או שמגיעים עם בטחון עצמי נמוך, דימוי עצמי לא טוב וכדומה, וכשהם מחוברים למוזיקה, זה עושה להם המון. עשינו בחנוכה הופעה גדולה ועמד שם איזה עובד סוציאלי, ואחרי שהילדים ירדו מהבמה, הוא אמר לי: 'תקשיב, מה שהופעה אחת כזו עושה לילד, שמונה שנים של שיחות לא יעשו'. זאת אומרת למוזיקה יש המון כוח לפעול בתוך הנפש פנימה – כמובן אם הילד מחובר לזה. יש ילדים שיותר מחוברים לעשייה עם הידיים, אבל ילד שמחובר למוזיקה - הן בקבוצות של ילדים כאלו והן בקבוצות של הילדים הרגילים – זה המון. זה פשוט מדהים לראות את זה. ילד שמגיע אליי ואחרי כמה חודשים רואים שיפור בבית הספר, בישיבה, בפנימייה. מדהים. היום אני כבר עושה מעבר. חוגים לילדים רגילים וחינוך מיוחד, פרטיים, חידודים ועוד."

מה נותנת לך הידיעה שעזרת לילד?

"סיפוק עצום! אני יכול להגיד לך שלפעמים הרבה יותר מאיזו הופעה טובה שאני נותן. כשאתה עובד עם ילד ואתה רואה את ההשלכות והתוצאות לאורך זמן, ויש ילדים שאיתי כבר ארבע שנים בקבוצה, אתה רואה אצלם ממש גרף של תהליך מאז שהתחילו ועד היום. אתה יודע שהיית חלק מתהליך מאוד גדול אצלם – אני לא אומר שזה הדבר היחיד באותו תהליך – בכל אופן אני יודע שזה תמך ועודד והחזיק ונתן המון

שמתרחבת לטובת זמרים צעירים, מה דעתך?
 "שאלה טובה, תראה, המפה המוזיקלית תמיד מוכתבת על ידי הצעירים שאוהבים סגנונות מוזיקה מתקדמים. אני דווקא חושב שזמר שממשיך ללכת עם הייחודיות שלו ויכול למצב את עצמו לגילאים מבוגרים יותר רק מרוויח. אבל אני לא חושב שהמכה הכלכלית מגיעה דווקא בעקבות המפה המוזיקלית והזמרים הצעירים, המכה האמתית הגיעה מתופעת ההעתקות, הצריבות וההורדות, שם התחילה התופעה שמאז זמרים מוציאים פחות ופחות דיסקים. לפני עשר שנים היינו רואים שזמרים מקפידים להוציא אחת לשנה-שנתיים דיסק. היום אין שום מחויבות לדבר הזה וזה בגדר של מקדם הופעות ותו לא, אין אפשרות להתפרנס היום מדיסק ולהיפך – העלות מאוד גבוהה.

"הזמרים הצעירים, אולי סוחפים אחריהם את ההמון הצעיר, אבל אם נסתכל בעין בוחנת, לא כל הזמרים הצעירים הם כאלה שישמעו עליהם גם עוד עשר שנים. מדובר בלהיטים שהם גימיקים ועוד חצי שנה אף אחד כבר לא זוכר אותם, כי יש כבר גימיק חדש וטרנד חדש של מוזיקה. אני עובד עם הרבה זמרים צעירים מבחינת הפקה מוזיקלית ואני אומר להם: 'תקשיב, אתה רוצה לעשות להיט עכשווי – קח בחשבון שאתה תהיה זמר חולף. זה יכול להתנגן חודש, חודשיים, שלוש, אבל עוד שנה לא יהיה מי שיזכור את זה.' אבל מי שלא רוצה לחלוף במהירות, העבודה אולי יותר קשה, צריך לקחת את המוזיקה ברצינות ולעשות אותה יותר איכותית מאשר הטרנדים העכשוויים האלה. לא תמיד זה קל, אבל בעוד עשרים שנה, השירים האלה יישארו אתנו".

בהקשר של שירים שנותרו חקוקים במרחב המוסיקלי החסידי עד היום ועתידיים להישאר, משתף אותנו יהודה דים בחוויה שלפני יציאתו של השיר 'עלה קטן' של ישי לפידות ובביצוע של אברהם פריד: "בדיסקים הראשונים שלי, לקחתי לחנים ממלחינים אחרים כמו יובל סטופל וישי לפידות. באחד מהמקרים, נכנסתי לישי לפידות כי חיפשתי לחן קצבי, וישי אומר לי בוא תשמע משהו מעניין ומשמיע לי את 'עלה קטן'. ואין שהוא מתחיל, פשוט נפלתי! אמרתי לו תקשיב, את זה לקחתי. ישי אומר לי: 'מה פתאום' וממש צחק. 'זה נמצא כבר אצל אברהם פריד. שלחתי לו לפני שבוע והוא שמע והתרגש ובכה ממש'. אבל שיר צריך סייעתא דשמיא, כמה עלה קטן יש לישי לפידות? יש לו הרבה מוזיקה אחרת מעולה ואהובה, אבל צריך הרבה השתדלות והתערבות משמיים בצורה חזקה".

מה מדרבן אותך כן להוציא אלבומים בהשקעה כספית גדולה כאשר אתה יכול להסתפק בלהוציא סינגלים לרדיו? "אתה צודק. אבל אני כמעט אף פעם לא הוצאתי סינגלים לרדיו, אלא אלבומים. תמיד הוצאתי סינגלים לקראת אלבום ופחות סינגל כסינגל לרדיו. הדרבון זה הקהל – אני פוגש אנשים בכל מיני מקומות ואנשים מספרים שהמוזיקה שלי היא לא רק לפאן, היא הרבה מעבר, יש לי סיפורים מפה ועד להודעה חדשה.

"הייתה איזו אישה שסיפרה לי שעברה משבר קשה מאוד לאורך תקופה מסוימת ועל פי מה שסיפרה לי, הדיסק מחשבות החזיק אותה לאורך כל התקופה הזאת

לנגן בפלייליסט. אני אפילו מרגיש שזה שליחות שהקב"ה שלח אותי לעשות טוב לאנשים".

לאחרונה, השיק רדיו קול חי באירוע שקט את 'קול חי מיוזיק' בתדרי FM, ומי שנבחר לפתוח את היום בשעה 7:00, הוא יהודה דים. אנחנו מבקשים ממנו שירחיב לנו על התוכנית ועל הקונספט.

"ככלל, אין שמות של תכניות, כי זה יותר פלייליסט בסטייל גלגל"צ. המוטו של הרדיו לתת מוזיקה נון סטופ. אם עד היום היו לנו כמה ערוצים דתיים, קול ברמה, קול חי, מורשת וגלי ישראל שהם משדרים 90% תוכן ו-10% אחוז מוזיקה, זו תחנה שמשדרת 95% מוזיקה והשאר מלל. לי יש הזדמנות להביא את הטעם המוזיקלי שלי ויותר מזה אני מחויב להביא את הטעם של המיינסטרים והקהל הרחב".

ולולי זה היא הייתה נשברת. או סיפור נוסף, הייתה לי בקיץ האחרון הופעה בבית מלון בירושלים ועמדה לידה קטנה חמודה ליד הבמה ושרה איתי את כל השירים. היא שלטה בחומרים יותר טוב ממני. אחרי זה, אבא שלה ניגש אליי עם הילדה ואמרתי לו: 'תקשיב זה מדהים, לא אחת קרה ששכחתי מילה פה או שם, אבל היא מכירה כל מילה', הבאתי לה דיסק מתנה ואז האבא מספר לי שלפני כמה שנים הם איבדו ילד ל"ע ואחרי השבעה, הם יצאו ליער סמוך לאלעד – מקום המגורים שלהם – שמו שירים שלי מתוך הדיסק 'תכל'ס' כמו 'חלון הראווה', 'תכל'ס' ו'זמן לשבור שתיקה' וכל המשפחה פשוט התחילה לבכות ומאז הם שמעו את השירים שלי עוד עשרות פעמים.

"כשאתה שומע סיפורים גדולים של אנשים ואתה יודע שמה שליווה אותם זה השירים שלי, מבחינתי זה כאילו הייתי שם פיזית ואין דבר שיכול לתת מוטיבציה כמו דברים שכאלו. הנה, יש לי עוד סיפור, בקיץ התקשר אליי בחור ישראלי שנמצא במסגרת ישיבתית בצרפת והוא מספר לי שהוא נסע עם הראש ישיבה שלו לאסוף כסף לישיבה, ובכל פעם לפני שהוא היה עולה לגביר, הוא היה שם את השיר שלי 'תגיד לי מה יותר מתוך מדרך גמרא' והיה אומר לבחור: 'אחרי שאנחנו מבינים את המשמעות במתיקות של דף גמרא, אנחנו יכולים לבקש כסף לדף גמרא'. זה על קצה המזלג מתוך מכלול ואני מבין פתאום שהמוזיקה שלי היא כוח והשפעה, ולא עוד שיר כדי

ככלל,
 אין שמות של
 תכניות, כי זה יותר
 פלייליסט בסטייל
 גלגל"צ. המוטו של הרדיו
 לתת מוזיקה נון סטופ,
 אני מחויב להביא את
 הטעם של המיינסטרים
 והקהל הרחב

תכירו את העור החדש שלכם

פעם היו מורחים כספית על מי שסבל מפסוריאזיס. היום צמחי המרפא הם הדרך הטבעית והמעמיקה עבור מי שמתגרד

צילום: מיכאל גוטליב

מצמחי מרפא מוכחים. אחרי מחקר ופיתוח, יצרה החברה עבור המתמודדים עם פסוריאזיס, ערכה מעמיקה וטבעית שאף מיוצרת בכשרות מהודרת.

השלב הראשון בתהליך ההחלמה שבנתה חברת TTM הוא תשואל טלפוני מקיף של הלקוח, במטרה להבין איפה הטיפול צריך להתמקד ומה הרקע לבעיה. נציג TTM ישאף להבין אם לתת דגש על הרגעה של הגרד או על עידוד התחדשות העור ועוד.

"כשבנינו את הפורמולות שלנו, לקחנו בחשבון את הצטברות הרעלים בגוף של הסובל מהפסוריאזיס, כתוצאה מאורח חיים לא מאוזן, מעודף דלקתיות, לחצים ובעיות בזרימת דם", אומרת אלינה זקס M.Sc נטורופתית ראשית בחברת TTM, הרבליסטית קלינית, מטפלת ומרצה, "הכנסנו למוצרים צמחים שמאזנים מערכת חיסון וצמחים המקובלים לטיפול במחלות דלקתיות של העור".

חברת TTM שולחת עד הבית, כחלק מהשירות, את המוצרים המתאימים למתמודדים עם פסוריאזיס, ביניהם: מיצוי נוזלי המיוצר מתמציות צמחים מרוכזות, קרם למריחה חיצונית, כמוסות צמחיות לבליעה ותוסף כורכומין עם MSM (גופרית) - שילוב אנטי דלקתי שהוא יעיל מאוד להתחדשות העור.

החברה מאמינה בליווי אישי ושוטף - יועץ מטעם TTM עוקב אחר ההתקדמות התהליך, משנה מינונים בהתאם לצורך, מגבה עם המלצות לתזונה שתקל על המצב ועוד.

לפרטים נוספים חפשו ברשת natural.ttmisrael.com או התקשרו: 1-700-556-700

פוטותרפיה כדי לטפל בבעיה. אז גם נזכרו שבתקופת התנ"ך כבר ידעו ששהייה בים המלח מקלה על בעיות עור. ב-1990 הוכחו מדענים שיש רקע גנטי לבעיה. באותן שנים גם החלו להמליץ לחולי פסוריאזיס על טיפולים המזכירים טיפולי כימותרפיה ומדכאים את מערכת החיסון באופן גורף. כך היה מקובל לטפל במחלות אוטואימוניות, שבהן תאי מערכת החיסון בגוף תוקפים תאים ורקמות של הגוף עצמו במקום לתקוף חיידקים ופולשים חיצוניים אחרים. ב-1998 נכנסו לשוק התרופות הביולוגיות. איך זה עובד? לוקחים דגימת דם, מבינים ממנה איזה חלק של מערכת החיסון השתבש ומחסלים אותו בלבד. בשלב זה רופאים גם הבינו את הצד האינדיבידואלי של המחלה. כלומר, התחזקה ההבנה שאצל כל אדם יהיה גורם אחר שיעורר את התפרצות התסמינים והם גם עשויים להיות שונים מאדם לאדם. יש כאלה שזיהומים יהיו אצלם טריגר להתפרצות פסוריאזיס ואצל אחרים, מצבים נפשיים סוערים יעוררו את המחלה. יש אנשים שהתסמין הדומיננטי שלהם יהיה גרד מוגבר, אצל אחרים, קשקשת.

מטפלים באדם. לא במחלה

לעומת הרפואה הקונבנציונלית, הרפואה המשלימה מלכתחילה, לא מטפלת במחלה אלא באדם. לדוגמא, רפואת הצמחים מתייחסת לכל אדם באופן אישי ולא ממליצה על טיפול אחיד לכלל האנשים שיש להם תסמינים דומים. TTM היא חברה ישראלית המייצרת מוצרים מתקדמים,

בני האדם מתמודדים עם פסוריאזיס כבר אלפי שנים! אפילו בעדויות ממצרים העתיקה, ראו סימנים לפסוריאזיס. ביוון העתיקה היה מקובל להניח רטיות עם ארס של נחשים על הפצעים, כי חשבו שהארס ישתק את הייצור המוגבר של תאי העור והקשקשת תיפסק.

במשך שנים רבות בכלל בילבלו את הפסוריאזיס עם צרעת. מי שסבל מפסוריאזיס, התבקש ללכת עם פעמונים קטנים שמחוברים אליו, כדי שאנשים יידעו שהוא חולה במחלה מדבקת ולא יתקרבו.

המרפאים באותן שנים, הניחו שהסיבות לפסוריאזיס הן תזונה לא טובה, בעיה בהיגיינה או פעילות לא תקינה של איברים פנימיים. לכן ניסו לטפל במחלה על ידי ניקוי פנימי של הגוף בעזרת שתיית שמנים, מלחים ועוד.

בגלל שלא הבינו את המחלה, היו ניסיונות בשנים קודמות, להיעזר בשיטות טיפול מוזרות. היה מקובל למשל לעטוף את הגוף במריחות וחבישות, כדי ליצור לחות שתגרום לנשיירה של הקשקשת. לפעמים העיטוף והמריחות כללו חומרים רעילים כמו גופרית, כספית או ניטרט. לרוב, תופעות הלוואי ממריחת החומרים האלה על הגוף, היו מסוכנות יותר מהבעיה עצמה.

אחד הטיפולים האקזוטיים שקיימים עד היום בטורקיה ובקוראטיה היה כניסה לבריכות עם דגיגים קטנים שאוכלים את קשקשי העור העודפים.

רק ב-1840 ד"ר פרדיננד פון הברה, שנחשב לאבי רפואת העור המודרנית, הבחין לראשונה בין צרעת לפסוריאזיס. ב-1960 הבין עולם הרפואה שפסוריאזיס היא מחלה אוטואימונית. ב-1970 התחילו להיעזר בטיפולי אור -

אל תתעלמו מהכאב

סדרת Soluroids - מכילה רכיבים טבעיים
לטיפול מקיף ומיידי בבעיית הטחורים

התקשרו עוד היום ליעוץ מקצועי וליווי אישי של צוות המומחים

072-3922668

מוצרי החברה עוברים בדיקות איכות קפדניות ומקיפות תחת תקן של GMP ותקני ISO
מהמחמירים באירופה. המוצרים מיוצרים במפעל ברישון משרד הבריאות שמספרו: 4/939

שמים גבול לכולסטרול! המענה הטבעי והבטוח להורדת רמת הכולסטרול

סדרת Triger מסייעת להורדת רמות השומנים בדם
ומונעת מחלות כלי דם

- ✓ יעול תפקוד הכבד על ידי עידוד שימוש חוזר בכולסטרול קיים ומניעת ייצור של כולסטרול עודף
- ✓ סיוע באיזון רמות הסוכר
- ✓ מניעת תהליכים דלקתיים בגוף

התקשרו עוד היום ליעוץ מקצועי
וליווי אישי של צוות המומחים
072-3922667

מוצרי החברה עוברים בדיקות איכות קפדניות ומקיפות תחת תקן של GMP ותקני ISO
מהמחמירים באירופה. המוצרים מיוצרים במפעל ברישון משרד הבריאות שמספרו: 4/939

מירי שניאורסון

אל תמררו לעצמכן את החיים

לעיתים אנחנו בעצמנו נוקטים באותה דרך בה
בחרו המצרים על-מנת למרר לנו את החיים. לכל
אדם שליחות משלו בעולם הזה. כאשר הוא לא
ממלא אותה, אף שהוא עושה "דברים טובים",
הוא ממרר לעצמו את החיים

להישאר יחד בסייעתא דשמיא, וחלקם הצליחו
להתגרש בצורה שפוייה בלי שאף אחד מבני הזוג
"נכנס" בשני בצורה אכזרית בבחינת תמות נפשי
(ונפש הילדים) עם פלשתים...

○○○

הירידה למצרים היא לא רק ירידה לצורך עלייה.
הירידה עצמה היא חלק מהעלייה. כיצד ייתכן
לומר שהירידה היא עצמה עלייה?
הקושי הגדול של שעבוד מצרים היה בכך
שהמצרים מיררו את חייהם של בני ישראל. חז"ל
מפרשים שהדבר נעשה על ידי העבדת בני ישראל
בעבודה שאין לה קצבה ואין בה תועלת, כמו כן
בהטלת עבודת נשים על גברים, ועבודת גברים
על נשים.

לכל יהודי שליחות מיוחדת שלשמה ירדה
נשמתו לעולם. כשיהודי ממלא את שליחותו
ותפקידו, הוא חי חיים אמיתיים. אולם כשהוא
אינו ממלא את תפקידו, אף שהוא עושה דברים
טובים וחיוניים – הוא ממרר את חייו. מי שעושה
כך שואב מתוך נפשו את הכוחות שניתנו לה לצורך
מילוי שליחותה, ומפנה אותם לעניינים אחרים,
ועד לדברים שמפריעים לתפקידה.

מכיוון שהתורה היא נצחית, וכל יהודי נדרש
לצאת בכל יום מ'מצרים', גם העניין הזה של
וימררו את חייהם קיים בחיינו העכשוויים. היצר
יודע שאם ינסה לפתות את האדם שלא לעסוק
בלימוד תורה ובקיום מצוות, הוא לא ישמע לו.
לכן הוא מנסה למרר את חייו על-ידי כך שהוא
מפתה אותו לעסוק בדברים טובים, אבל דברים
שאינם תפקידו שלו אלא תפקידו של מישהו אחר.
בכללות עם ישראל נחלק לשני סוגים: יושבי
אוהל ובעלי עסק. יושבי אוהל תפקידם לעסוק
בתורה. אמנם גם הם נדרשים לעסוק בגמילות
חסדים, אבל עניינם העיקרי הוא לימוד התורה.
לעומתם, בעלי עסק עיקר עניינם קיום המצוות,
ובעיקר נתינת צדקה. ברור שגם הם נדרשים ללמוד
תורה, אבל עיקר עבודתם היא בקו הצדקה.

ומה לעשות שישנן "נשמות תועות" שהיצר
הצליח לבלבל. אתם יכולים לראות יהודי שבמקום
לשבת וללמוד תורה מחפש פעולות של צדקה
וחסד כאשר בשורש נשמתו הוא שייך דווקא
ל"יושבי אוהל". וכמובן שלא חסרות דוגמאות
של יהודים שבמקום לעסוק בצדקה ובסיוע
לאנשים אחרים, מעדיפים "להתעלות" בתורה.
בשני המקרים מדובר בטעות, בעבודת פרך.
חפשו את השליחות המיוחדת לכן בעולם ואל
תעברו בפרך, אל תמררו לעצמכן את החיים. זו
תחילתה של גאולה. הירידה היא לעיתים חלק
מהעלייה. היא נועדה להראות לנו שאנחנו לא
בדרך הנכונה ושעלינו לשנות כיוון כדי לעלות,
להיגאל.

○○○

הכותבת היא בעלת "הבחירה שלי" - אימון
ויעוץ לנערות ונשים, מרצה, מנחה ושדרנית
רדיו <http://www.miri-mychoice.co.il>

"בהמשך למה שכתבת על העלייה
באחוזי המתגרשים במגזר החרדי,
רציתי לשתף אותך במשהו אישי", כך
פתחה מושקי את סיפורה העגום. אני
מבינה שהיא כבר בעיצומה של עבודה פנימית
שהיא עושה עם עצמה.

"התחתנתי עם בחור ממשפחה 'טובה' כמו
שאומרים. רק אחרי התחנה גיליתי באיזה פח
נפלתי. בחור מסובך מכל הכיוונים. לא מתפקד,
לא מחפש קשר ולא מסוגל ליצור קשר בריא, לא
ציב משום בחינה. זה על קצה המזלג.

"לצער, למרות שמשפחתו ראתה את החריגות
שבהתנהגותו: דיכאון, התמכרות, בריחה, ניכור
ועוד, הם לא עשו דבר על מנת לדרבן אותו לטפל
בעצמו. רק לאחר שקרו אירועים קשים והאמון
שלי בו נפגע, ולאחר שהם ראו שהמצב לא
משתפר, הם שלחו אותו לקאוצ'ר.

"את מבינה לבד, שדבר אחד טוב לא יצא מזה.
רק זה שהבחור די איבד תקווה, וגם לא קיבל
מענה אמיתי לבעיה. חלק גדול מהבעיה שלו
הוא הסרת אחריות מעצמו, והקאוצ'ר נפל שם
כלי לשים לב וזרק עלי את האחריות המרבית.
"למה אני מספרת לך את כל זה?" שאלת אותי
מושקי ואני יודעת שזו שאלה טרדנית. "כאחת
שמשפיעה מאד על דעת הקהל, אם ברדיו ואם
בכלל, אני מתחננת בפנייך! תני לאנשים מידע
שיבהיר מה ההבדל בין אימון לטיפול, מתי פונים
לאימון, ומתי זה פשוט לא המענה. אנא ואנא!
המשפחה של בעלי הם אנשים אינטליגנטים
ולמרות זאת לא קלטו את ההבדל.

בזכות קאוצ'ר כזה שגם לא שלח אותו לטיפול
ואבחון מעמיק, אנחנו מפרקים את הבית. אולי
עוד תצליחי להציל משהו אבל זוגות אחרים.
בבקשה!", וכשהיא רואה שקשה לי בשבילה
היא מוסיפה: "ובכלל, משפחה חייבת לדעת
שכאשר הילד שלהם מתנהג באופן ממש חריג
לאחר הנישואין, זה לא המקום להעלים עין כי
'אסור להתערב'. אני נשאתי על כתפיי לבדי עול
מטורף של בעל במצב נפשי לא פשוט כלל בגלל
המוסכמה הזו. לא משאירים אישה מתמודדת
לבד!".

○○○

בטח גם את מכירה לפחות אישה אחת במשקל
כבד, אפילו כבד פלוס, שמתכוננת לחתונה בתה
היקרה. היא נכנסת לחנות ומנסה למדוד שמלה
במידה 40, אלא שגם במאמץ עילאי היא לא
ייתנס לתוך הבגד החלומי. בחדר ההלבשה היא
תגלה לחרדתה שהבגד נקרע במהלך המדידה
ונגזר עליה גם לשלם את שוויו של הבגד וגם
להיות ללא בגד מתאים לחתונה...

אני מחפשת מענה שייתן למושקי לפחות
את התחושה שיש מי מרגישה את כאבה גם
אם זה לא יעזור לנשים אחרות במצבה. השבוע
ראיינתי אישה שהקימה עם חברה ארגון בשם
'אושיה' המסייע לזוגות משלנו ונותן להם מענה
טיפולי. היא עצמה דוקטור בהכשרה ועד כה
טיפל הארגון בחמישים זוגות שחלקם הצליחו

הכותבת היא בעלת "הבחירה שלי", מנחת אירועים, מרצה ושדרנית רדיו

כל הזמן

חדשות הציבור החרדי מסביב לשעון

מקצועי

חדשני

מעודכן

מרתק

מגוון

מעניין

www.kolhazman.co.il

עריכה: הילה פאלח

סלדיוס בלאט

פירה דלורית עם טחינה אתיופית ועשבי תיבול

בחרתם את החלק הבשרי או העיקרי בארוחת הצהריים, אבל נמאס לכם מהתוספות השגרתיות? רוצים לגוון מהאורז והפסטה? ● "חוות דרך התבלינים" בבית לחם הגלילית מציגה: מתכון פשוט לפירה דלורית עם טחינה אתיופית ועשבי תיבול

- מכניסים את ראש השום והדלורית (בשלמותה) לתנור למשך שעה ורבע
- מוצאים מהתנור ומצננים מעט
- בעזרת כף מחלצים את תוכן הדלורית מהקליפה לתוך קערית
- מוסיפים לדלורית 5 כפות טחינה אתיופית גולמית מלאה, מיץ מחצי לימון, את תוכן ראש השום ומעט מלח ופלפל
- מערבבים היטב עד לקבלת מרקם אחיד
- מקשטים בעלי אזור ומגישים חם

- **מצרכים:**
- דלורית גדולה
- חצי לימון
- עלי אזוב (טרי/יבש)
- טחינה אתיופית גולמית רגילה או מלאה
- מלח ופלפל
- **אופן ההכנה:**
- מחממים תנור ל-170 מעלות

קציצות דג ים טחון

"אין כמו קציצות דגים על צלחת אורז מהבילה בימי החורף", מדגיש השף אלי מנחם ממסעדת רודריגז הירושלמית ומציע מתכון קל וטעים שישמח את כל המשפחה

- **מצרכים:**
- 1 ק"ג דג טחון (כל דג שתבחרו)
- מוסיפים גרידת לימון מלימון אחד
- צייל אדום קצוץ
- 3 שיני שום קצוץ
- חופן כוסברה
- מלח, פלפל, שמן זית ומעט פירורי לחם
- **אופן ההכנה:**
- ● לשים את כל החומרים ויוצרים צורת קבב, מסדרים על תבנית ואופים במשך 10 דקות, ב-180 מעלות
- ● לחציל: קולים על אש את החציל, מקלפים ומשתמשים בבשר החציל

אמא מחליפה ← שרה פכטר

חברות עם מרואיינים

כנגד ארבעה סוגי מרואיינים/מרואיינות דיברה התורה.

כל מי שראיין במסגרת כתיבה עיתונאית יודע שכמו שיש סוגי כתבות, כך יש מגוון גדול של מרואיינים. אין ספק שעיתונאי בעל ניסיון יכול לתת סימנים למספר טיפוסים. מתוכם הייתי מוותרת על התענוג שהסתבר כמפוקפק.

המרואיין החכמולוג

הוא יודע את מה שהעיתונאי לא יודע. הוא סובל מעודף ביטחון עצמי, במהלך הראיון הוא ינסה להשתלט על רמת השאלות, להזמין, להוריד, לשנות.

"אל תשאל אותי על הדור שלי מצד אבי, דווקא הדור מצד אמי מעניין יותר..", תנסי להגיד לו שאין קשר בין דור אמו לראיון לשמו התקשרת אליו, הוא יסביר לך שאת בכלל צריכה לשנות את אופי הכתבה. טיפ: הטילו את האשמה על העורך, נסו לנתב אותו, וכשהוא משתלט על מהלך העניינים לדוגמא: טוב, זה לא מה שמעניין את העורך שלי אפילו שזה מאד מעניין מה שחשוב לי לדעת ..".

המרואיין שאינו יודע לדבר

המרואיין הלימוני- כמו לימון את צריכה לסחוט את המידע. "אתה יכול לספר מה קרה כשהסתננת במסווה למרוקן?"

"מה כבר יכול לקרות? הוא יענה."

המרואיין הלימוני תמיד יענה תשובות קצרות שמסתכמות ב: כן, ולא.

הלו, הסבר, נמק ופרט.

לעיתונאי שמצליח לספק את הסחורה ממרואיין לימוני מגיע פרס פוליצר לעיתונאות

טיפ: אל תתייאשו, טיפה ועוד טיפה, קצת סוכר ויש לכם לימונדה.

המרואיין הרגשן

כן, זהו הסוג הבעייתי ביותר, הוא מתרגש מעצם העובדה שעיתונאי בא לראיין אותו, הוא יספר לכולם וידגיש כי הנה בעוד יומיים מגיע אליו עיתונאי הביתה. כשסוף סוף העיתונאי יגיע הוא לא ייגש למטרה לשמה הגעת, להפך הוא מתרגש, פותח אלבומים, אם רצית לראיין אותו בקשר למקרה שארע בשנת אלפיים הוא יחזיר את גלגל הזמן לשנות השישים אז נולדה סבת סבתו, רק לאחר שהוא יסיים לפרוש את כל ההיסטוריה המשפחתית הוא יגיע לשנות השבעים, מחוגי השעון רצים, הוא לא !

טיפ: אין מה לעשות, רק סבלנות, קחו לעצמכם 24 שעות ספיר מראש, אם תזרזו אותו הוא יתקדם בשנתיים אבל אז יחזור שלוש שנים אחורנית כי הוא שכח לציין פרט חשוב מאד. אגב, זה לא מפריע לו כלל כי מכל ההיסטוריה אותה פרש בפניכם הכתבה מכילה רק אחוז קטנטן מדבריו, עצם איזכור שמו משמח אותו.

המרואיין המתבלבל

כן, הוא התבלבל, הוא בטוח שאת עובדת שלו ! מדובר במרואיינים מן הסוג המסוכן.

סיימת לראיין, שלחת לו את החומר, קיבלת את אישורו, ואז..... אז מתחילה מסכת ההתעללות. טוב, אני מודה המילה התעללות קצת קיצונית במקרה הזה, אבל, מה לעשות חייבים לעשות סדר במרואיינים. מרגע שהכרת את המרואיין הנ"ל חיך ישתנו, הטלפון לא יפסיק לצלצל. "חשבתי על רעיון נוסף שכדאי לך לכתוב עליו".

"מתי הכתבה תתפרסם? את יכולה לברר לי? (שאלה שתחזור על עצמה מאה פעם ליום)

"את עיתונאית נכון? יש לי בעיה בבנק מסוים, תתקשרי ותגיד לי להם.....". טיפ: אל תענו להם ! נכון, הטלפון יצלצל ללא הפסקה, גם חודש אחרי הראיון, קצת סבלנות, הם בסוף יבינו שהתפטר.....

לתגובות: saratikshoret@gmail.com

חוק המרכולים

הישג לחרדים:
מזנון הכנסת
ייסגר בשבת

נתניהו דורש:

חנויות החמוצים
ייסגרו גם ביום חול

פשרה: המרכולים יישארו
פתוחים, הפקח "שבת
היום" יוצב בכניסות

"אפעיל את
המרכולים
בגנרטור
שבת"

השמאל מציג:

B.B.C בישראל -
ביבי סע

המועמד לנשיאות נגד פוטין
נפסל ע"י ועדת הבחירות,
והפסיק לתפור תכריכים

מנכ"לית אונסקו הביעה
צער עמוק על פרישת
ישראל מהארגון

תגובת ישראל: "משתתפים
בצערך, בירושלים תנוחמי"

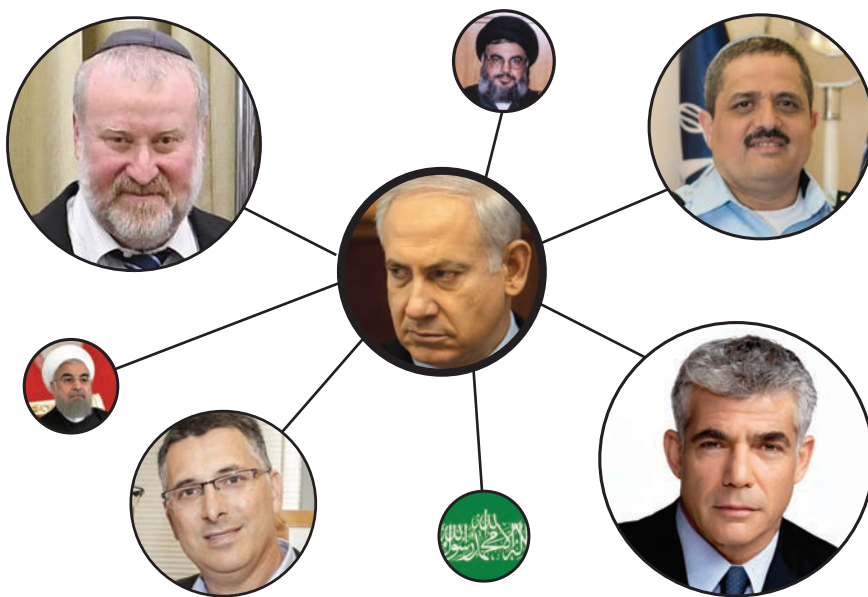
"לא נקבל

בשום אופן את
הכרזת טראמפ, מבחינתי
ירושלים עדיין מחוסרת
הכרה"

פייק ניוז

מפת האיומים של נתניהו (2018)

הצעות חוק נוספות בעקבות חוק לפיד:

חוק ברק

לא צריך
חוק, אין
סיכוי
שייבחר

חוק סער

גבר שלקח
חופשת
לידה לא
יוכל לכהן
כראה"מ

חוק ליברמן

מי שהבטיח
לחסל מחבל
יוכל להיבחר
רק לאחר
שהמחבל ימות

חוק גבאי

אדם ללא
כריזמה לא
יוכל לכהן
כראה"מ

מיליון חרדים בישראל

< המאכזרים חוגגים: הגענו למיליון
הראשון בשחור
< התקשורת החרדית: כבר ב-2014 הפגינו
מיליון נגד הגיוס
< על פי הסקר, כל ילד רביעי הוא חרדי.
זה מסביר למה לחילונים יש רק שלושה
< דוד ביטן: "מיליון אחד זה בקטנה,
כשהיו כמה מיליונים נדבר..."

חקירות ביטן

"לא אעביר לחוקרים
את רשימת המתנות
מחתונת בתי, שרה לא
יודעת שביבי נתן צ'ק,
חושש ממשבר"

עיריית ירושלים רוקנה אשפה
בכניסה למשרד האוצר

כחלון בתגובה: "לא דואג,
גלנט יפנה את האשפה
וישתלט על השטח"

חוק עונש מוות למחבלים

ניגוד עניינים? חנין זועבי
נעדרה מההצבעה על החוק

דגל התורה: נגד עונש
מוות למחבלים, בעד עונש
מוות ל'מחבלים'

ההפגנות באיראן

המפגינים נשאו שלטים
"איראן זה כאן"

ההפגנות יופסקו רק עם
הכרזת "ויחזור לתלמוד"

פסגת הפינוק

מהדורה חורפית ומפנקת לאוהבי שוקולד אמיתי

גלאזון 80

סלס הסדרה הלבנה
לא רק לילדים מגיע להתפנק

למהדרין יש
תנובה

הצעירה מבקשת עזרה

אנחנו נוטים לחשוב שמי שזקוקה לעזרה זו בת מבוגרת מעוכבת שידוך. לפעמים גם הצעירות בנות ה-18 זקוקות.

בת צעירה שנכנסת לשידוכים, פועלת בשותפות מלאה עם אבא ואמא. היא אמנם מסכימה וטובה ושומעת בקול ההורים, עדיין יש לה צורך בהכוונה. אמא מאד אכפתית ומסבירה לה אך אמא ואבא שניהם מעורבים רגשית ופועלים מתוך הלב. יש צורך בהכוונה על ידי מי שאינו נוגע בדבר. מה באמת יש כל כך להסביר לבת 18?

האם אתם מבינים שבעיסקה גדולה כמו קניית דירה או פתיחת עסק, מתייעצים? ומי שלא עושה זאת, עלול לעשות שגיאות? עסק גדול צורך ידע והבנה הן בפתיחה שלו והן בניהול שלו. יש היום ניהול עסקי שעוזר לעסקים להתרומם. אם העסק מתחיל או תקוע, תמיד יש דברים שאפשר לשפר ולהשקיע. רק שצריך לשמוע אותם ממי שמנוסה. או ממני שיש לו את הידע.

ואם הבת עוסקת בעיסקת חייה, בשידוך שלה, האם לסמוך על הנס כי "כולך בסוף מתחתנות"? ובכן לא כולך בסוף מתחתנות לצערנו, ויש רבות שממתנות בדרך הלא פשוטה הזאת, או שיכלו להתנהל בצורה הרבה יותר טובה. למה לא לעזור להן?

איפה חוסכים בשידוך? האם תסכימו להזמין פחות מנות לחתונה כי אין כסף? האם תעשו את החתונה בבית הכנסת כי אולם הוא יקר מדי? אולי המחזות תווית על בגד חדש כדי לחסוך ותבוא לחתונה פשוט עם בגדי שבת?

מה התשובה? ברור שחוסכים עד כמה שאפשר. אך... יש גבול. יש דברים שלא חוסכים בהם יהיה מה שיהיה. אז למה לחסוך על ייעוץ בשביל בכלל להגיע לשידוך?

ואם הבת הצעירה תדע יותר על השידוך של עצמה ותתנהג בצורה יותר בטוחה בפגישה, ותבין איך מתנהלים בה ועל מה לשים לב, לא שווה לכם? ואם בעקבות ההתייעצות, היא תגיע לשידוך יותר מתאים או יותר טוב ממה שחלמתם, לא שווה ההשקעה?

אתם, בשידוך שלכם לא הייתם זקוקים לייעוץ, כי הייתם נפלאים ואולי לפני 20 שנה זה היה דור אחר. אבל הדור של היום? והבת הזאת?

בת 20 שמספר בחורים הורידו אותה, שאלה: האם אני נורמלית? אולי לא? למה בחורים מורידים אותי? מה אני עושה לא טוב בפגישות שגורם להם להוריד? אולי אני עושה שטויות? התשובה היא: שאלו דברים שאפשר ללמוד אותם דרך תהליך של התייעצות. הם לא קשים אך צורכים למידה. נכון שיש בנות שפועלות נכון גם בדרך ספונטנית בלי מחשבה רבה, אך יש רבות אחרות שפועלות בצורה שגויה ואינן יודעות שהן פעלו כך. ברוב המקרים הבעיה קשורה לחוסר מודעות, לא לאיזה שהוא ליקוי. התוכלו לקבל זאת שמי שלומדת איך להתנהל, מגיעה בצורה יותר חלקה לשידוך שלה? ושיש דברים שהיא חייבת לדעת איך לעזור לעצמה בעצמה בלי שאתם תפעלו בשבילה?

הכותבת היא פסיכותרפסטית לענייני משפחה ושידוכים.
yetztoy@gmail.com 026424049 לפגישה אישית: להרצאות,

סלט קטניות איטלקיות

סלט קטניות איטלקיות, עם גרגירי חומס, ירקות צלויים, עלים ירוקים, צנוברים ושבבי בצל - מתכון מיוחד מאת המותג מאסטר שף • הסלט מיועד גם לאירוח, קל ופשוט להכנה. ניתן להגיש אותו חם או קר.

מצרכים:

3 כוסות של עגבניות שרי חצויות בשני צבעים
גמבה ירוקה חתוכה לקוביות בינוניות
גמבה אדומה חתוכה לקוביות בינוניות
3 כפות שמן זית + 3 כפות שמן זית לרוטב
1 כף צילי חריף מאסטר שף
מיץ מחצי לימון
כפית שום גבישי
תבלינים: כפית מלח, כפית פלפל שחור, כפית כמון
2 קופסאות גרגירי חומס
כוס פטרוזיליה קצוצה
2 גבעולי סלרי כולל העלים קצוצים
100 גרם צנוברים קלויים

אופן ההכנה:

● בקערה מערבבים חצאי עגבניות שרי עם גמבות בצבעים 3 כפות שמן זית וחצי כפית מלח
● מניחים על תבנית מרופדת נייר אפייה וצולים כ-20 דקות בחום של 200 מעלות
● מערבבים בקערה 3 כפות שמן זית, כפית שום גבישי, כף צילי חריף, כפית כמון, חצי כפית מלח, מיץ מחצי לימון ושבבי בצל
● מוסיפים 2 קופסאות של גרגירי חומס ללא הנוזלים
● מוסיפים פטרוזיליה קצוצה, סלרי וצנוברים. מוסיפים את העגבניות והפלפלים הצלויים ומערבבים
● מגישים חם או קר

"שוט" מרק קרם חציל ושחינה

מתכון חורפי ומפנק מחברת "אחוה", מתכון למרק קר בטעם לימוני, המבוסס על חמאת בוטנים, קארי, טחינה ודבש • מתאים להגשה חברתית בכוסות "שוט" קטנות, וכן ניתן להגיש את המרק כשהוא חם בקעריות ולצד קרוטונים ביתיים

מצרכים (לכ-4-6 מנות):

לציר הירקות
4 גזרים קלופים ושטופי היטב
2 קישואים
3 בצלים קלופים
3 גבעולי סלרי נקיים
צורר פטרוזיליה נקי
ושטוף
2 כרישות שטופות
1/2 כפית גרגירי
פלפל אנגלי
1/2 כפית מלח גס
3 עלי דפנה
למרק
3.5 כוסות ציר ירקות
(מתכון מטה)
1 חציל בלאדי גדול
1 כוס פרוסות כרישה
דקיקות
2-3 עלי בצל ירוק
קצוצים דק
1 כוס פטריות שימאני
2 שיני שום כתושות
1/2 כוס טחינה
גולמית
מיץ מ-1/2 לימון
3 כפות שמן זית לטיגון
1 כפית גרידת לימון

אופן ההכנה:

● להכנת ציר ירקות: מסדרים את התבלינים וכל העלים בתחתית סיר ומפזרים מעליהם את שאר הירקות חתוכים גס. מוסיפים מים עד לכיסוי ומביאים לרתיחה. מנמיכים את האש ומבשלים למשך כשעה.
● מסננים את הנוזלים, מפרשים 3.5 כוסות למרק ואת שאריות הציר ניתן לאכסן בכלים קטנים בהקפאה.
● להכנת המרק: חוצים את החציל לשתיים וקולים מחצית ממנו על גבי הגז עד שהליכה מוכנה. קולפים ומניחים במסננת לסינון הנוזלים. את המחצית השנייה של החציל קולפים וחותכים לקוביות קטנות.
● בסיר גדול מחממים שמן זית, מכניסים את קוביות החציל, הכרישה, הבצל, הפטריות והשום ומטגנים עד להשחמה קלה.
● מוסיפים את החציל הקלוי, הטחינה, גרידת הלימון, לימון, מלח, פלפל שחור ותבלין גריל ומערבבים היטב. מוסיפים גם את ציר הירקות ומביאים לרתיחה.
● טוחנים את המרכיבים בבלנדר יד ועד לקבלת קרם חלק לחלוטין. מבשלים עוד כחצי שעה ומכניסים לקירור לפני ההגשה.
● בוחרים כוסות שוט יפות, ממלאים ומגישים לשולחן יחד עם כלי המרק למילוי חוזר. ניתן לקשט כל כוס בתולדות של רצועות בצל ירוק.

צילום וסטילינג: יולה זוברצקי

רהיטי קיבוץ השלושה **3**

BIG SALE

לשבוע ימים בלבד!

בשיטת שלם וקח

FUN MEDIA

עד
60%
הנחה

סניף פי"ת: זבוטינקי 98 | טל' 03-92-166-58

פתוח בימים: א-ה 9:30-21:00 יום ו' 9:00-14:00 | מוצ"ש חצי שעה אחרי צאת השבת עד 23:00

רהיטי קיבוץ השלושה

www.3furniture.co.il